

ZAJT!

Magyar-
értelmelek

MAGYAR ÉVEZREDEK

(SKYTHA-HUN-MAGYAR FAJI AZONOSSÁG)

IRTA:

ZAJTI FERENC

300 ILLUSZTRÁCIÓVAL, MŰ- ÉS TÉRKÉPMELLEKLETEKKEL.

B U D A P E S T

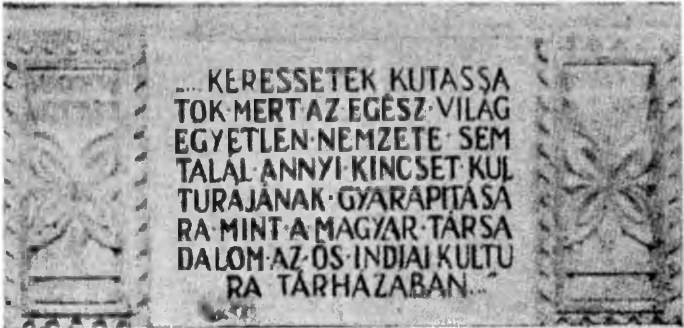
1939

A címkép Lőte Éva „Atillo” szobor-tervének részlete.

Copyright by Zajti Ferenc

Zajti Ferenc kiadása

vitéz Fodor Árpád nyomda — Fővárosi Nyomda Részvénytársaság

... KERESSETEK KUTASSA
TOK MERT AZ EGÉSZ VILAG
EGYETLEN NEMZETE SEM
TALAL ANNYI KINCSET KUL
TURAJÁNAK GYARAPÍTASA
RA MINT A MAGYAR TÁRSA
DALOM AZ ÓS INDIAI KULTU
RA TÁRHAZABAN...

Bevezető sorok.

Könyvhöz, valamilyen műhöz a „Bevezető sorokat“ nem a szerzővel, de rendesen másokkal iratják. Amikor arra kaptam megbízást, hogy a bevezető sorokat is irjam meg könyvemhez, a már megszokottá vált „elv“ szerint én is szeretném ezt a feladatot másokra áthárítani.

Így gondoltam elsősorban a magyarok kelet-testvéri jóbarátaira.

A magyarságnak nagy ünnepe volt, amikor 1923-ben Modi indiai professzor Kormányzó Urunk és másfélezer odaadó hallgatóság jelenlétében India üdvözlétét tolmácsolta: „Áldottak legyetek magyarok, Atilla népének egyetlen örökösei. Félszázados tanulmányaim meggyőztek arról, hogy a hunok feltétlenül a magyarok ősei voltak — s így a mai magyarság az ősi skyhta-népek egyedüli leszármazottai —, mely magyarságnak a történelme a ma élő összes nemzetek legősibb történelme. Kutatásaim során a hunokat olyan nemzetnek ismertem meg, amelynek dicsősége a mai szomorú világot is beragyogja. Atilla a világtörténelem egyik legnagyobb hőse, aki, mint minden igaz hős, lovagias és nagylelkű is volt, amit Róma alól való visszavonulásával legcsodálatosabban bizonyított be.“

Rabindranath Tagore, India nagy költője, az indiai gondolat igaz megtestesülése, meghívásom

révén hat hétig tartózkodott Magyarországon. Ő mondotta többek között: „Kétezer év előtt a magyarok ősei egy földön laktak az én őseimmel s ezek az emlékek mély lelki rokonságot teremtettek kettőjük között.“

„Tudom, hogy az Önök ősei Árpád vezérletével jöttek ki Ázsiából, s tudom, hogy Atilla volt az Önök őseinek, a hunoknak nagy fejedelme. Az én nemzetem is négyszáz évig élt hun uralom alatt, s így kétségtelen, hogy közöttünk történelmi kapcsolat van.“

„Érzem, hogy nem jöttem idegenek közé. Sokat hallottam Magyarországról. Tudom, hogy az Önök bölcsője ott ringott, ahol az enyém: Ázsiában. Örülnék, ha ittlétem szorosabbra kovácsolná a magyarság keleti kapcsolatait.“

„Nagy óhajomásom volna, hogy lássam, lelkileg egyesüljek azzal a néppel, amelynek ősei valamikor az én őseimmel találkoztak a nagy Keleten. Messze keletről jött nép a magyar, amely itt telepedett le Európa közepén és messze Keletről jövők én is. Talán ugyanonnan, ahonnan egykor vándorútra indultak őseik. Én úgy érzem, rokonokhoz jöttem.“

Így szólott hozzánk és rólunk India lelkeségének legigazibb képviselője . . .

A finnek általános felfogása szerint az uralituráni népek közül a kultúra legmagasabb fokára a magyarok jutottak.

Hasonló megbecsüléssel viseltetik a magyarsággal szemben Kína és Japán.

Keyserling Hermann gróf viszont egyik budapesti előadása alkalmával mondá a következőket: „Európa ma szellemi válságba jutott, amikor is az úgynevezett sofförtípus tör előre. Európa újjaszületése attól függ, milyen mértékben tudja átélni a szellemi kultúra fontosságát. Európa újjá-

születésében Magyarországnak mint friss és erős, ki nem élt nemzetnek — hite szerint — fontos szerep jut.“

Ennek a fontos szerepnek a megjelölése képezi a most közreadandó mű tulajdonképeni tárgyát.

Csak látszat, mintha új utakra tértünk volna Nem! Az ősi igazságokhoz tértünk csupán vissza.

Nem rokon népet keresünk például Indiában sem. Mi vagyunk csekély számú rokonai India hatalmas tömegű skytha-hun-fajú lakosságának!

Nem védeni akarjuk helyünket itt Nyugat-Európa szélén... ős idők óta köt ide multunk és fajtánk települési rétegeződése!

Hisz a sírokból hun és skytha ősi népünk csontjait fordítja ki naponta a mélyebben szántó eke.

Nem helyet akarunk kérni a „nap“ alatt, — de hálálkodva akarjuk köszönni Istenünknek, hogy annyi balsors után megtartá helyünket a magyar Ég és a „magyar nap“ alatt.

Nem akarjuk bűnnel tartani a szerénységet, — de inkább a túlzott szerénytelenséget!

A magyar fajtának nem volt soha se lelki-szükséglete, se kenyeke a hivalkodás! Évezredek a tanúi annak, mit adott népünk a világnak és mit cselekedett a skytha és hunfajta magyar nép s utódaik és rajtuk keresztül a „magyarság“!

Vallásos lelkületével ép úgy világokat hódított meg, miként hadvezéri tudományával! Népünk sohase volt szatócs lélek! Nemességéért világekorszakok becsületét vívta ki mindig!

A hatalmas India faji összetétele és rétegeződése pontosan ugyanaz, mint a magyarságé!

Ezért keressük „közös életterünket“ Indiában települt fajtestvéreinkkel!

De nem akar szembehelyezkedni a finn-ugor irány híveivel sem! Miért is? Ez a népcsoport szintén fajához tartozó. Csak hogy ne félszárnynon vergődjék „Skythia“ szent Turulmadara, törekedtünk arra, hogy az India felé igazodással kiterítse a másik szárnyat is, hogy a két szárny egyenletes suhintásával a magasba röppenhessen fel a „Szent Skytha“ népet képviselő ázsiai Turul!

Ma „új élettereket“, „új életkeretet“ jelölnek meg a népek a maguk új célkitűzéseik számára, — mintegy munkatervet adva az új ezéresztendőkre!

Amely népeknek multjába elszámolási hibák csúsztak be, — a mai idők nagy „elszámolási óráivá“ váltak ezeknek a népeknek.

A magyarság talán túl szerényen is állt az ítélőszék elé. De sok-sok és igaz küzdelmét hűn tartá számon az Isten.

Ez a könyv amolyan számadásféle is akar egyuttal lenni, hogy kezébe adjuk annak a magyarságnak, mely kalaplevéve, büszke fejét hátravetve, nem hetvenkedés, de nagy tisztességgel állt oda Istene magas trónszéke elé.

Amikor igazunkat igazolni messze India tájairól eljött hozzánk a magyarságnak odaadó hü barátja, Modi professzor, sok-sok ezer híve közül egyik hallgatója, Boróczy Kálmán dr. írta volt lapja számára:

„Lesújtottságunkban, feldaraboltságunkban fel kell eszmélnie a magyar léleknek östörténelmünk kibontakozásának felemelő tudatára, — amely kifejtés a legősibb kultúrnépek legelejére helyezi a magyart.“

„Támadjon fel az elaltatott s mostan még alvo nemzeti öntudat s tegye ismét naggyá ezt a nemzetet, hogy méltó lehessen ősei nevére.“

„Királyi fajom dicső multja, hála neked, hogy az utolsó órában elküldötted messze Keletről a szittya eszmék igaz apostolát, hogy évezredek rejtett titkainak megismertetésével újból felidézze a magyar-faji-erő és géniusz nemzetalkotó feltámadását!”

Nagyon is az igazat írta.

Én nem is tennék mást és többet ehhez az előszóhoz. Vajna az elmondottakhoz igazodva, méltó lenne a könyv is e bevezető sorok ígéretéhez.

Szittya hittel !

Szittya módon !

Szittya erővel !

Zajti Ferenc

I. A magyarság történelme és faji öntudata.

1. Skytha, — hun, — avar, — turk, — magyar faji azonosság.

Történelmi és faji öntudatunk alaptétele: a skytha, — hun, — avar, — turk, — magyar faji azonosság.

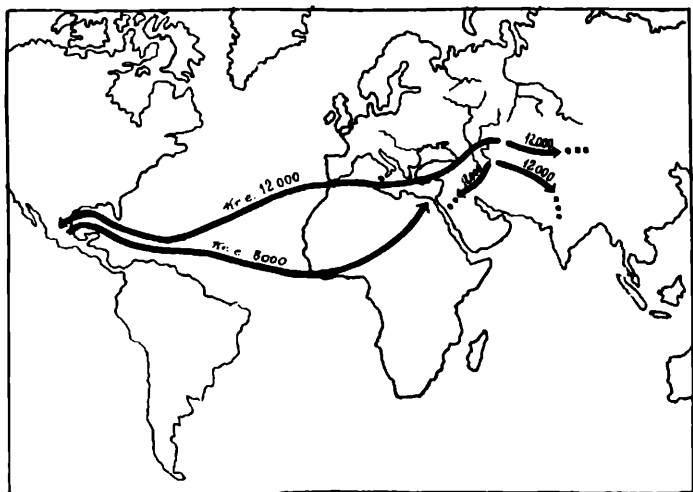
A skythaság magában foglalta a hun népet, — ez a magyarságot.

A skytha, — hun, — avar, — turk, — magyarfajta népek ősi lakhelye s főtelepülési szállása a mérsékelt égöv volt Kínától a Kárpát-medence, illetve a történelmi Magyarország nyugati határvonaláig.

Kr. e. 2500 körül a skythaságot a mai Magyarország területén, Kr. e. 2000-től kezdve Indiában ismeri a történelem, amikor is ők lettek India újabbkori kultúr-östelepülői. Ezt megelőzőleg a tudatos hagyomány követi a skythaságot messze évezredek szerteágazó útjain. Az indiai „Purá-

nak" adatai szerint a skythaság onnan az indiai özönvíz előtt 35.000 évvel, a Kaspi-tó keleti vidékeiről kiindulva, szerteszóródtak India, Kína területére, a Tigris—Eufrates folyók közé és Közép-Amerika partvidékeire.

Kr. e. 2500-tól kezdve a kínai krónikák is ismerik a skythaság Keleten szereplő népcsoportjait s foglalkoznak is behatóan a szomszédságuk-

A Kaspi-Aral-vidéke: Östelepülési centrum.
Kirázások innen Kr. e. 12.000 évtől.

ban települt skytha—hun-fajta népekkel, megszerkesztve s őrizvén e nép ős írott krónikáit.

A mai idők történetírói a hunok négy csoportját ismerik: a) az *Atilla-féle hunokat*, b) a *fehér hunokat*, c) a *magyarokat*, akiket a fehér hunokkal — és d) az *indiai hunokat*, akiket a fehér hunokkal, így a magyar fajtával azonosítanak.

A fehér hunok főtömege abban az időben, amikor a kaukázusi testvér-

*hunok névadó ősünket, „Magyart“ választják fejedelmül, — ők India 40 állama felett uralkodtak, utódul hagyva többek között India 10 milliói ma is jelentős szerepet vivő „rádzsput“ nép-esoportját.**

A magyarokat a skytha, illetve hun (fehér-hun) alap-fajból eredtetik az ősi magyar krónikák is.

A skytha, — hun, — avar, — turk és magyar fajta népek egymásból kifejlő története és kultúrtörténete a magyarság igazi őstörténete.

Magyarország területe idő és faj-település szerint is egyugyanazon népnek, a magyarság fajcsoportjainak volt minden idők óta elidegeníthetetlen tulajdon birtoka.

* * *

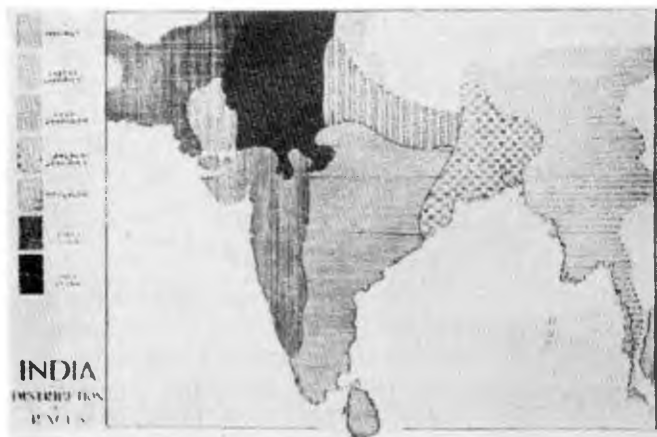
A skytha-hun fajta népek történelmi szerepét a kínai krónikák, a parszi (avesztai) vallásos-irodalom, továbbá az indiai újabb történelmi és régészeti kutatások jelentősen új megvilágításba helyezték.

Ezek szerint az Európában Magyarországon szerepelt skytha, — hun, — avar, — turk és mindezekkel egytestvér magyar nép csak része (*mikrokozmosz!*) volt annak a hatalmas népegységnek, amelynek zöme Kr. előtti

*) Az Encyclopaedia Britannica (1929. XII. p. 187.) a rádzsputokkal kapcsolatban a következőket állapítja meg:

„A hún hódítás Indiában a fehér-hunok központi hatalmának a törökök által az Oxusnál történt elhuktatásával omlott össze (Kr. u. 565). Az ephthalita (fehér-hun) hódítás új és állandó elemmel növelte az indiai népességet. A központi hatalom bukása után a szétszóródott hun települők, miként anynyian ő előttük, gyorsan hinduizálódtak és ők lettek valószínűleg a leghíresebb Rádzsput törzsek néhányának őse.”

3000-től kezdődően a régi Magyarországot, Észak-Ázsiát, Turkesztánt, Iránt és Indiát különböző időben és különböző nevek alatt, mint skytha, — sáka-skytha, — nagy juetsi (indoskytha), — abar, — kusán, — kidara-hun, — kis-juetsi, továbbá eftaliták, azaz fehér hunok, majd a kazár-hunok és Bhója hun-fajta népe, azután Toghrul bég turk-kun népe, Mahmud Gaznavi keleti turkjai, Ta-

Angol statisztikai térkép. India 350 millió lakosából kb. 150 millió a turáni.

merlán fejedelem s a további indiai mogul népek skytha-fajú tömege főként Indiát (*makrokoszmosz*!) elárasztották. Ezek a népek India néprajzában különböző nevek alatt szerepelnek, így indoskytha, hun, huna, sáka, abar, rádzsput, dzsát, gudzsár és megannyi néven.

E népfajok Európában a nagy skytha-hun főtörzshöz tartoznak. Európában használatos nevük szerint mint a skythák, hunok, parthusok, bolgárok, avarok, kazárok, uzok, bessenyők, ku-

nek, székelyek és magyarok népcsoportjai ismeretesek.

„A hun nemzet a nagy skytha néptörzsnek egy ága. A népvándorlás után a skytha nevezet lassanként elenyészett s helyét a hun foglalta el. Már Priscus is, Atilla idejében, felváltva említi a skytha nevet a hunnal. Így Atillát skythának, Edekónt hunnak, az akatzirokat hol hun, hol

A skythák a mérsékelt égövön.

skytha népnek mondja. Később a bizánci íróknál a hun helyett a turk név használata jött szokásba.”

Ugyanígy szerepel a hun név a bizánci íróknál: Menandernél és Theophylactusnál az avarok „hunoknak”, sőt Theophanesnél és Cedrenusnál „nyugati hunoknak” neveztetnek; továbbá a bulgárok, turkok, kunok, magyarok és az uzok szintén hun néven fordulnak elő.

A X—XI. században a magyarok Ungri, Ungar, Hungar neve mellett a bizánci udvar, de maguk e kor történetírói is állandóan „turk” néven nevezik a magyarokat. Így Theophanes, Bölcs Leó, Constantinus, Leo Grammaticus, Cedrenus és Zonaras. Bölcs Leó művében állandóan „turk” néven nevezi a magyarokat. A császár követe a „turkokhoz” viszi ajándékát és a „turkok vezéreivel” tárgyal.

Tápó-Szentmárton-i skytha aranszarvas. (Kr. e. VII. századból.)

„A turkok hun eredetű nemzet.” „A dunamelletti turkok ungároknek is hivattatnak.” „A turkok ungárok.” „A turkok hunféle nép.” „Pannóniában a Duna mellett is laknak turkok.” „A madsarok turk-faju nép.” „Árpád népe, a madsar, turk nemzet.” „A turkok (madsarok) tűzimádók.” „A keleti skythák turkok.” „A Kaukáz északi oldalán lakó hunok turkok.” „Hun népek, akik turkok.” „A magyarok hazája Turkia.” „Árpád, Turkia’ nagy fejedelme.”

A bizánci császár által I. Géza királynak 1074-ben küldött korona felirata „Turkia királyának” nevezi Géza királyt.

Szorosabban számíttatnak a hun törzsekhez: Atilla hunjai, az akatzirok, vittorok, eftaliták, vagy fehér-hunok, cidariták, kuturgurok, uturgurok, unigurok, ugurok, ultizurok, sabirok, sargurok. Ezenkívül a hunok a cimerek, a massagéták, skythák, avarok és turkok nevezetei alatt fordulnak elő. A különböző népalakulatok azon-

Aranyfokos. Kaukázusi lelet. Szarvas motivumokkal. Kubán.

ban a főnevezetekre vezethetők vissza: kun (komán), kazár, palócz, parthus, turk, uz, sabir.

A chun, cun, choan, chaon, hun, un, unnu, hiongnu, chionita, stb. nevek a hun nép megkülönböztető névváltozásai. Ugyancsak megkülönböztető névadások az ogor, ugur, ogor, (Ogana, Ugradeva), ogur, (oguz, uz, ouz), un-ugur, ounno-ugouroi, hunuguri, ouggroi, ongri, ugri, Ungri, Hungari, — továbbá a jugur, jugri, jugra, jura, juharan, joren, jaren, juhri, — Kézainál „regnum jorianorum” nevek.

Zichy Jenő gróf „A magyar faj vándorlása“ c. munkájában megállapítja: „... az onogur (Priscus Rhétor 457 és Agathias), ogor, ungroi, unnugarai (Theophylactus Simocatta 558), ugur (Zemarchos 568), hunuguri (Jordanis 550), turkoi, unnoi, ungroi (G. Monachus 842 és Ico Grammaticus), ungri (Hinkmar 862), hungari (Regino 889), ugri (Nestor 898), unogundur és unogurdur (Theophanes), turkoi és szabartoiaszfaloi (Constantinus Porphyrogenitus 950) *mind egy és ugyanazon népnek különböző korú és átírási neve*... Kétségtelenül áll előttünk, hogy a hunok a Kr. u. II. századtól kezdve a Kaukázus, Don és Volga között állandóan szerepelnek, hogy *hun és avar ugyanazon nép két ágazata, hogy a hunban benn volt a magyar fajta elem*. A hun és magyar közti történeti kapcsolatot tehát többé letagadni nem lehet!“

„Világos, állapítja meg helyesen Fischer Károly, hogy kazár, bessenyő, avar, kun, palócz nemzet, mint ilyen sohasem létezett, — hanem létezett igenis egy skytha, később hun, vagy hihetően kun, ma pedig *magyar* gyűjtő néven nevezett vitéz nemzet, melynek amazok csak kiegészítő részei, törzsei, illetve ágai voltak.“

„A hun-magyar nemzet önálló, magából fejlődött faj. A fekete-hunok, azaz Attila népe s a fehér hunok, azaz Árpád magyarjai közt egyéb különbség nem volt, mint egy kis eltérés a szó kiejtésében s a ruházat színében.“

„Az ugor népek a mai nyugati finnekkel nem faj, — hanem csak nyelvrokonok, azokká lettek a hun-magyar nép közvetítésével.“

„A királyos-skythák alatt a magyar-faj hun ágazata értendő. Priszkus Rhétor királyos skytháknak egyenesen Attila embereit mondja.“

A neves Nagy Géza elfogadott megállapítása

szerint „véggkövetkezésül azt az eredményt vonhatjuk le, hogy *semmiesetre sem lehet elválasztani a skythákat azon később feltűnt közép- és belsőázsiai nomádok, hunok, magyarok, kunok, turkománok, tatárok, kirgizek, mongolok családjától, kiket turánoknak ismerünk*“.

Fehér-ló áldozás. India.

2. Az ősi magyar mult.

A magyarok európai megtelepülésére vonatkozólag a történetírások úgy emlékeznek meg általánosságban, hogy a magyar nép a nagy népvándorlások utolsó hullámaival sodródott ezer éve a *nyugati kultúrnépek* szomszédságába, — ősi multjukat különben homály fedi...

A magyar nép nem a véletlen játékából sodródott mai szent helyére, de ide terelte az Isten irányító keze, hogy a harcok viharában és messzi világtájak élettapasztalataiban gazdagodott nemes magyar népet arany kapunak állítsa oda a lángoló lelkű Kelet és a hűvös Nyugat mesgyéjére... Ezt a kaput az Isten ereje állította oda és emberi erők im ledönteni akarják örálló helyéről! Kelet e kapun nem betörni akart Nyugatra, hanem a nyugati külsőséges kultúrájánál magasabbrendű keleti lelki kultúráltság tiszta értékeit hozta ide Nyugatra és pedig mind a maga akarása, mind a sors kényszerítő hatalma szerint is.

A magyar nép itt, Magyarország területén azon a helyen áll őrt, ahol másfélezer esztendővel ezelőtt hun őseinek nagy fejedelme: Atilla hun király, mint „Isten ostora“ osztogatott parancsokat Kelet felé Indiáig és Nyugaton a mai Franciaországig. Isten kezében nyugodott ez az ostor akkor is, amikor a keresztények iránt annyira türelmes Atilla megkíméli Párist és Rómát. Róma egyházfejedelme által a hun-utód Szent Istvánnak ezer évvel ezelőtt — megbecsülésből — ajándékozott királyi korona a legnemesebb válasz arra a világtörténeti nagyszerű tényre, amikor Atilla Róma előtt, — hogy megkímélje a szent várost, — a földre bocsátá le az Isten kardját.

Ha ostorként tartotta is kezében régen Atilla népét az Isten, mégis csak az Isten kezének a melege az, ami a hun-utód magyar nép lelkivilá-

gán is megérzik, mikor a nemes kardforgatás örökölt készsége mellett oly igazán nagyot és nemeset képes alkotni a művészet és tudás megannyi ágában.

A magyar nép ide, Európa szélére magával hozta évezredekén át gyarapított ősi ösztönös képességeit, amelyekhez egy-kettőre megszerzi a nyugati kulturáltságot is. Emellett, mint edzett harcos, megvédi Európát, valahányszor Ázsia felől a fel nem tartóztathatónak vélt néparadatok megsemmisíteni törekedtek Európa társadalmi berendezkedését és kultúráját, — biztosítva ezzel Európa nyugodt továbbfejlődését, míg maga ezer sebből vérzett.

Amikor azt látják irigyci és ellenségei, hogy erejében nem roppanthatják össze a magyart, megfosztották ősi történelmi multjába vetett hitétől. Krónikáinak hitvallásszerű írásaiban hiába akar továbbra is hinni, — hitetöket küldtek közéjük nagy alattomban, akik hun és skytha őseiket fajuktól idegennek és vad barbárnak rajzolták előttük és végtére kezdé feladni a magyarság bennük való rajongó hitét. Már majdhogynem elfeledé a magyar Atilla ősapját is, s csak amolyan fagyos közönnyel éneкли himnuszában:

*Őseinket felhozád
Kárpát szent bércére,
Általad nyert szép hazát
Bendeguznak vére.*

Az újabb történelmi kutatások azonban lehetővé tették, hogy a történelemben szerepelt népek és történetük valóságosabb megvilágításban kerüljenek eléünk, mint ahogy az ellenség szűkszávú és elfogult kritikáiból és krónikás írásaiból azt magunk elé rajzoltuk egykor.

Ezzel kapcsolatban az eredményekről beszámoló s a közvélemény érdeklődését is híven kifejező ne-

Magyarországi kőkorszakbeli sír, zsugorított temetkezéssel.

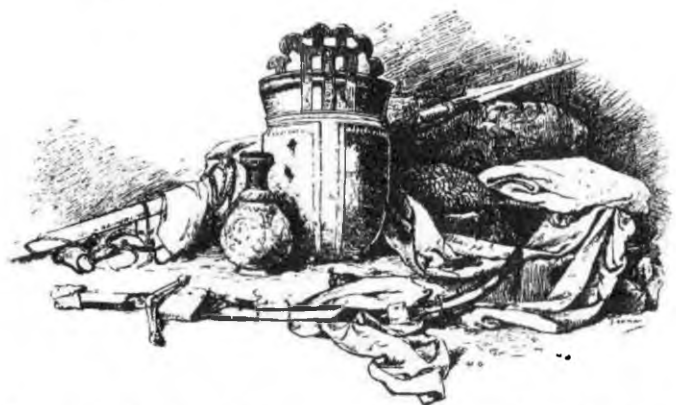
hány napilap egyszerű híradására utalok csupán:

„Árpád sírjának keresése közben derült ki, hogy Budapest már a kőkorszakban is lakott hely és kultúrgócpon volt.”

„Óbuda és Buda már a történelem előtti idők-

ben is kultúrhely, mindesetre sűrűn lakott terület volt. A talált kőkorszakbeli ősemberi tűzhelyek egykorúak a bükki kultúrával és pedig jáspis nyílhegy, kőkés, bronz és vastárgyakkal, — neolith-kortól a késő vaskorig. A Tabán is kelta település helye volt.” (Függ., 1936. VII. 12.)

„Ötezeréves zsugorított össirokat és páratlan kőkorszakbeli festett kerámiákat tártak fel Pécsváradon.” (Függ., 1938. VII. 24.)

Magyarországi áldozó üst, cgyező a Kínában, Mongoliában és Szibériában talált hasonló leletekkel.

„Négyezeröttszáz éves temetőket ásott fel Móra Ferenc Deszken.”

„Az aranyhegyi őskori lelőhely a neolith- és bronzkor közötti átmeneti időből való, — őscserepekkel, kovapattintók, csont- és kőszerszámok s festett kerámiadarabokkal. A zengővárkonyi őstelep (78 sír) négy-ötezeréves zsugorított neolith-sírral szerepel; 104 darab őskori festett kerámiával, — halotti edények, talpcsöves tálak, szalagszerű motívumokkal.”

„Korai bronzkori (4000 éves) és rézkori, tehát 4500 éves sírok ezek. Pár száz évvel ennél is korábbiak a Deszkhez közeli kő-rézkorszaki sírok. Menghin prof. (Ausztria) mondja: „néhány izgató őskori problémának a nyitja magyar földben van.“

„Az őskorban a Tisza—Maros szög roppant termékeny volt halban, vadban és kövér legelőkben dús, úgy, hogy a folyóágyak által védve lakott itt az ősember. A kőkor végén volt ez, amely már átmegy a fémkultúrába, a vörös-réz korba, amelynek talán a mai magyar föld volt a kiindulási pontja. Deszken együtt van a réz és átmeneti bronzkultúra. Itt találták a legrégebb európai fémékszereket is.“

„Trója felé mutatnak rokonságot a deszki rézkor kerámiái emlékei, így a talpcsöves olyan edényekkel, amelyeneket Schliemann talált Trója legalsó rétegeiben.“

„Az erdélyi Maros folyónál viszont a bronzkor kezdetével találkozunk.“

„A rézkor tőlünk sugárzott le Délre, a mi rézkorszakunk a régibb, s az innen kapott csíra virágzott ki a görög-szigeti kultúrában.“ (M. H. 1931. VIII. 14.)

„Tizenöt helyről ismerjük már a magyarországi ősemléket“, mint a fiatalabb őskorszaki ember egykori magyarországi tartózkodásának kétségszövegbevonhatatlan típusait, — környezete értékes lelet-tárgyaiban viszont a jégkorszak leghosszabb eljegesedési időszaka emberének iparművészetét tárva elénk. De gazdag leletek kerültek elő a jégkorszak elmúlását követő és a csiszolt kőkor szakba átvezető korszakból is.“ (Magy. 1923. XI. 25.)

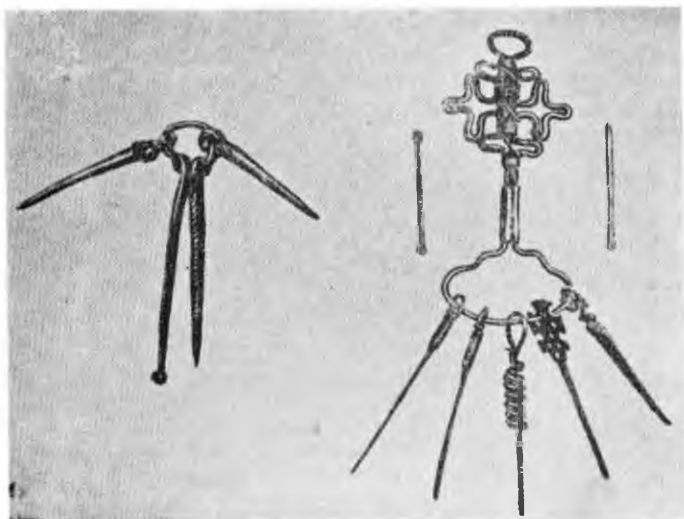
„Kétezeröttszázévs skytha sírmezőt tártak fel Tápiószelén.“

A harcok védő istene. India.

„Ahogy szüktett úgy temették.”

1.

2.

Tisztasági eszközök. (L. a sáhi pusztai lelet leírását.)

1. Indiában egy gudzsaráti ember nyakában függött. (Zajti.)
2. Csallány Gábor szentesi lelete, hun sírból tárva fel

„Zsugorított*) helyzetben fekvő csontvázak, égetett temetkezésekkel váltakozva.“

„Közel időben Tápiószentmártonban 1924-ben a skytha aranyszarvas került ki a homokos földből. Sajnos, hogy a gőzeke összerombolta az újabban napvilágra került leletek jórészét.“

„A pestmegyei Sáhi puszta leletei közt szerepel egy buddhista valláseszköz, a már ismeretes gar-

Atila-kincse. (Magyarországi lelet.)

nitúra, amelyen számtalan fordul elő a hun és avar sírokban. A hunok, illetve az avarok ügylátszik a buddhizmus vallás elveivel is ismerősök voltak.“ (Magyar Nemzet, 1938. X. 8.)

Ezer feltárt hun sír Szentes határában címen a P. H. (1927. XII. 21.) közöl részletes beszámolót a magyarországi gazdag hun sírmezőkről...

De megannyi mű, így a Magyar Nemzeti Múzeum kiadványai, gazdag feltárásban ismerteti a

*) Abban a helyzetben temették, ahogy született. (Zajti.)

magyarországi, szinte már az újabb időkbe (Kr. után 370—900) tartozó gazdag hun, avar és honfoglaláskori sírmezőket.

„Magyarok és bolgárok közös kultúremlékeit tárták fel Madarában“, írja tudósítását a Függetlenség.

„A bolgár-törökség teljesen azonos kultúrájú nép volt a honfoglaló magyarsággal.“

„Bulgáriában is találtak „Kameni-babákat“, háromfonatú hajzattal, amilyen a kun sírszobron látható.“

„Bulgáriában találták az első patkót. Mint a patkó, a kengyel is hun találmány volt.“ (Függ., 1938. III. 20.)

[A kunok földjén Kunszentmiklóson olyan kehelytartó sírszobrot, úgynevezett Kameni-babát találtak nemrég, amilyeneket az orosz puszták és a Kaukázus ősi kun-hun skytha településeinél találtunk nagy-nagy számmal.]

„Az őskori népvándorlás Nyugatról Keletre haladt“, hangzott Stein Aurél egyik előadásának megállapítása:

„4—5000 évvel ezelőtt fejlett, virágzó kultúra volt pl. Háránban. (Hárán az új semitizmus kiinduló pontja volt, és pedig Ábrahámmal kezdődően, — de semmiesetre sem az ázsiai őskultúra kezdete! Z. F.) Stein Aurél vizsgálódásai megdöntik azt a közkeletű feltevést, hogy az árja népvándorlás és kultúra Keletről Nyugat felé terjedt, Észak-Indiával, mint kiinduló ponttal.“

„Az árják Nyugatról mentek Indiába.“

„Az árja kultúra bölcsője és első központja Anatóliában volt.“

„Beludzsisztán és Makránban kő és rézkorszakbeli telepek voltak találhatók, ötezeréves romhelyekkel (60 helyen), a Kr. e. IV. évezredből származóak, s azonosak az indusmenti kultúrával,

— de az egyiptomi, szuzai és mezopotámiai kultúrával mutatnak még hasonlóságot.”

„Az Indiában nemrég feltárt Mohendsó-daró és Harappa 5000 éves városok leletanyagában feltárt hieroglif-írás azonos az Indus völgyétől 25.000 km-re fekvő Husvét-szigeten a (chilei partoknál) 60 évvel ezelőtt felfedezett írásjelekkel, amelyek közül 120 jel azonos az indiaival. A két

Atila-kincse. (Magyarországi lelet.)

nyelv és civilizáció azonos volt, állapítja meg a tény felfedezője Hevesi Vilmos, e témának fáradhatatlan bűvára.”

„Az indiai úgynevezett munda-népek nyelvei szoros rokonságban állnak Európa és Szibéria finn-ugor, különösen pedig ugor nyelveivel, tehát a magyar nyelvvel is“, állapítja meg Hevesi Vilmos.

Egy a napokban megjelent újságcikk már arról tesz tanubizonyságot, a kiküldött expedíció tudományos kutatásainak eredményét ismertetve, hogy az Amerika partjaira, illetve a Husvét-

szigetekre hajdanán odaérkezett nép mai maradéka egy „hajdanán Ázsiából jött ázsiai mongoloid fajtájú nép“.

A legújabb híradás a „Hunza“-népre vonatkozó, igen érdekes és értékes. A Nemzeti Ujság 1939 május hó 30-i számában egy Londonból keltezett cikket közöl a cikk írója, mely szerint „*A magyarral majdnem azonos nyelvű népet találtak Észak-Indiában.* Ez a „Hunza“ nép, amelynek a nyelvét Indiában egységesen használták, mielőtt a szanszkrit árják a szorosokon át egykor észak felől bejöttek a félszigetre. A *hunza és nagir-népek* a Karakórum több ezer méter magas hatalmas hegyláncai mögé húzódtak vissza, két és félezer esztendő óta, ahol ma teljes magányosságban mint józan földművelő és állattenyésztő nép él, *nyelve pedig majdnem teljesen azonos a magyarokéval* és egészen új valamit képez az eddig felfedezett nyelvek végtelen sorában. Vajjon igaz-e, — fejezi be itt csak kivonatolt mondanivalóit a cikk írója, — hogy megtaláltuk azt a népet, melyet mi, magyarok, évszázadok óta keresünk, amely talán legközelebbi rokonunk a nagyvilágban? ... Talán jól sejtették tudósaink annakidején, hogy a magyar nép első hazája a Karakórum hegyvidékén keresendő. ... Történészeink, nyelvészeink előtt tehát megnyílt az ázsiai titok, melynek megfejtése annál is könnyebb, mert senki sem akadályozza, — a hunzák legkevésbé, — hogy testvéreinket mielőbb a szívünkre öleljük!“

Az indiai Modi prof. egy 1916-ban megjelent. „*A hunok ősi történelme és indiai szereplése*“ c. munkájában hivatkozik a magyarokkal kapcsolatban a *hunzákra*. Ugyancsak nevezett professzor, levelezéseink során, egy 1923-ban kelt levelében hangsúlyozza ezt ismételten.

De van ennek már messzebbre visszanyúló

előzménye is. A *The Journal of the Anthropological Institute*, August 1877, London, — számában *Hyde Clarke*-nak, az Anthropologiai Intézet h. elnökének egy igen érdekes dolgozata jelent meg a következő címmel: „*Magyarok és ugorok hymalájai eredete és kapcsolataik.*“

A szerző bizonyos magyar és indiai szókészségek egybevetése után többek között azt mondja:

Körösi Csoma Sándor emléke a szegedi pantheonban,
Körösi Csoma utolsó izenetével. (Óman B. műve.)

„Figyelemre méltó körülmény, hogy egy buzgó magyar, Körösi Csoma, népének eredetét a Hymalájában kutatta és erre szentelte életét. A tibeti tanulmányok ugyan nem hoztak eredményt idevonatkozólag, de ha életét kiméli, Kelet-Nepalban megtalálja azt a bizonyítékot, amit tudásával kifejtett volna. *Körösi Csoma Dardzsilingben van eltemetve, a magyarok és ugorok igazi hazájában. Itt a törzsek között sze-*

repe a Magar-törzs és nagyon is lehetséges, hogy ez az igazi eredő törzse a magyarnak avagy madgyarnak. Sok egymáshoz hasonló szó van a két nyelvben. Számos törzsnév származott át egyikből a másikba még a történet legelején. Megjegyzendő, bár az egyes szavak a magarban és a magyarban megvannak, — de sok szó jobban van megőrizve a magar mellett tartózkodó törzseknél, amelyeknek egyes törzsi ágai közel állóak a magyar törzshöz és rokonai azoknak a hunoknak, akik Pannónia meghódításában résztvettek és nevet adtak Hungáriának.

Mr. Howorth, aki sokat foglalkozott Ázsia népeivel, a kaukáziai Khunság népéről mondja, hogy ők Hungária hunjai.

Klaproth, a kaukázusi Lesgek, Avarok és Khunság nyelvében határozott bizonyítékokat tárt fel különösen a fejedelmek neveinek összefüggő azonosságát illetőleg.

Dr. Leitner, magyar tudós dardistán-i tanulmányaiban kiemeli a *Hunza törzs fontosságát, amely törzs azokkal a hunokkal lehetett kapcsolatban, akiket mint Hungária megalapítóit ismerünk.*

Az én véleményem Hungária megszállására vonatkozóan az, hogy az ugor vándorláskor a Hymalájából Ugor-Hunok nyomultak a Kaukázusba, — innen Hungáriába.“

A kutatások fejlődésére vet világot, ha ismer-tetjük dr. Tóth Jenő többévi indiai kutatásaival kapcsolatban felmerült idevonatkozó eredményes megállapításait, amelyeket közzé is tett és pedig a Budapesti Hírlapban és a Vasárnapi Ujságban (1912—1913). A cikk fontosságára való tekintettel e kötet függelékében egész terjedelmében is bemutatatom a cikket, itt most csak néhány hunza szót ismertetek:

Hunza nevek többek közt: Tas, Kelti, Tor, Mára, Aljas, Szaban, Holló, Rono, Szekero, Abadi, Bultse, Bek, Mirák, Lassu, Sója, Birgósi, Darvas, Sebos, Kazir, Dudasein, Szaparo, Balcsa, Szakar, Sango, Zamiro, Bakk, Batt, Bóti. Egyes kásztok nevei a hunzáknál: Bat, Dar, Vai, Baga, Rono, Jászkun, Lakai, Battas, Kappas, Sárfi, Sófi, Látfi, Vadi, Szaidi. Hunza falu nevek: Tsók, Lós, Hunlós, Tsorban, Budaless, Kaluts, Tolti, Kagán, Darvas, Samar, Palas, Apisai, Irsád-pir, Dankut, Sekvár, Baldás, Bagrót stb.*

A gömörvidéki népet India határvidékéről érkezett népnek tartják. Egyes gömöri járások anyakönyvéből kiírva, ott a következő gömöri családnevek szerepelnek:

<i>Hindulák,</i>	<i>Czamba</i>
<i>Kótai</i>	<i>Csánk</i>
<i>Tokár</i>	<i>Bagi</i>
<i>Tenki</i>	<i>Bóta</i>
<i>Matuz</i>	<i>Bari</i>
<i>Sagul</i>	<i>Barják</i>
<i>Magmatyo</i>	<i>Gilják</i>
<i>Mager</i>	<i>Gállai</i>
<i>Berente</i>	<i>Ballang</i>
<i>Szabari</i>	<i>Maricsán</i>
<i>Matuscsák</i>	<i>Számpor.</i>
<i>Csegöldi</i>	<i>Babrudák</i>
<i>Ragó</i>	<i>Géta</i>
<i>Gangoli,</i>	<i>Sidai</i>
<i>Bodoló,</i>	<i>Babula stb.</i>

Nem értjük a nevek jelentését, úgy miként az indiaiét sem, de az összefüggés kétségtelen, -- Indiában viszont minden egyes szó értelmezett

*) A The Imperial Gazetteer of India (Hunter), 1885. Hunza címszavánál azt olvassuk: *The caste is the tribul one of Yeshkun.*

jelentésű. De mert ennek a fejezetnek nem a nyelvészeti studium a tárgya, elégedjünk meg, ha a messze multa utaló történelmi összefüggés lehetőségeit a nyelvhagyomány tényei is alátámasztják, sőt igazolják.

Visszatérve a magyar-hon területére, összefoglalásul Nagy Géza maradandó értékű cikkére hivatkozunk, aki a magyar föld ősidőbeni lakosságára és műveltségére vonatkozólag a következő fontos egybeállítást szerkesztette:

„Miféle és hány nép lakta e vidéket az ősidők messzeeső századai és ezredei alatt, nem tudjuk, még a bronzkori népség felől is homályban vagyunk s legfőlegbb annyit kockáztathatunk meg, hogy legalább is háromféle elemből állt: az őslakosságból, melynek megtelepedése még a kőkorba nyúlik vissza és kulturális tekintetben, meg talán ethnikailag is összefüggött a trójai I város népével, hihetőleg a pelazg-etruszk népséggel; egy keletről bevándorolt elemből, mely alighanem ázsiai árja (mitanni, méd, perzsa) és turán keverék volt s babilon-elamita hatás alatt kifejlett bronzkulturát hozhatott magával; végül a baltvidéki szőke rasszal kapcsolatban levő s északnyugat felől behatoló, a bronzkulturának még kezdetleges fokán álló árjából.”

„Ezek a vándorlások a Kr. e. XIV—XII. század körül történhettek, amikor a „tenger széléről való északi népek”, mint a dardok (dardan), mőszuk (mysiai), javanok (ion), akaivasok (achai), sakalsák (siculus), sardók vagy sairdanak (sardin), II. Ramses (Kr. e. 1347—1281.) 5-ik évében, Merenptah (Kr. e. 1280—1260) alatt és III. Ramses 8-ik évében (Kr. e. 1232.) Egyiptomot is háborgatják; amikor elpusztult a görögök életében annyira nevezetes trójai VI. város, a Kr. e. XIII. században, vagy Eratosthenes számítása szerint Kr. e. 1183-ban; amikor a görögök, phrygek, illyrek és italicusok benyomultak a Balkánra, Hellasba, Kis-Ázsiába és Itáliába; s amikor a dórok a Kr. e. XII. század dereka táján véget vetettek a mykenaei kulturának. Ezen időtájban nyomulhatott Magyarország területére az a két nép-elem, melyet a történelem hajnalán is itt találunk. Kelet felé az ázsiai árjasággal közelebbi rokonságban levő thrák, közte szkitha—masszagéta-féle turánokkal, kik Kr. e. 1500 körül kezdtek nagyobb hatalomra szert tenni. Herodotos szerint Dárius szkitha hadjárata előtt ezer esztendővel alapítván első királyuk, Targitaos a csakhamar háromfelé oszlott szkitha államot (Herod. IV. 7.); míg északnyugatról a

lett és graeco-ital csoport közelebbi rokonsága, az illyr elem terjeszkedett, behatolva a Balkán nyugoti részébe és Itáliába is."

„Mindez azonban ma még csak hozzátétel. Biztosabb történeti és ethnikai ismereteink csak abból az időből kezdődnek, amikor a keleti szkithák, vagyis az úgynevezett szkolotok Kr. e. 700 körül megindult mozgalmainak hullámai Közép-Azsiából a mai Dél-Oroszországon át egész Magyarországig hatoltak s feltűnnek nálunk a szkitha jellegű legrégibb vas-tárgyak; majd a Kr. e. IV. század felé a kelták ú. m. szkordizkok, araviszkok, tauriszkok, boiok hódításaival elterjed nálunk is a Le Tène névvel nevezett vaskori kultúra."

*

Anélkül, hogy a finn-ugor területek felé irányuló rokoni kapcsolatokat és együttérzésünket legkevesebbé is szűkíteni akarnánk, csupán megállapítani óhajtjuk mi is ama tényt, mely szerint az ugor-finn, — közelebbről: a votják, vogul (5000 lélek) és osztják hatás a magyarban kevésbé faji, mint inkább csak nyelvterületen mutakozó hatás, miután a hunfajta népek kb. 400 éven át éltek eme népek, illetve néptöredékeik területén. avagy határain, amit igazol az a primitív szó-készlet is, mely a magyarság ősi nyelvterületén olyan új szókészletként jelentkezik, mely az „el-tanult“ nyelveket jellemzi különösképpen és egyben azt is igazolja, hogy a magyar nyelv nem a finn-ugorság keretéből alakult a mai magyar nyelvvé.

A nemrég felfedezett, a „Halotti-beszéd“-nél kb. 100 évvel korábbra tehető ősi magyar vers (Mária-sírató), egy két hangzóváltozástól eltekintve, — szókészletében, mondatszerkezetében egyező a mai magyar nyelvvel. A vers néhány sora:

*„Szemem könnyel árad,
Én jonhom buval fárad,
Világ világa,
Virág virága,
Keserűen kinzától,
Vasszegekkel veretől,
Óh nékem, én fiam...“*

*„KegyeljeteK fiamnak,
Ne legyen kegyelm magamnak, —
Avagy halál kinjával,
Anyját édes (ézes) fiával
Egyetemben öljétek.“*

Úgyhogy ez az ősi magyar nyelv az Árpádok alatt, de sőt már a honfoglalás idején is a mai magyarral ugyanegy nyelv volt.

Vegyük figyelembe azt a kevés időt, amikor a finn-vogul stb. szomszédságba települt hun-fajta magyar-őselem ebből a szomszédságból, illetve ennek hatásából kibontakozik. Ha finn-féle törzsnek vennők a magyarság alaptömegét, amennyiben egységes nyelvanyaga csak későn jut módosító hatásokhoz, így a kazár nyelvterületről hozzájuk csatlakozott rokon kabar nép részéről, — igazán nagyon kevés ideje maradt e népnek ahhoz, hogy a feltételezett magyar (finn) alap nyelv a honfoglalás idején már egy olyan módosulást tüntethessen fel, amelyet pl. a vogullal és osztjákkal szemben az ismertetett „Mária-síralom“ iratása idején mutatott a megállapodott

kiejtéssel és szókészlettel rendelkező ekkori ősi magyar nyelv.

A finn-ugor területről a magyarba átszivárgott szócsoport mellett kb. kétszer annyi az ó-török nyelvből magyarázható szókészlet.

„A magyar nyelvben rejlik a legrégibb emlék, mely az összes ural-altáji nyelvterületen reánk maradt, s a magyar kultúrszók valódi analógiái nem a nyugati, hanem a keleti törökségben találhatók. A török-magyar szókinsznek csaknem kétharmad részét csupán a Csagatáj, Ujgur és Altáji segélyével lehet etymologice fejtegetnünk és megértenünk“, írja Vámbéry.

Fiók Károly, a szanszkrit nyelv professzora, „Árják és ugorok érintkezése“ c. munkájában viszont a déli-ugor nyelv hatását hangsúlyozza: „1. A kozár (kozár-kabar-magyar) nyelv szintén a déli ugor nyelvághoz tartozott, sőt 2. tény, hogy az indoskytha korban még magyarok és kozárok egy és ugyanazon néptörzs kötelékében együtt éltek. Én mind a két tételt jól megfontolva, nyugodtan teszem magamévá és hiszem, hogy ezt sem philologiai, sem historiai úton megdönteni többé nem lehet.“

„Megállapítható az érintkezés ideje is, hogy t. i. az a Rigvéda szereztetését tehát a Kr. e. 2000 évet megelőzte; csak így érthető meg, hogy ugor kifejezések jönnek elő már az árják legrégibb védai dalaiban; csak így érthető meg, hogy a hozzánk átjött kifejezések (víz, tűz, ház, név, tehén stb.) úgy meghonosodtak nyelvünkben, mintha eredetiek volnának. Sőt könnyű megállapítani az őshaza helyét is, a hol ez az érintkezés megtörtént. A Rigvédáról írt dolgozatomban részletesen kimutattam, hogy az ugor-árja őshaza helyének, mely a Jaxartes két partján terült el, megállapításához legbiztosabb adatokat az Avesta (Vendidad. I. Fargard.) nyújtja; mindjárt utána jön az

ugoroknak ott máig élő emléke (a Káspi-tó és Jaxartes folyók félreismerhetetlen ugor neveiben); harmadsorban jönnek a Rigvéda bizonyító adatai. Ezek mind azt tanítják, hogy ez volt azon hely, honnan délnek vándoroltak a hindu-, később nyugotnak a persa áriák; észak felé sokkal később az ugorok, kik ugyan észak gyéren lakott fenyérenek, legalább egy részében, azelőtt is urai lehettek. A délnek huzódó hindukkal együtt ment nagy ellenségüknek, az ugoroknak roppant tömegé is, éppen úgy, mint a magyarok bejöveteleénél velők, részben utánok, jött az őket szorító bessenyő raj. Ez ugorok azután, midőn az áriák az Industól keletre huzódtak, megtelepedtek Kabul vidékén és a Pendsáb folyamközein. Egész északnyugoti India úgy tekinthető, mint ugorok telepedő helye. Hogy az ősz ugor nyelv meddig maradt e tájon fent, arról, ha nem lehetetlen is, de nagyon nehéz ítélni; kivált azért, mert az indoskytha hódítás éppen ezen tájat érte a ker. időszámítás körüli évszázadokban. Már pedig az indoskythák, kiknek utódai a jätok, bírják ma is a Pendsábot, a mint ezt a Pendsáb történetírói Col. Tod, Elphinstone, Cunningham A. és a többiek egyhangulag állítják, éppen azon nyelveket vitték szerintem oda vissza és tartották fent, bizonyosan sok változással, mai napig, melyeknek kellett ott azelőtt is az ősz bevándorlók ajkán élni. Maga a jät (vedában Yätu, Yadu) név, e népfajok maig viselt neve az ugorok nevének (jaht-népek) prákritos alakja, mely az indoskytha érmeken görög és arrian transscriptióban egyaránt előjön.“

„Így azután, e kétszeres telepedés miatt, talán soha nem fog sikerülni megállapítani, hogy a Pendsáb mai lakóinak nyelvében még meglevő ugor elemekből mit kell az ősz, mit az indoskytha telepedés számlájára írni.“

„Annyi azonban bizonyos, hogy a védai dalno-

kok az északnyugoti vidékek lakóit acráddha, avrata, avridha, ayajna (hitetlen, istentelen, szentségtelen, nem áldozó) és több ily címekkel illetik, mi bizonyít legalább annyit, hogy ezek a népek nem léptek be hamar az árjákat elkülönítő hitélet körébe. Maga Alex. Cunningham, ki az északnyugati indiai tartományok történetével legtöbbet foglalkozott, így osztályozza az ottani népfajokat: 1. Early Turanians (ezek azon ugorok, kiknek — felfogásom szerint — a Rigvéda örzi emlékét). 2. Arjas, or Brahmanical Hindus. 3. Later Turanians, or Indoscythians, — (Archeological Survey of India II. vol. Simla, 1871.). E beosztásnak, mely pusztán physiognómiai alapon meg a Pendsáb lakóinak szóhagyományán alapszik, helyessége meglepő, ha elgondoljuk, hogy az író Cunninghamnak, sem az ugorok védai szerepléséről és nyomairól, sem az indoskytha érmeiken levő, eddig megfejtetlen szavak ugor voltáról semmi tudomása nem volt.“

„Ezeket így tudva, érthetjük csak meg azon tüneményt, hogy vagy husz népnév a Rigvédában tiszta ugor jelleget visel és pedig hivebb transscriptióban, mint a milyenben találjuk későbbi klasszikus íróknál ugyanazon neveket.“

Közel időben (1932) Hevesi Vilmos *„Finn-ugor vonatkozások Indiában“* című munkájában foglalkozik behatóan ennek a rokonságnak a hangsúlyozásával és igazolásával.

Kérdezhetnők, hogy Körösi Csoma Sándornak volt-e vajjon idevonatkozóan határozottan körvonalozott véleménye?

Körösi Csoma Sándor, életírója, dr. Duka Tivadar szerint „historiai és nyelvészeti problémák *magyar szempontból való* tanulmányozása végett“ indult el ázsiai nagy útjára.

„*Nemzetünk eredetének és régibb történeteinek fölkeresése és kifejtése végett* indultam volt

ki hazámból, — írja Kőrösi Csoma egy 1832 április 30-án Kalkuttában kelt, latin nyelven báró Neumann Fülöp londoni követségi titkárhoz írt levelében, majd:

„Érzem, hogy mily keveset tehetek a *magyarok hazájának* felkutatása és meghatározása körül, mivel nem nyilik előttem ut az *Imauson tuli Scythiába*.“

Tibeti láma pap. Kőrösi Csoma Sándor tibeti iratait fordítja angol nyelvre.

„Kétségtelenül *chinai Tatárországnak beljebb eső részei* azok a helyek, — *hol a magyar nemzetnek bölcsőjét keresnünk kell.*“

„Az én *ázsiai utazásom célja: fölkeresni a magyarok legelső lakhelyeit, összegyűjteni viselt dolgaiknak történeti emlékeit és megfigyelni azt az analógiát, amely több keleti nyelv és a mi anyanyelvünk közt van.*“

„Indulok a mi *Elejink legrégibb hazájába, nagy és kis Bukáriába.*“

„Nagy gyönyörűséggel tapasztaltam, hogy *nyelvünknek igen nagy hasonlósága (analogia ingens) van a török, mongol, tibeti, sanskrit, vagy indiai nyelvekkel.*“

„Ha majd a magyar tudósok bővebb ismereteket szereznek a sanskrit irodalomról, csodálkozni fognak, hogy ez a régi nyelv mily nagy rokonságban van az anyanyelvünkkel.“

„*A sanskrit és tibeti segítségével több anyagot gyűjthetek össze a magyarok régiségeinek megvilágításához.*“

Körösi Csoma Sándor híres Tibeti Szótár-a bevezető soraiban azt mondja: „*Nekem, mint magyarnak a szanszkrit nyelv és irodalom tanulmányozása különösen nagyjelentőségű volt, mert büszkén állapithattam meg, hogy a szanszkrit semmiféle más nyelvvel nem mutat oly rokon vonatkozásokat, mint a magyarral. A szanszkrit nyelv és irodalom több más indiai nyelvjárással egyetemben egész sereg tanulmányozási alapot nyújt a magyar nép eredetére, az ősi népszokásokra és a magyar nyelvre is. Amennyire különbözik minden más keleteurópai nép nyelvétől, annyira kimutatható a magyar nyelvvel való rokonsága. Csak néhány példát sorolok fel a rokon vonatkozásokra: a magyar nyelv nem használ prepozíciókat, hanem az eredeti szógyökből, segédszavak nélkül, egyszerű ragok hozzátételével alkotja a cselekvő, szenvedő, óhajtó, feltételes módokat és formálja a szó különböző jelentését ugyanolyan módon, mint a szanszkrit nyelv. És ugyanilyen módon hiányzik mindkét nyelvből a „birni“ segédige, ami a nyugateurópai nyelvek lényegét alkotja. Ez természetesen, mint jó magyar hazafit és mint nyelvészt is rendkívül érde-*

kelt, de ebben a munkámban nem tehetem tanulmány tárgyává."

Duka Tivadar közlése szerint (Bp. Szemle 1864) Körösi Csoma Sándor a tibeti nyelv után a szanszkrit nyelvet is alaposan elsajátítván, remélte, hogyha Lhassába eljutand, a könyvtárak tárva fognak előtte állani, melyekből a *hunoknak ősi históriáját megtudandja*. „Körösi Csoma előtt, — ugymond Campbell — ez volt a tudománynak véghatára, valamint ez volt az a vezércsillag is, mely őt gondolatjai és fáradalmának fáradhatatlan utain 24 éven át vezette."

Körösi Csomának Duka Tivadar által kiadott életrajza függelékében mint Csoma eredeti gyűjtését közli azt a kb. 250 indiai szanszkrit-hindi szót, amelyeket a magyarral egyeztethetőnek tartott. Körösi Csoma e szavakhoz függesztett jegyzeteiben olvassuk a következő, általa kiemelt, Indiában szereplő, magyarral egyező családneveket, mint: *Bala, Buda, Bodala, Barta, Bálya, Bod, Bede, Binde, Vajna, Beder, Vida, Bardócz, Bihar, Hari, Csorja, Sánta, Buja, Székely szavakat*.

Szójegyzete végére, amint Duka közli: „Csoma a következő fontos jegyzetet tette ide:

„Az anyagot adtam, a módszerrel rendelkeztek, — s ha úgy tetszik, im nyitva előttetek a dicsőség útja!)*

Ez alapon indulva el, Munkácsy Bernát magyar akadémiai tag kb. 400 szóról mutatja ki, hogy legközelebbi területről az iráni (kaukázusi) és indiai (hindi, szanszkrit) és ó-iráni (avesztai és pehlevi) nyelv-területről egyeztethetők legjobban, — igazolva Mátyás Flórián kezdeményezését és dr. Pongrácz Sándor idevonatkozó kutatásait, —

*) „Materiam dedi formam habetis, quaerite gloriam[us] placet!"

s kifejtve Hunter „India és a Hymalája-vidék nem árja nyelvei” című 1868-ban közzétett értékes művében a magyarral egybevetett kb. 188 fogalomnak megfelelő szóegyeztetését.

A husz nyelven dolgozó néhai Szentkatolnai Bálint Gábor egyetemi professzor a mongol, kabard, tamil nyelvtenok szerkesztője, indiai tanulmányútja eredményeként jelentette meg

A „magara”-i öreg regős írása és rajzai.

(A balsarokban a „kard és kés” a szerző írása. Zajti.) A „vár” és „vadon” ősi hun szavakat ismeri. A „vár” állatok beterelésére is szolgál. Készül cserjéből vagy kőből. Egy helyen az ujjával nyílást törölt: ez a vár-torna. A „vadon” viszont olyan baltával irtandó cserjést jelent. (Mervara, Bhim.)

Dravida-Tamil-Magyar egyeztető nyelvtenát és szótárát, hozzásegítve egy kövel a majdan csak meginduló, hatalmasnak ígérkező Keleti Collegium megalapozásához.

A fáradságot nem ismerő dr. Tóth Jenő hat-évi indiai tanulmány-ideje alatt kb. 1300 indiai szót gyűjtött Indiában (műve birtokomban nemeslelkű kiadóra vár), amelyek a magyar nyelv törzsi, családi, földrajzi, lelki-élmény és tárgyi vonatkozású szókészletével mutatnak szoros kapcsolatot. Dr. Tóth Jenő összeállított ebből a szógyűjtésből két kisebb csoportot, bemutatva egyrészt az indiai ugoroknak a magyar nyelvben szereplő északi vogul-osztják-féle ugorral, — a másik csoportban az indiai törökös (skytha-hun) elem bizonyos számú szókészletének a magyaréval való közeli egyezését.

„... A himalájabeli és indiai ugorok tehát épp úgy, mint az északi ugorok, számtalan apró törzsre oszlanak, de összevéve, számuk 100 milliót tesz ki. Ők képezik tehát a törzs-ugorságot és nem az a kevés számú vogul, osztják, stb., sem a többé-kevésbé indo-germán hatás alá került finnek és lapok.

Tudósok által megállapított tény, hogy ha a testrészek nevei, valamint a számsor két népnél egyező, úgy azok rokonsága több mint valószínű.

Amde ezenkívül a szókincs nagy része, grammatikai egyezések, ethnographiai és anthropologiai adatok egészítik ki e reánk nézve oly fontos rokonságot, amelynek horderejét vitatni felesleges.

Az itt felemlített szavak W. W. Hunter és Hodgson szótárából, továbbá Budenz J. művéből valók.

Az északi ugorok és a közép ugorok közti rokonságot első sorban a következő adatokkal bizonyíthatom;

I. Testrészek nevei:

Magyar nyelven:	Északi ugor nyelveken:	Indiai közép és déli ugor nyelveken:
fej	lapp	paije
fog	osztják	pank
haj	votják	szi
kéz	vogul	kat, kät
láb	cseremisiz	jol
száj	finn	szu
bőr	osztják	szog
szív	osztják	szem
szőr	vogul	pun
test	cseremisiz	mongir
vér	votják	vir
		szunvár
		ábor-miri
		manyak
		kocs
		tablung- nágá
		pija
		ipang
		czi
		háth, kutt
		jahlan
		szo
		szoh
		szem
		szpu
		inang
		vi, stb.

II. Számnevek:

egy	osztják	it, i, ja	gyámi	i, iku
egy	lapp	akta, okta	kiránti	ektai
egy	cseremisiz	ikta	váling	akta
egy	finn	jksi	pákja	jek
egy	vogul	ekve	kuszvár	ek
kettő	osztják	kat	lcpsa	kat
három	vogul	korom	kuri	akor
négy	finn	nila	tamil	nalú
öt	finn	vüsi	gyámi	wú
hat	cseremisiz	kut	gyárung	kutok
hét	vogul	szát	kocs	szát
nyolc	osztják	mil	muni puri	ni-pái
kilenc	finn	ühdekszeu	sokpa	ieszo
tíz	zürjén	dasz	pákja	dasz, stb.

III. Családi fogalmak:

anya	votják	anaj	malabár	annei
anya	vogul	anga	kol	cnga
ipa	vogul	up	vaju	upa, stb.

IV. Egyéb fogalmak:

fa	lapp	muora	badaga	mora
falu	cszt	küla	munipuri	khul
foljó	zürjén	ju	kháling	jo
ház	cseremisiz	kuda	sontáli	kudia
holló	osztják	khulakh	szerpa	kalak
meny	mordvin	menil	jerukula	menu
levél	mordvin	lopa	csingtángya	laphová
só	vogul	csah	magar	csa
szarv	finn	szarvc	rodong	szarva
szó	finn	szana	csín	aszan
tehén	zürjén	mősz	pahri	moszá
toll	mordvin	tolga	naikudc	tolka
víz	zürjén	va	rodong	va
kemény	mordvin	kemä	angámi-nágá	kemethi
kicsiny	vogul	man (g)	annámi	man (g)
meleg	vogul	ren	ahom	ran
enni	mordvin	szeve	szerpa	sze
jönni	votják	va	kámi	va
lenni	cseremisiz	li	ao-nágá	li
nyelni	zürjén	nil	dhimál	nili
tudni	finn	tiete	báhingya	teuti
menni	osztják	men	laosz	men
meghalni	finn	kuolc	tamil	kollu
ülni	osztják	umsz	tabl.-nágá	umcsi
messze	lapp	mecse	rodong	misze
ez	lapp	ta	thocsu	ta
ki	finn	ke	kuszvár	ke
mi,	cseremisiz	ma	bodó	ma
micsoda				
hol	zürjén	kön	nágá	kong
itt	votják	tatin	nevár	thating
szaladni	lapp	varre	malajálma	varu
fonni	mordvin	pona	báhingya	pánna
savanyú	osztják	summim	áhom	szum
nici	votiák	picsi	rodong	picshe
tűz	osztják	tüt	tuluva	tu
keserű	cseremisiz	kacsa	magar	khácso
fehér	lapp	nejok	tocsu	pjok
kutya	votják	kucsa	bráhui	kucsak
szép	lapp	csahba	manipuri	aphudsaba
				sth.

A szóegyezősen kívül grammatikai és más, az összehasonlító nyelvészet körébe vágó adatok várnak a lelkes magyar kutatóra, akinek munkáját nagyban elő fogja segíteni az angol tudósok által megírt, ide tartozó könyvek hosszú sora.

Végeredményben mindez Kőrösi Csoma Sándornak ad igazat, akit csak újabban is ábrándozónak neveztek s akinek egész életét úgy tekintették, mint a hazaszeretet forró érzésének áldozatát. Mi meg vagyunk győződve, hogy az ő sírja még Mekkája lesz a jobban értesült magyaroknak, a fehér-hunok késő unokáinak . . .“

(Dr. Tóth Jenő gyűjtése.)

Indiában a „Maros“ folyó.

„Történelmileg szerepelt nemzetség-, törzs- és vezérneveink hasonmását feltalálhatjuk Indiában is. Megvan pl. az avara, hun, bulgar, kabarcsa, tugar, alán, kun, kumán, magyar, meger, madsar, mazar, donth elnevezés. A magyar hét törzsnév ilyen összetétellel s formában fordul elő:

Nek-bakta,	Zarmat,	Jenu,
Magar,	Tarian,	Kari,
Kurt-koti,	Jeno,	Kazi.
Kurtuola,		

Óstörténelmi nevű vezéreink közül megtaláljuk ott:

Atilla,	Tárkán,	Koppan,
Buda,	Reva,	Vathur,
Csaba,	Bultsu,	Sarolta,
Bela,	Saltan,	Vatai,
Ugoke,	Takson,	Bojta,
Zoard,	Borsu,	Kulpahar,
Kunt,	Keve,	Tomai,
Lehe,	Tar,	Kaducsa,
Balamgar,	Ete,	Zemira
Saned,	Salga,	(Szemere)
Kádár,	Vágó,	

nevűeket. A 108 nemzetség közül pl. ott van:

Kalan,	Bám,	Bori,
Aga,	Magócs,	Bár,
Aba,	Acsa,	

stb. nemzetségnév.

A mythológiai gyökerekre vezetendők vissza a következő nevek:

Guta-oli,	Mano,
Tindur,	Sárkán.

Régi méltóságneveket jeleznek:

Bán,	Kádár,	Golási,
Karki,	Julai,	Gila.
Csákán,	Kaga,	

Régi beolvadt törzsneveinkkel azonosak az északindiai hunzáknál előforduló: jászkun, rono, jász osztályok. A Bhát, Lon, Dar törzsnevek. A hunzákon kívül előfordul a balóc, sárgó, kun, faludi és tahó törzs és nevezet.

A hunzáknál otthonosak a következő férfi-nevek:

Holló,	Tas,	Bultsc,
Soya,	Tor,	Bóti,
Darves,	Mirák,	Szaban,
Szakár,	Szekero,	Dalosa,
Zamiro,	Birgósi,	Abadi.

Vagy a következő falunevek:

Tsorban,	Tolti,
Aptsai,	Hun-lós.
Irsa,	

Folyónevek:

Botoga,	Sayók,	Baltit.
---------	--------	---------

Hegynevek:

Tsok,	Derentsi,	Madsarnáth.
-------	-----------	-------------

Összereplésű családneveink is megvannak:

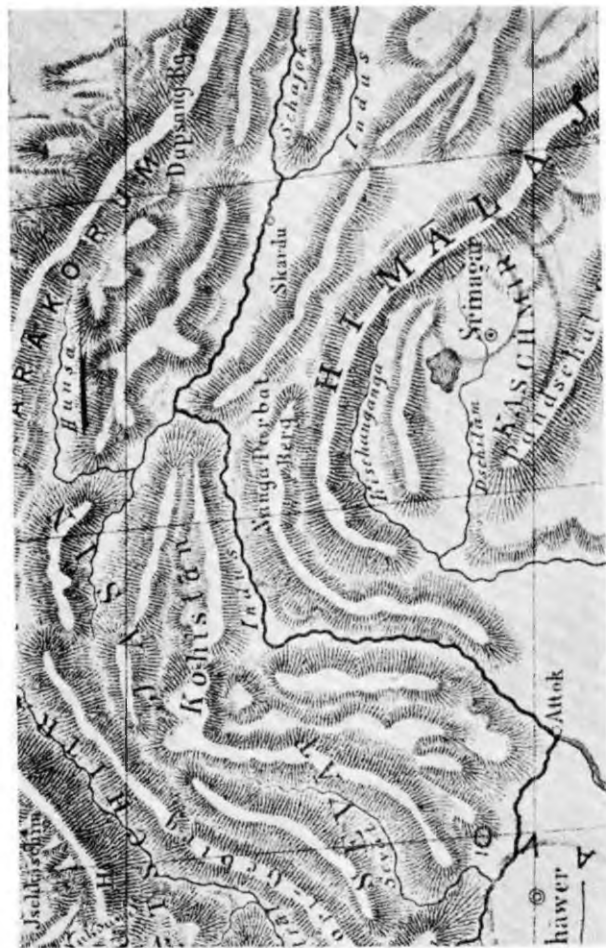
Szicsuán,	Vai,	Gillany,
Andrási,	Almási,	Karoli,
Csáki,	Telek,	Barkót,
Cziráki,	Szapári,	Zemira, stb.

Tipikus magyar családnevek:

Aka,	Badini,	Náda,
Ari,	Basai,	Nestra,
Baki,	Cakó,	Ragála,
Bardó,	Csicsó,	Réti,
Bátori,	Csák,	Shipek,
Bokora,	Daruvári,	Soós,
Bató,	Damó,	Szágoni,
Buthi,	Danki,	Sandour,
Babar,	Garai,	Sohána,
Bali,	Galsi,	Seréndi,
Bihari,	Gál,	Sebok,
Bakai,	Gida,	Tar,
Bakó,	Hajni,	Tihi,
Barta,	Hoitsi,	Timárne,
Bánó,	Jákó,	Torba,
Bodna,	Kada,	Tolth,
Benda,	Kolthe,	Tóthválnó,
Barna,	Kandra,	Vargha,
Baróti,	Karádi,	Vasadi,
Bodor,	Kuti,	Váradai,
Bár,	Mádi,	Várdai, stb.
	Makai,	

Ma is létező helység-, hegy- és vízneveik:

Ajnás,	Gács,	Tiharah,
Árvalás,	Hunvár,	Várked,
Almátságipeta,	Hargitacsúr,	Ráhó,
Budapur,	Kóka,	Surán,
Borsod,	Kupasi,	Murandbas,
Barana,	Káta,	Mohi,
Bicski,	Kunvár,	Maklári,
Balota,	Sidó,	Mándi,
Egra,	Szalavár,	Nárai,
	Torna,	

A Himalájában „Hunza.”

Erdélyi „dák” Dain.

Indiai „parszi” (Cama.)

Kaukázusi „kabard.”

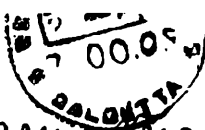
Indiai „mervárt-hun.”

A hunzáknál érdekesen hangzanak a következő nevek a méltóságok jelzésére:

Kardár, Járfa, Barró.

Találunk földműves osztályokat ilyen névvel:

Dekán, Kappás, Komó.

Kunja Bihary Chayabhusan

Indiai levél címzése: „Bihary“ névvel.

A bahóri maharadzsákat pál-oknak hívják (fejedelmeknek), ezek névsorában ott van:

Than pál,	Bogh pál,
Sidás pál,	Sóds pál.
Adsay pál,	

A Rima völgyén, a szécsuáni völgyön befelé, Indiában ott vannak a következő nevek, Gomba, Geku, Simongi, Dibon, beljebb a Tiszta-völgye, a Duna-völgye és a Kas-törzs által hívott hegység a mangashang (a Hymalaya).

Végre különös figyelmünket hívja fel az is, hogy az „Etnográfia“-ban Nagy Géza által kimu-

tatott ősi leánynevek javarésze él még Észak-Indiában. Ilyenek:

Csilla,
Piró,
Rézi,

Biri,
Csobilla,
Bosa,

Csala,
Keli,
Rozila, stb.

Indiai kis ködmön.

Ezek a megdöbbenően nagyszámú ősmagyar nevek megérdemlik a jogos érdeklődést, figyelmet.

(Dr. Tóth Jenő gyűjtése.)

Mindezeket jól megfontolva, nincs jogunk többé elhárítani magunktól ennek a területnek a feltárását csak azért, mert a kutatóra a könnyebben áttekinthető finn-ugor terület feltárásánál

sokkalta súlyosabb feladatokat ró. Megfontolt komolysággal ismételgessük Kőrösi Csoma Sándor súlyos értelmű mondását: Az anyagot adtam, a módszerrel rendelkeztek, — s ha úgy tetszik, ím nyitva előttetek a dicsőség útja! *)

*) Tíz év előtti indiai tanulmányutam idején (1928—1929) a magyarság nagy jóakarói, a hajdani tűztisztelő parszik maradékai, jelenleg India pénzfejedelmei megajánlták [indiai lapokban is publikálva (The Indian Daily Mail, Dec. 19. 1928. stb.)] hozzásegítéssel egy Collegium Hungaricum létesítését Bombayban, amire vonatkozólag konzuli jegyzőkönyvet is hoztam magammal Indiából, de az illetékes minisztérium az indiai Collegium Hungaricumra vonatkozó előterjesztést „nem tudta magáévá tenni, mert ennek a gondolatnak ez idő szerint nálunk nincsenek meg a szükséges előfeltételei.” A vonatkozó jegyzőkönyv-másolat — amelyet mint jegyző Gombóc Zoltán professzor jegyzett — (1929. XI. 4.) a következő indoklást adja: „E terv megvalósításának a mi részünkről minden tudományos előfeltétele hiányzik. Magyarország az egyetlen művelt ország, amelynek egyik egyetemén sincs indogermán tanszék, illetőleg az egyetlen, ami van, évek óta nincs betöltve, s ahol ennél fogva az ind és iráni hovatovább kihalásra vannak ítélve. Ilyen körülmények között egy bombayi Collegium feállítása tartalom nélküli ködös utópia. Mindenesetre kíváncsatos volna, hogy időnként egy-egy módszeresen képzett indogermanista eljuthasson Indiába; két évvel ezelőtt M. Tippert (a calcuttai nagy-könyvtár igazgatója) itt időzése alkalmával egy, Berzeviczy Albert elnöklete alatt összegyűlt értekezlet javaslatba is hozta X. X. szegedi egyetemi magántanárt, a kiváló szanszkritológust, de a szép terv, amelyet angol részről is melegen pártfogoltak, fedezet hiányában meghiusult.”

II. Történelmi áttekintés.

1. Hadak útja.

Hadak útját kettőt is ismerünk, az egyik túl a felhőkön, a csillagos égen nyulik végig, a másik meg itt lent a föld térségein. Az égi hadak útja felől várja a székely-magyar nép Csaba Atillafi segítségét, ezért Csaba útjának is tartják. Az Atillának szolt jóslat szerint Csaba lesz az, aki az elhanyagolt hun birodalmat újból fel fogja támasztani, de csak akkor, ha a hulló csillagokból kovácsolt Isten-kardját Csaba királyfi újból megfürdeti Ázsia homoktengerében. Erre az útjára indulva, Csaba királyfinak több ízben is vissza kellett fordulnia, mert az erdélyi havasok között örségül hagyott székely népet már harmadízben veszélyeztette az ellenség. De mindannyiszor győzelmesen kerültek ki csatáikból. Sok idő folyt le azután. „A magban elültetett diófák agg törzsekké nevedtek s a fák megvénültek... Senki sem merte bántani a székelyt. De új idők új emberei jöttek. Gyült-hadak a maroknyi székelység ellen, akik megemlékezve az őseiknek tett ígéretről, felfohászkodtak ismét a magasságos csillagos égre... midőn egyszer paripák dobogása és fegyverek moraja hallatszik s „fényes hadak“ némán vonulnak éjente az égen fölfelé s a dicső hadtársak, kik háromszor jövének segítségre, most negyedszer

mint hallgatag szellemek hosszú sorban nyomulnak a csillagos égen keresztül fajtájuk segedelmére s leszállnak ott, hol a kék égboltozat az erdélyi havasokkal ölelkezik. Nincs halandó erő, mely megállhatna a hallhatatlanok előtt. A fényes

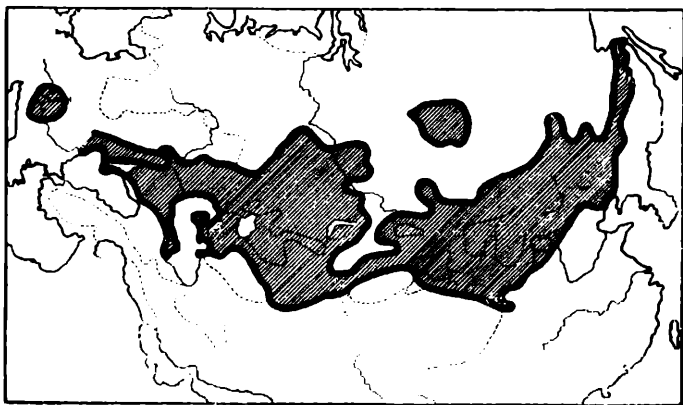
Csaba vitézei segítségül jönnek a Hadak-útjáról.

Zichy Mihály festm.

hadak ösvénye pedig, melyet jöttökben s visszatértökben taposának, eltörülhetetlen marad az ég boltozatán, az ő lábaik és lovaik patkóinak nyomdoka az, mit derült éjféleken mint tejfehér szalagot látsz tündökölni a magas égen, ez órától fogva hadak uta a székelyeknél, melyre tekintve

megemlékeznek ők Csabáról és atyjáról, Etele királyról.” (Ipolyi: Mythologia.)

Itt lenn, a földi-térségen. Nyugat-Európától kezdve Ázsia szélső Keletéig, ameddig területük nyúlt, a régi kor írói egyetlen népről emlékeznek meg, amely nép időben és térben állandóan birtokolta ezt a végtelennek tetsző területet; ez a nép a skytha. Volt ugyan délibb fekvésű Skythia is, de leginkább az északiról esett szó,

 A mérsékelt égövi fűves puszták

ugyanis ez az az ősi nép, melyről még a Biblia is úgy emlékezik meg: „Ősidők népe, melynek eredetét nem tudod és nem érted s tegye, mint a nyitott sír, melynek ellent nem állhatsz...”

A skytha faj a vízbő és gazdagfüvű ú. n. mérsékelt égövön tartózkodott, itt nőtt naggyá és lett hatalmassá, emberemlékezet óta. A régi írá-sok a faj ősiségével kapcsolatban 30–40.000 év-ről beszélnek.

Az indiai Puránák, ősi szent könyvek adatai az indiai „nagy özönvíz” idejéig nyulnak vissza,

mely eseményre vonatkozólag a geológiai tudomány megállapítja, hogy kb. 50—30.000 évvel ezelőtt, amikor az európai Kárpátok medencéje, a mai Magyarország területe még tenger volt, ugyanekkor tenger borította Indiában a Ganges lapályát és a mai Radzsputánát is a Tar sivataggal együtt. Ezeknek a vizeknek a lefolyása, amiről különben az indiai Védák szent könyvei is megemlékeznek (az atlantiszi és lemuriai földrészek hagyományos elsüllyedése), adta a „nagy özönvíz” emlékezetes eseményét és okozta Közép-Ázsia éghajlatának megváltozását, mely eseménynek természetes következménye volt az emberfajok új elhelyezkedése és keveredése.

Tizenkétezer évvel ezelőtt, már egy közelebbi időpontban, az ősi skythák a Kaspi tenger túlsó oldalánál, az Aral tó körül építenek hatalmas városokat. Alig pár éve, hogy a nagyszerű romokat napvilágra hozták. Az ötezer éves indiai Mohendsodaro és Harappa városok kultúrája, ugyanúgy a sumir- és ó-egyiptomi kultúra már közel korszak eseménye ehhez képest. Az indiai hagyományok szerint innen, az Aral tó menti ősi központból szóródtak széjjel úgy 10.000 évvel Kr. c. az ős-kínaiak, továbbá a mai dravidák ősei, ugyancsak a Két-folyam közti sumir és az amerikai maya-terület ősi kultúrnépe.

A skythaságnak Kína és ugyancsak Japán területén, ez ország kultúr őslakójaként való szereplésére vonatkozólag ugyanezt állítja a szakirodalom. G. N. Wright „*A kínai birodalom*” című munkájában a neves Montgomery Mariin adatára hivatkozva, a következőket mondja: „A kínaiak eredete homályba vesző. Azt tartják róluk — írja Montgomery Martin —, hogy a nagy skytha népcsaládnak képezik egy ágát, akik az őslakókat kiszorítva, betelepédtek azok helyébe. A kínaiak azon hitet táplálják, hogy őseik már az

Az indiai özönvíz emléke egy indiai festményen.

A Nemzeti Újság 1939 május 7-én megjelent száma közli igazolásunkra, a többek közt a következő sorokat:

„Elkészült az Atlantis első pontos térképe!”

Cuba szigetéről érkezik az a hír, hogy három otthonából kegyetlenül kiűldözött szerzetes, névszerint P. Szervilius Capo, P. Thomes Irén és P. Gomez — mindhárman ismert tudósok — sokévi fáradhatatlan kutatás eredményeként kétségtelenül megállapították, hogy Atlantis, a legendás világrész, melyet annak idején túléltsége miatt vagy talán egyéb okokból is halálra ítél a világ fölött rendelkező isteni Kéz, *valóban volt és létezett.*

Ma is igazolt tény, — és ezt Capoék is aláírják, hogy a Földközi-tenger mellékén lakó népek, valamint az amerikai indiánusok nyelvében nagyon sok az azonos szó. A régi görög és az amazonmelléki virapo-indiánusok nyelve között igen feltűnő a hasonlatosság. A görög történelem mítoszai az amerikai inkák hagyományaiiban is előfordulnak. Mindezt csak azal lehet magyarázni, hogy Atlantis egykor hidat alkotott az afrikai és délamerikai szárföldek között. Megdöbbentő például a hasonlóság a sakkarai piramis egyiptomi romjainak és a mexikói teckalli-templomok külseje és építészeti módja közt.

A mexikói szerzetesek azonban sok más egyebet is kikutattak. Ha —szerintük — összehasonlítjuk a Tigris és Eutrát völgyei őslakosságának naptárát az egyiptomiakéval, arra a megállapításra döbbenünk, hogy a kettő teljesen egyezik! A két naptár egyformán a Krisztus előtti 11542-ik esztendővel veszi kezdetét. Gomez ezzel kapcsolatban a perui tihuanakui templom papjainak asztronómiai utalásaiából kiszámította, hogy ezt a templomot Kr. e. 11.600-ban építették. Ezt az évszámot megelőző évtizedekben valami igen nagy dolognak kellett történnie, mert a talált feljegyzések szerint a templom egy hatalmas katasztrófából menekültek haláljából épült. Valószínű tehát, hogy ezekben az évtizedekben pusztult el Atlantis, a megmaradtak, halából, új időszámítást kezdtek és ösztönszerűen templomokat emeltek annak tiszteletére, akinek földöntúli erejében hittek.“

Tehát, amit könyvünk bevezető soraiiban, az indiai puránák alapján már kinyomtatunk, egy nyomába érkezett híradás szóról-szóra igazolta is már.

özönvíz előtt országuk területén laktak. Ősi első dinasztiájuk származása égi eredetű és első történeti szereplésüknek évszáma Kr. e. 2700 esztendő.”

Az ázsiai puszták roppant kiterjedése mellett eltörpül Európa területe. Valamikor, ez a Ma-

Ptolemaus (Kr. u. II. század) térképe.

gyarországgal kezdődő nyugat- és kelet-ázsiai pusztaság volt a belső otthon-területe a skythaságnak. Északi Skythiának nevezték általában, ezt azonban felosztották az Uralon inneni és az Ural hegyeiken túli Skythiára.

Az eke, meg az ásó sok mindent kifordít a földből. Így jutott napvilágra a régi skytha-föld megannyi kincse. Igen értékesek a jellegzetes mó-

don festett ősi agyagedények, mint a skytha fazekasművesség ismertetőjele, — *de ugyanígy a talált rengeteg bronzlelet is pontosan mutatja elterjedését a régi skytha kultúrának, amely Magyarországtól kezdve keleten Japánig és délre kanyarodva Indiáig ért el.*

Egy újabb kor lelet-tárgyait képezte (a Kr. c. VII. századtól kezdve) a skythaság ősi törzsjelvényeként szerepelt szarvas-motivum, majd a sas és griffmadár stilizálása megannyi pompás művészi megoldásban. Ennek a kultúra-rétegződésnek egy kezdő-korszakát szokták Kr. e. 2500 évvel megjelölni. Nem kevésbé biztos ismertető jelei a skythaság eme elvonulási és települési irányának a kehelytartó szobroknak ismerős típusai, ahogy azokat a mai Bulgáriától kezdve messze Észak- s Kelet-Mongóliáig szemmel kísérhetjük. De ugyancsak megtaláljuk a spanyolországi Iberbask nép területén is, ahová Afrika északi partjain haladva az egyiptomi hykszosz uralom szétszóródott kaukázusi eredetű népességéből jutott el maga az ibér nép. És ugyancsak megtaláljuk ezeket a kehelytartó szobrokat a régi sumiroknál, ugyanúgy a sumirral rokon maya-azték kultúrában, Amerikában is.

A The Cambridge Ancient History (VIII.) legszámottevőbb angol történeti szakkönyv szerint: „Újabb ásatások bebizonyították, hogy az alsó Volga és az Ural folyó vidéke is főbb jellemvonásaiban kulturális tekintetben skytha volt. A Magyar-Alföld és Erdély jelentékeny része skytha volt a Kr. e. hetedik század óta és valószínű, hogy legalább kezdetben a nagy skytha birodalomhoz tartoztak. A Kr. e. negyedik században a terjeszkedés Nyugat felé, melyet ideiglenesen Dárius hadjárata és a thrák birodalom virágzása megállított, újból kezdődött. Sok thrák ural-

kodó család a Duna jobb partján azon időben skytha hűbéres lett és skytha civilizáció terjedt el

A sas elől a szarvas oltalma alá siető őzike. Skytha-lelet a Kuban vidékéről.

mindenütt a jelenlegi Bulgáriában és az alsó Duna környékén.”

A nagynevű angol *W. W. Hunter*: *Az indiai birodalom* c. munkájában a skytha kérdésre vonatkozóan a következő fontos adatokat közli: „A turániak legősibb vándorlásai kétségtelenül még a történelem előtti időkben történtek; az induktív történelem még távolról sem vizsgálta meg a turáni őskort ahhoz hasonló sikerrel, mint amilyet végzett az ária népek eredetére vonatkozólag. Mégis van bizonyíték, mely azt mutatja, hogy *turáni eredetű néphullámok már a legrégibb időktől kezdődőleg átkeltek a Himalaja hegyein, vagy azok nyílt szorosain aláereszkedtek Indiába*. A beköltözők kétségtelenül sok különböző törzset foglaltak magukban, azonban egymás közt már az első homályos historiai időkben elvegyülve a Skytha-népkonglomerátummá egyesültek. *Van adatok arra, hogy a skytha-törzsek egy elágazása, mely Ázsiát Kr. e. 625 körül letiporta, útját az Indus folyó torkolatánál lévő Patala városhoz irányította, közel azon helyhez, melyet Nagy Sándor is tábora helyéül választott annakidején ama deltában, amely sokáig Sind fővárosa volt Haidarabád név alatt... Egy másik csoport, a feltevések szerint, Észak-Kelet-felé vette útját a Ganges völgyébe és ennek elágazását képezik Kapilavastu sakyá-i, akik között Buddha született...*“

A neves *Fergusson* *) indiai régész szerint: „Észak-Indiának egész külső története Kanishka idejétől Ahmed Shah Durani (1761) idejéig nem egyéb, mint *skytha eredetű törzsek folytonos egymásután következésének elbeszélése, amely törzsek a Felső-Induson keresztül áramlottak Indiába akként, hogy mindenik következő turánibb fajú volt, mint az, amely megelőzte őt, míg végül az egész abban kulminált, hogy Indiát a mongolok (mogulok) meghódították*

*) Fergusson, James, *History of Architecture*. 1865.

Feliratos vésett kő az északoroszországi Jeniszei folyó mellől, tigris és párdac vadászatot ábrázolva, igazolva, hogy ez a nép délről érkezett, ahol az ábrázolt állatok tényleg otthonosak voltak.

a 15. században; a Mogulok népe, mely ha volt nép, mely az árjaktól vér szerint különbözött, úgy ez vérében igazán különböző volt az árjaktól.“

Ugyanezt mondja az indiai *Sinclair* professzor is: „Az első idegen hódítók, akik elárasztották Indiát, ősei voltak Dél-India ama négy nagy fajtájának, kik az ismert négy nagy nyelvcsaládot alkotva, a tamil, telugu, malayalam és kanári nyelveket beszélik. Őket általánosan „skytha“ és „mongol“ eredetű turániaknak tartják, akik Tatarország és Tibet vidékéről érkezve, Indiát a Himalaja hegység szorosain keresztül özönlötték el és dravidáknak is nevezik őket, Dél-India ama területe után, amelyet éppen laknak. — Kik azok az őslakók, akiket a beözönlő áriák (árják, „nemesek“ alatt nem a germán-csoport, de a mitanni és a turánival egy testvér „irániak“ értendők), több, mint 3000 esztendővel ezelőtt leigáztak? Kétségtelenül faji egységük volt és ez a faji egységük „skytha“ eredetű... Az áriák bejövetele előtt az országon egy goala (pásztor) dinasztia, az ú. n. „nomád“ vagy „pásztor királyok“ uralkodtak... Ezek a turáni hinduk lettek India nagy templomépítői. Mindazt, amit építettek Indiában, a turániak építették.“

Egy legősibb ugor és skytha betelepülés után Indiába eljutott bizonyos csoportja a mitanniak, az ős-perzsák és médek fajtájának is, akiket árjáknak neveztek volt eddig, akikre megint újabb skytha hódítás telepedett. A Rámától származott nap-tisztelő udaipuri fejedelmi-ház, rangban India legelső és legősibb fejedelmi-háza, családját a Ramayana nagy éposz-hőségig viszi vissza és magukat skytha őszülöktől eredtetik, amelynek közelebbi ágai a jüetsi (skytha) Kaniska fejedelem népe és Bappa-ős, aki a Kr. u. VIII. század végén, miután az udaipuri ház újabb alapját megvetette,

Transoxániába, Samarkandba tért vissza, ottani skytha őseinek igazi ősi honába. Viszont az udai-puri fejedelmi házzal rokon leszármazású isteni Krishna népe is, miután Krishna dwarkai hazájában legyőzetett, Samarkandba tért vissza, ahonnan, t. i. Afrasiab turáni király turáni földjéről sokszor érkezett segítő had számára még Indiába! Viszont itt Samarkandban tudják a turáni hunfajú Afrasiab temetőjét és ugyancsak itt van a skytha Tamerlannak is a sírja.

„Indiának mindkét árják előtti faja, írja Fergusson, természetesen a turáni csoporthoz tartozott; de az én jelenlegi benyomásom az, hogy a dravidák az emberiség ősi nagy családjának azon ágához tartoznak, amely Mesopotámiában fejlődött ki és a Kaspi tengertől Nyugatra fekvő országokban. A dasyuknak, daháknak ellenben, azon tengertől Keletre eső országokban van összes rokonságuk és következésképpen e kettő nevezhető nyugati és keleti, vagy skytha és mongol turániaknak. Ily megkülönböztetés jelenlegi tudásunkat e tárgyról jobban képviselné bizonyára, mintha az egészet egy családnak tekintenők, ami jelenleg gyakori eset.“

Syad Muhammed Latif: „A Pendzsáb története“ c. művében azt írja:

„Az indiai régészeti leletek általában skytha vagy turáni jellegűek.“

„Az ókori régészeti feltárások azt bizonyítják, hogy valamely nagyon régi időben és hosszú idővel azelőtt, mielőtt az árják (mitanniak, ösperzsák, médek) behatoltak Indiába, az országban egy igen ősrégi fajú nép lakott, mely eredete szerint turáni, vagy skytha volt.“

A magyar *Pongrácz Sándor* dr. ugyanezt írja:

„A finnek más nemzetségi néven, sok egyéb

rokon törzs módjára világgá mentek új hazát keresni és amig egy részük északnyugati irányban eljutott mai lakhelyükre, másik részük egyéb *rokon törzsek társaságában Kelet- és Hátsó-Indiában telepedett le*. Kelet-India eme turáni népeinek egy része később Nepálországba és az ettől Ke-

Bhainsrorgarh indiai ősi hun falu.

letre eső tartományokba, illetve a síkságokról a hegyes vidékekre költözött.“

Egy közelebbi időre vonatkozólag az angol *G. Brodeur* írja (1936): „*A Kr. u. ötödik században a hunok elárasztották északi Indiát, mint ahogy elárasztották Európát. Szerencsére uralmuk végetért egy évszázadon belül. A törökök megbuktatták központi hatalmukat az Oxus folyónál. India minden erejét összeszedte, hogy megbuk-*

tassa az idegen hódítót. Ezeknek a kitartó lovas, fürge lövész mongoloknak egy töredéke épségben maradt meg, de elszigetelten: *leszármazóik a mai Rádzsputok.*“

Dunbar: „*India története*“ (1936) című művében szintén ugyanezt írja: „Hagyomány alapján a radzsputok arra tartanak igényt, hogy ők, mint Chandravansa és Agnikula, — a Naptól, a Holdtól származva az Áldozati-tűzből pattantak volt ki. ... De nem mindegyik rádzsput nemzetség indo-árja eredetű. Rádzsputana legelőkelőbb nemzetség-kasztjai közül számosan, India későbbi támadóinak, így a gurdzsaráknak és fehér-hunoknak felső-osztályából származtak. Meg kell jegyezni, hogy a fehér-hunok magas, világos bőrszínű faj voltak és nem hasonlítottak a silányabb összetételű néphez, amely megkísérelte Európa meghódítását. Ezek az idegenek (Indián belül) felszívódtak abban az országban, melyet leigáztak és letelepedtek az igazi kshatriyá-k közt azon a területen, mely jelenleg Rádzsputana és Gudzsarat, a Saka-törzs leghatalmasabb nemzetsége után elnevezett kerület. Ezek egyikétől, a Gurdzsarak parihar nemzetségétől származott azon királyok sora, kik elfoglalták Kanauj-t 840 év körül és fővárosukat Bhilmalból áthelyezték Harsha birodalmi városba, míg a rádzsput-dinasztiák Malvában és Bundelkandban jutottak hatalomra.“ (Cambridge: Hist. of India, 1938.).

W. W. Hunter (Imp. Gaz. of India. Vol. VIII.) írja: „A Rádzsputánában fekvő Barolliban van egy hindu templom-csoport, melyet Fergusson ezen templom-csoport korából valók között a leg-tökéletesebbnek talált az általa látottak közül. Szerinte van ez olyan szép, mint Indiában bármi. A hagyomány ugyanis a hunok székhelyét a Chambal keleti partjára, az ősi Barolliba helyezi; e hely egyik híres temploma, melyet Singar-Chao-

rinak neveznek, a hun fejedelem lakodalmi csarnoka volt; azt mondják, hogy a tulsó part lakosága is őt uralta, miután a jelenlegi Bhainsror városa övé volt. A XII. században e hunnak nagy jelentősége kellett, hogy legyen, hogy Gudzsarat fejedelmei közt elfoglalt helyét biztosíthassa magának a krónikákban. *A faj még nem halt ki.* India élő bárdjainak egyik legértelmesebbje biztosította szerzőt létezésükről, — s egy körutazáson, melyen elkísérte, be is igazolta szavait, a Mahi torkolatának egyik falujában egyesek lakhelyét is megmutatván; de ezek itt más osztályokkal vegyültek.“

„*Kevés olyan torlódás fordult elő Közép-Ázsiában, mely eme Felső-Ázsiában felesleges néptömegeket Európába üzte, anélkül, hogy India ne vette volna ki részét a feleslegből.* Gondolkodásra csak az késztet, hogy vajjon hogyan tudták magukat, bár a legalacsonyabb osztályhoz tartozó, de mégis csak hindukként elismertetni.“

Egy más szempontból még egyszer hivatkozunk az angol *Dunbarra* és pedig a magyarsággal kapcsolatban, aki „*India története*“ c. művében (1936. London) ezeket mondja: „*Vannak földrajzi és ethnologiai érvek, melyek amellett az elmélet mellett szólnak, hogy az indó-árja faj (a skytha) eredetileg Ausztria és Magyarország termékeny síkságairól jött Indiába. A népnek, amely ebben az országban Kr. e. 2500 körül élt, a „Wiro“ nevet adták. Arról van szó, hogy néhány törzsük Európából Ázsiába vándorolt és elérte Baktriát (Balkh) kb. Kr. e. 2000 és 1500 év között. Azután tovább üzetett Közép-Ázsia kiszáradása által, mely már megkezdődött, Délfelé jöttek a Hindukush szorosain át Afganisztánba. Innen leözönlöttek a síksá-*

gokra, a Kabul bejáratain keresztül a Kurram és Gumal folyókhoz, a hódítók első vonalára.”

Amit az angol irodalom velünk kapcsolatban

Skytha váza, skythákat ábrázolva. Dnjeper vidéki lelet.

elfogultság nélkül állít, ugyanazt állítja az indiai legkomolyabb szakirodalom is, így az indiai *Shah K. T. (The Splendour that was Ind. Bom-*

bay, 1930.): „De bárkik voltak az árják eredetileg és bárhonnan származtak is, akár nagy vadászatra indult Wiro-k voltak Hungária (Magyarország) dombjairól és síkjairól, akár nomádok, akik (Magyarországról kiindulva) Szibéria steppeinél naposabb tájakon kerestek legelőt nyájaiknak: ők azok, akik a Rig-Veda himnuszaiiban jelennek meg, mint olyanok, akik valahol az Öt-Folyó partjain (Pandzsab) telepedtek le. Honukat Sapta-Sindhu-nak nevezik.“

A legújabb kiadású legkomolyabban értékelt szakmunka úgy Európában, mint Indiában, a *The Cambridge History of India*,*) erről a témáról és pedig a Magyarországon szereplő ős skytha csoportról, amely nép Indiába költözött volt át, a következő fontos sorokat közli:

Cambridge, 1935.

„... Nem tudjuk, hogy ezek a Wiro-k**) hoszszú- vagy rövid fejalkatúak voltak-e, magasak-e vagy alacsonyak, barnák-e, szőkék...“

„Ezek a Wiro-k minden valószínűség szerint nem nomád, hanem letelepült nép voltak.“

„A Wiro-k úgylátszik, a gabonát is jól ismerték. Az év nagyrésztében valószínűleg egyhelyben laktak.“

„Európa északi síkságain nincs terület, mely kielégítően felelne meg a feltételeknek, — az ősidőkben nagy erdőkkel borított terület. Egyébként semmiféle vidék, melynek földrajzi jellege nem mutat fel nagy változatosságot, nem lehetett volna a lónak és a szarvasmarhának egyaránt hazája.

Van-e Európában bárhol olyan vidék, ahol állattenyésztésre és mezőgazdaságra egyaránt alkalmat terület szorosan egymás mellett fellelhető.

*) Vol. I. Ancient India, by E. J. Rapson, prof. of Cambridge. (Cambridge, University Press, 1935.)

**) A Wiro (Varedaha) a „hunok“ fajtájához tartozó nép.

ahol egyesülnek forró, mélyen fekvő, gabonatermelésre alkalmas síkságok és gazdag felföldi, — nyájak és csordák számára alkalmas legelők, és ahol ugyanakkor fák és madarak is vannak, amelyeket már megemlítettünk? ... Nyilvánvalóan csak egy ilyen terület van Európában, az a vidék, melyet keleti részén a Kárpátok határolnak, délen

A régi Magyarország legeltető erdősége.

a Balkánhegység, nyugati oldalán az osztrák Alpok és a Cseh-Erdő (Böhmerwald), északon pedig az Erchegység (Erzgebirge) és hegyek, melyek ezeket a Kárpátokkal összekötik. Ez termékeny és ivóvízben bővelkedő vidék, nagy gabonatermő síkságokkal Magyarország alacsonyan fekvő részén, de steppe-szerű területei is vannak, melyek egyik legjobb lótenyésztő területévé avatják, míg a felföldeken, melyek körülveszik, és keresztezik, — mint pl. a Bakonyerdő Budapesttől délnyugatra

és még kifejezettebben Csehországban (a csehek által megszállt volt magyar Felföldön) — *juhok legeltetésére is alkalmas fennsíkok vannak.*

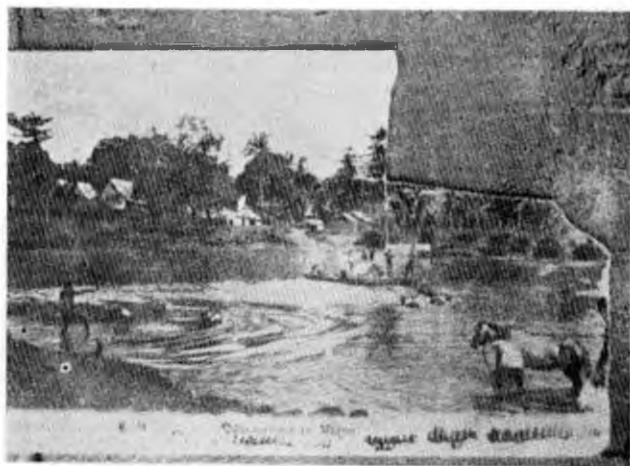
E vidéket övező hegyeknek erdői kitűnő takarmányt szolgáltatnak úgy házisertések, mint vaddisznók tartására. Előfordul itt a bükkfa, mely tovább dél felé már kivész és az összes többi nagy erdei fák, melyeket már megemlítettünk. A terület elég nagy ahhoz, hogy igen jelentős népességet eltarthasson, amely azonban az őskorban valószínűleg elvándorolt onnan, de csakis borzasztó kényszerűség nyomása alatt, mert minden oldalról oly jól határolják magas hegyek, aránylag kevés hágóval, hogy még haladottabb korokban sem volt könnyű dolog innen kijutni... Kétségtelen, hogy a legcsábítóbb kiindulási irány ebből az országból új haza keresésére a Duna folyása mentén Oláhország felé kínálkozhatott, ahonnan nem nehéz átmenni délnek, a Bosporus és a Dardanellák felé."

„Elég elterjedt felfogás szerint a Wiro-k hazája Oroszország déli steppé-in volna..."

„Általában azt is feltételezik, hogy a család keleti ágai a Fekete tenger északi részén Ázsiának vették volna útjukat, és talán a Káspi tó északi része felé vonult..."

„Milyen bizonyítékaink vannak ilyen vándorlásra vonatkozóan, és ha meg is történt, vajjon mikorra tehető? A népek vándorlása az őshazából, melyet a ma Magyarországnak, Ausztriának és Csehországnak nevezett területre (a csehek által megszállt magyar terület) helyeztünk, minden valószínűség szerint nem történhetett nagyon régen. Igen lehetséges, hogy ezen vándorlásnak minden körülményét — amennyire ismeretes előttünk — megmagyarázhatjuk anélkül, hogy a vándorlásuk kezdetét Kr. e. 2500-nál korábban tételeznők fel.

Mindenesetre meg kell emlékeznünk arról is, hogy ezek a vándorlások nem néptelen területek felé irányultak, s hogy a Wiro-knak mielőtt India vagy éppenséggel Mezopotámia határához értek volna, valószínűleg sok kemény harcot kellett megvívniok a már ott élő népekkel, melyek átvonulásukat úgy tekintették, mint pusztító sáskák nagy seregét, amely vagyonukat elnyeli és így

A „Maros“ folyó Indiában.

vagy éhhalállal pusztulnak el, vagy pedig, ha fenn is maradnának, nyomorba jutnak, amelyben mint a kegyetlen hódítók foglyai synylődnek.”

„... ha, továbbá, feltételezzük, hogy ilyen történelemelőtti törzsnek a lakóhelyét (házáját) meg lehetne találni azokban az országokban, melyeket Magyarország, Ausztria és Csehországnak nevezünk (a magyar Felvidék), nagyszámú tényrt magyarázhatunk meg, melyeket korábbi mozgalmak

— és korábbi civilizációjukra vonatkozóan eddig összegyűjtöttünk.”

Még a magyar *Huszka József* professzort hallgassuk meg:

Kentaúr, Gandarva. A régi görögök nevezték így a lovához szinte hozzánőtt skythákat. (Erdélyi lelet.)

„Baktria és India skythái, földrajzi helyzetüknél fogva, a történelem tanuságaként nyolcszáz évig érintkeztek nap-nap után a perzsákkal. kiből egy nagy rész állandóan alattvalójuk is volt. Ha nem így lett volna, nem volna érthető a nagymérvű azonos jelleg ruházatban, építkezésben és díszítésben! *Nem állítom ugyan, hogy mi*

egvenes leszármazottai vagyunk a baktriai és indiai hatalmas skytháknak, a nagy skytha tengereme hatalmas hullámozásának, — de határozottan vallom, hogy ezen a VI. sz.-ban már visszafelé hömpölygő hullám elenyésztenek helyén született az a hullámfodor, mit ma magyar nemzetnek hívnak.“

Mindezeket figyelembe véve, igazán mondhatta, szinte végrendelkezésszerű kijelentésében a valójában szemtanu *Körösi Csoma Sándor*: „Keressetek, kutassatok, mert az egész világ egyetlen nemzete sem talál annyi kincset kultúrájának gyarapítására, mint a magyar társadalom, az ősi-indiai kultúra tárházában.“

* * *

Immár bizonyos tény, hogy még az árják (mitanni-, méd-, ősi-perzsa települők) előtt, India őstelepülői a turáni skythák, Kr. e. 2500-tól kezdve a mai magyar hon területéről Indiába került skythák voltak azok a népek, akik megalkották India tulajdonképeni ősi kultúráját, India nagyszerű építészetét és India hatalmas vallásos megmozdulásait. Buddha, Zarathustra és Krishna, a maguk faja szerint ezekhez a turániakhoz tartozóak. Turáni volt az elgondolás alapeszméje, — építészetének, művészetének, irodalmának és filozófiájának gazdag megjelenítési formája, — s ugyanúgy vallásos elmélyüléséhez szükséges lelkisége is a magyarral rokon-fajták bensőséges lényének a kitermelődése.

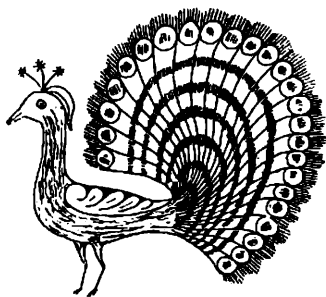
Az angol statisztika szerint — nem tárgyalva most a finn-ugor testvérnépek csoportját, a japánt, avagy a kaukázusi, a turk s az orosz

puszták ugyancsak sok milliónyi rokonfajú népét, — Indiában a 350 milliónyi néptömegből csak 35 millió az indó-árja. A mintegy 100 milliónyi idegennel és 65 milliónyi ős-benszülöttel szemben, kb. 150 millió a turáni, — skytha-hun és turk fajú nép Indiában.

Ezeknek a turániaknak jelentős és értékes csoportjai az őstelepülésű ú. n. indoskythák és hunok csoportjához tartozó dzsat-ok gudzsárok, akiket a szakmunkák „faj szerint“ is azonosítanak a magyarokkal. Anthropológiai szempontból igazolja ezt a fajták egyezése is. Igazolja a kapcsolatot az azonos lelkület és a népművészet egyező volta. Amikor tehát a magyar ősi krónikák a magyar fajt a skytha-hun népből eredtetik, csupán arra van szükség, hogy tudjuk krónikáinknak eme rólunk szóló állításait a „skytha-hun-magyar azonosságot“ illetőleg, úgy ez esetben egyenesen bekapcsolódunk India ősi históriájába. Erre a multra a magyarságnak ma különösképen szüksége van, hogy megtudja a világ, hogy nem egy testvértelen, Nyugatra vetődött, sorvasztásra megérett „keleti faj“, vagyunk, de hogy magva (*mikrokozmosz*) voltunk és vagyunk annak a nagy Keletnek (*makrokozmosz*), amely Nyugat számára az értékes gondolatokat termelte mindig és adta a „szellem“ világosságát. Kelet központi energiája volt mindig is az a skytha-hun-magyar fajta alap-elem, amely itt Nyugaton egy másik értékes „kultúra“-val gyarapodva, Kelet és Nyugat között aranykapuként szolgálhat, amelyen át Kelet nem betörni akar Nyugatra, de isteni rendeltetésből tovább juttatni Kelet értékes érzés- és gondolatvilágát, amire illetékes „nyugati“ kritika szerint a magyar fajta volt a leghivatottabb mindig és az ma is! A magyar fajtának eme nyugati szerepkörében való értékelésénél ez a szempont sohasem hagyható figyelmen

kívül. A magyar-indiai nagyszerű történelmi és kulturális kapcsolatoknak hangsúlyozása több irányból kívánatos ma, de különösen a magyar faji öntudatnak a köztudat előtt újból piadesztálra állíthatása szempontjából.

Az ősrégi skytha vallásos hiedelemben gyökerezett az a tudat, hogy az utolsó idők teljesedésekor a hegyek leomolnak és pusztasággá, „földi hadaik útjává” szélesednek, — így gondolva el legszebbnek ezt a nagy világot, amikor is a skythaság lévén akkor is igazi ura, akadály nélkü! száguldozhatják be a hegyek-völgyek nélküli, lovasnépnek akadály nélkülivé átváltozott földi tereket.

2. Mit mondanak a régi magyar krónikák.

Az ezer esztendővel ezelőtt épült esztergomi királyi várpalota, az Árpádházi királyok családi kastélya, amint a most feltárt nagyszerű romokból is láthatjuk, a magyar ősi műveltség pompás hagyatéka. Itt iratta ezer évvel ezelőtt a magyar Géza fejedelem, Szent István királyunk atyja, az udvarnál tartózkodó német urak részére az ú. n. „Nibelung-ének“-et, más szóval az Atilla király dicsőítését szolgáló ősi német versezetet, amely irodalmi emlék tulajdonképpen első jelentősebb irodalmi terméke a németiségnek. Ebben az időben nekünk is voltak már írott magyar krónikáink. Ezekben az ősi magyar történeti könyvekben, illetve a valamivel későbbi átírásokban, így Anonymus, Márk és Kézai krónikaiban azt olvasuk reánk magyarokra, illetve skytha-hun elődeinkre vonatkozóan: ... a Skythiában megsokasodott hunok. Urunk születésének háromezrenhetvenharmadik esztendejében a 108 nemzetségből fegyveres sereget választván, a többi hunokat otthon hagyták Skythiában, hogy szállásukat és országukat az ellenségtől megőrizték.“

„A magyarok, vagy hunok egyenlő akaratból Atillát emelték maguk fölé.“

„Atilla, Bendeguz fia, a nagy Nemroth unokája, — a hunok, médek, gótok, dákok királya, a földkerekségének félelme és Isten ostora vala.“

„Atilla, magyarok királya halálának századik esztendejében a magyarok, vagy hunok, ú. n. hun-gárusok [az Avar-hunok] újra bejöttek Pannóniába.“

„A magyarok nagyvitéz és hadi küzdelmekben nagyhatalmas nemzete eredetét a skytha nemzetből vette. Pannónia földjét választák keresniök, melyet Atilla király földjének hallottak

A magyarok második bejövetele. (I. a hunok és a visszatérő avarok, — a II. a magyarok bejövetele.) Toldi F. kiadásából ez a kép „kimeradt.”

A „jó és rossz harcát” ábrázoló oszlopfő

1. Turán és Irán küzdelme egy régi perzsa véseten.
2. Turán és Irán küzdelme, az esztergomi most feltárt ősi kápolna oszlopfőjén kifaragva.

vala, kinek nemzetségéből származott volt Álmos, Árpád atyja.”

„A hét fejedelmi személy, kiket hét magyar-nak nevezünk, megindult Skythia földről nyugat felé.”

„Álmos vezér mondá seregének: Skythák, bajtársaim!...”

„Árpád vezér ezeket mondá Zalán követének: Az én ősapám, a nagyhatalmas Atilla király uralta vala a földet...”

„A székelyek is előbb Atilla király népei voltak.”

„Árpád vezérsege a többi skythiai törzsek fölött azon kiváló méltósággal van felruházva, hogy a seregnek menet közben előtte jár és visszavonulóban mögötte kíséré.” stb. . . .

„A Kézai Krónika” címen ismert, a Kr. u. 13. század végén más régibb forrásokból feldolgozott „Magyar-történelem” „Első könyve” I. fejezetének címe: *„A hunok és magyarok eredetéről és ősi lakaikról.”* A história itt visszaviszi a magyarok történetét Atilla hun királyon keresztül Atilla őseig, Nimródig, aki a babyloni hazából Eviláth földjére települt át, amelyet akkor Persia tartományának neveztek. Az úgynevezett Képes Krónika azt írja: „A magyarok Magor-tól származtak, aki az özönvíz után Eviláth földjére ment ki és nejétől, Enétől nemzé Magort és Hunort, akitől a magyarok és hunok kapták neveiket.”

A régi magyar irodalomban gyakran találkozunk amaz állítással, mely a magyarság bölcsőjét India vidékeire telepíti és innen származtatja ki az európai Pannóniába áttelepült magyar őseket. Kézai említett krónikájában, amikor leírja Skythia országát, ezt írja: „A nyári nap alatti táj felé a korozmiai nemzet fekszik és Ethiópia, melyet kisebb Indiának is hívnak.”

Az Eviláth kifejezéssel kapcsolatban viszont

azt találjuk, hogy megkülönböztettek kis és nagy Eviláthot.

Epiphanius egyházatya idevonatkozólag a következőket mondja: „Pison ugyanis az indusoknál és aethiopsoknál a Ganges nevű folyó, — a hellének pedig Indusnak nevezik ezt a folyót, mert egész Eviláthot körül folyja, mind a kicsit, mind a nagyot, körül az elymaeusok részére eső területet s átszeli Nagy-Aethiópiát...”

Ezekkel az adatokkal egybehangzóan Kosmas Indikopleustes Kr. u. 510-ben tett indiai utazásáról írt munkájában idevonatkozólag a következőket mondja: „Egész Indiát és Hunniát végig elválasztja pedig a Pison folyó, mert a szentírásban India vidékének földjét Evilathnak hívják. És Evilath Indiában van.”

Desericius „De initiis ac maioribus Hungarorum” c. munkájából folytatom:

„Nyilván a hunok ősi szállásai maguk igen nagy bizonyítékul szolgálnak arra, hogy skythák voltak. Azokat a tájakat lakták ugyanis, amelyek a Volga túlsó vidékén, torkolatától kezdődően a Káspi tengeren túl, a Jaxartesen innen és túl, az Oxus forrásvidékéig és torkolatáig és az indek határvidékéig nyúlnak.”

„Azt pedig ki ne tudná, hogy ott igazi született skythák laktak. Hazai írók, mint Bonifinius Antal, Thuróczi János, Corvin Mátyás kortársai, I. Béla névtelen jegyzője, a dák Toppeltinus és mások, a dolognak nagyon is utánajárva írták meg, hogy a magyarok természetesen a hunoktól származnak és hogy nem északi Sarmáthiából eredtek, hanem keleti Skythiából. Toppeltinusszal egybehangzóan mondja Szamosi: „A magyaroknak ázsiai hazájáról, mint legkevésbé sem vitás dologról, ezelőtt senki sem merészelt vitát támasztani.” Hasonló szavakkal rójja meg és egész az irigység mértékéig (való szavaiért) vonja

kérdőre Bonfinius Aeneas Sylvius-t, a későbbi II. Pius pápát, aki annak a nézetnek, amely nevezetesen a magyaroknak a hunoktól való eredetét vallja, nem tudom, minő elfogultságból ellene van, hacsak talán nem azért, mert, mint igen jó próféta, előre képes a magyarokról megjövedölni, hogy a magyarok kevés idő múlva az ő alemanjait, akiket annyira és a természet jogán szeret, hova-tovább leigázzák és ezért megbosszankodott, hogy valami nemes származás lehet osztályrészük."

Skythák. Skytha vázáról. (Kerch)

Béla király névtelen jegyzője előszavában ezt erősíti: „Ha a híres-neves magyar nemzet fájának őseredetét és vitéz tetteit falusiak csalóka meséiből, vagy gajdolók fecsegő dalaiból hallaná, az igen illetlen volna. Hallja meg tehát inkább nemesen az írások igaz magyarázatán és a történelem őszinte elmondásán alapuló igazságot...”

„A magyarok a Hungár nevet csak véletlen alkalommal kapták. Őket valójában nemzeti elnevezésükön „mogeroknak”, vagyis „magyarhunoknak” hívták és ezen a néven érkeztek erre a földrészre s ősi nyelvükön ma is így nevezik magukat. Pliniusból s egy nemrég kiadott kínai topographiából pedig azt tanuljuk meg, hogy a

maegaroknak, vagyis magyaroknak Indián inneni vidékén voltak ősi szállásaik és a skytháknak ők speciális fajtája, amennyiben az összes régi írók véleménye szerint Skythia addig terjed. Ezekről a maegarokról az említett topographia így szól: „Ezeknek is igen nagy és hadi dicsőségéről híres birodalmuk van. Azt mondják ezekről, hogy még egy nemzet sem vetette őket rabszolgaságra.” Már pedig kell, hogy maguktól ezektől a Plinius-féle maegaroktól, magyaroktól kell, hogy ezektől maguktól származzunk mi magyarok. Mikor ugyanis Rudolf császár és királyunk hazánk fiai közül egy kiváló magyart küldött követül Byzancia, Amurathoz, ugyancsak abban az időben ott volt Byzancban India szomszédságából az említett magyarok nagy tiszteletben álló követe is. Ezt megtudván, hogy ott van egy pannoniai magar, beszélgetésre hívta meg, vele hazai nyelven társalgott és örvendezve ismerte fel benne a közeli vérrokont és kinyilatkoztatta, hogy azok a magyarok, akiknek királya őt elküldötte volt, teljességgel a mi őseinknek mutatkoznak.“

„...Ezenfelül a Transylvánia lejtőin élő székelyek a hun-skythák, vagyis Atila seregének maradványai... A székelyek azt, hogy velünk egyazon faj és egyazon eredetűek, nemcsak nem tagadják, hanem velünk külsőben, jellemben, erkölcs-szokásokban, nyelvünk alaptörvényeiben éppenséggel meg is egyeznek.“

„Előzőleg nyilvánosságra hoztunk egy 500 éves, a vatikáni könyvtárból vett kéziratot, mely emléken fel van jegyezve, hogy IV. Béla prédikátor-rendi férfiakat küldött az észak-keleti tájakra, hogy nyomozzák ki szülőhazájukban a hunokat és magyarokat, a mi fajtánkbeliakat és hogy meg is találták őket a Káspi tengerbe ömlő Volga torkolata mögött, ahol is messze azontúl terjedtek és azt a nyelvet használták, amelyet most mi ma-

gyarok beszélünk. Nincs, aki ne tudná, hogy ott, az Oxus és Jaxartes között az euthalita (eftalita) fehér-hunok uralkodtak, I. Justinus koráig... Ott tette próbára Nagy Sándor a skythák erejét. Ott voltak az igazi született-skytháknak az indek határvidékéig az első vándorlások óta nagy kiterjedésű szállásaik.“

„Ismétlem Coccius Sabellicus szavait: *„senki előtt sem lehet kétséges, hogy a hunok, vagy magyarok skythák voltak...”* A thessalonikai Eustathius írja: *„a hunok skythák, — a skythák híres nemzete.”* Végül elmondhatom, Bonfiniusszal együtt: *„az összes történetírók megörökítik azt, hogy a magyarok a hunoktól eredtek... akik a skytháktól származtak.”*

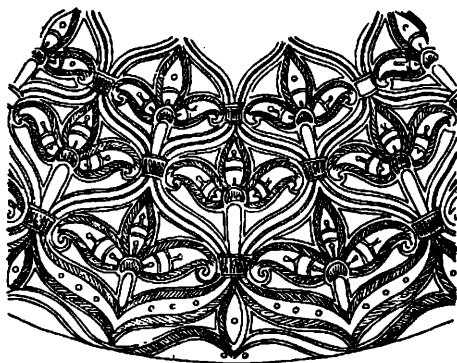
„Thuróczi, aki Corvin Mátyás híres könyvtárát annak életében szorgalmasan átkutatta, azt állítja „Kronikájának” magánbeszédében, hogy még akkor megvolt két, régen az ő kora előtt, (t. i. Róbert Károly és I. Lajos királyok alatt a XIV. század elején) megírott könyv. Említést tesz ezekről Sambucus János is Ranzánus kivonatának előszavában és azt mondja, hogy ilyen kincseket Beatrix, Corvin Mátyás neje közölt annakidején Ranzánusszal, a nápolyi király követével, amelyekből ez kivonatát is megszerkesztette és a többi, a magyar történelemre vonatkozó LX. könyvnyi gazdag feljegyzéseit is bővítette, amelyek pótolhatatlan kárunkra elvesztek.“

„Ezekben a kötetekben (ezt Thuróczi mondja el), a többek között egy csodálatos és emlékezetes genealógia foglaltatott, t. i. Noétól az emberi nemnek az özönvíz utáni atyáitól Atilláig egyfolytában való sorozatban tartó, sőt ezután Atillától Szent Istvánig...”

„Desericius mondja tovább: „... Bárha az ázsiai skythákat I. Justinianus idején és pedig azokat, akik az Oxus és Jaxartes mellékén laktak,

seregüknek a vezér által történt elárultatása miatt részben leigázta is a török nagy-Khágán, részben pedig szétszóródtak is, mindazonáltal *a magaroknak, a mi őseinknek, India határvidékén Rudolf királyunk koráig, sőt a XVII. századig, hatalmas nagy, fegyver dicsőségéről híres országuk volt' és talán van ma is.* Ezenkívül a hunok, a mi őseink is, a Volgán túl a mi IV. Béla királyunk koráig tündököltek győzhetetlenül. Lassan-lassan összekeveredve a tatárokkal s velük fegyverszövetségre lépve és együtt élve, ma sem hatalom nélkül valók ott."

„Végre is tehát: ha (amit számosan állítanak), — ha, mondom, a törökök és tatárok született skythák, akkor a mi fajtánk ma is a földkerekség legnagyobb részén uralkodik, t. i. Ázsiában, Egyiptomban, Palesztinában, Afrikában, végül Európa igen nagy részén."

Honfoglaláskori lelet.

III. A skytha sors.

1. A skythák.

Az egyes ókori görög és latin írók igen sokat tudnak a skytha népről s a skytha nép jelleméről igen értékes megállapításokat közölnek. — *Igy Justinus:*

„Nem kevésbbé fényes volt a kiindulásuk, mint birodalmuk, s nem fényeskedtek jobban férfiai, mint asszonyaik hadi erényekben.“

„*A skythák nemzetét mindig igen réginek tartották.*“

„*Az egyiptomiak mindig a skythákat tartották régebbieknek.*“

„A skythák a rómaiak fegyvereiről csak hallottak, de nem érezték azokat. Úgy a fáradalmakhoz, mint a háborúhoz hozzáedzett nemzet volt a skytha; testi erejük mérhetetlen. *Semmi olyat nem szerez, aminek elvesztésétől féljen.* Ha győznek, semmit sem kívánnak a dicsőségen kívül.“

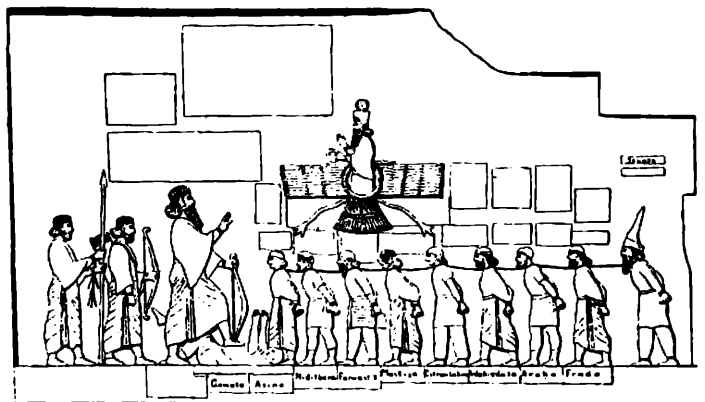
Curtius mondja: A skytha követ szavai Nagy Sándor előtt: „... Bármely szélesen terjed a sík föld, még sem fogod utólni soha a skythákat... Viszont, amikor azt hiszed, hogy messze vagyunk, táborodban fogsz bennünket látni. Fontold meg, hogy minket, birodalmad szomszédait, ellenségnek, vagy barátoknak óhajtasz-e?“

„A skythák észjárása nem faragatlan, vagy csiszolatlan, mint a többi barbároké.“

A skytha abiusokról mondja: „Annyi bizonyos, hogy nagyon igazságosak voltak, tartózkodtak a fegyveres cselekvéstől, kivéve, ha megtámadták őket.”

Alexandriai Kelemen szerint az érc keverését egy skytha találta fel.

Maximus Tyrius: „A folyóknak is meg van a tiszteletük, vagy a haszon kedvéért, mint az egyiptomiaknál a Nilus iránt, vagy a szépség miatt,

Jobbszáron süveggel a skytha fogoly. (Ősi perzsa sziklavésés.)

mint a thessaloknál a Peneus iránt, valamint a skytháknál a folyó Istene iránt.”

„A skytha nép vitéz.”

„A skytha nép szabad.”

„Jött a görögökhöz a skythák földjéről egy bölcs férfi az ottani barbárok közül, sem szószaporító, sem csevegő bölcsességgel, hanem elve volt: szabatos életmód, józan ész, rövid és találó beszéd.”

Läertius Diogenes: „Midőn szabadon beszélt valaki, azt mondták róla, hogy a skytha beszéd-módot utánozza.”

„Anacharsis skytha bölcs arra a kérdésre, hogy micsoda a jó is, rossz is az emberben, így felelt: „A nyelv.“ Ő állította azt is, hogy jobb egy sokat erő baráttal bírni, mint a sok semmirevalóval.“

Aeschylus elnevezése a skythákról: „a jótörvényű skythák.“

Scymnus írja a pásztor skythákról, hogy közülük senki sem bánt semminemű állatot s iga vonó barmot.“

„Tejjel táplálkoznak.“

„Úgy élnek, hogy mindnyájuk birtoka és összes vagyona közös.“

Strabo (Kr. e. 66—Kr. u. 24.) írja a skythákról, hogy igen egyszerű gondolkodásúak, azaz őszintén becsületesek és a legkevésbé sem ármányos észjárásúak voltak, nálunk sokkal szerényebb igényűek is és kesevesebbel megelégedők. De azért nagyhirű filozófusaik voltak, mint Abaris, Toxaris, Anacharsis.*) Abaris és Anacharsis nagy becsületben éltek, mert honfitársaiknak barátságos, romlatlan és igazságos jellemet tanusítottak.

„A skythák jeles és igazságos emberek... nem ismernek jövedelemtakarítást, sem szatócskodást, kivéve az árucserét.“

„Anacharsis és Abaris skytha bölcsek a könnyedség, tökély és igazság nemzeti jellegét tüntették föl.“

Strabónál olvassuk Ephorus következő kijelentését:

*) A régi görög írók, ahol pld. a magyarországi ismert folyóneveket közlik, ezekre alig ismerünk rá, — ugyanis a népek, az istenek nevei, nem különben az egyes görög személynevek is igen eltorzítva jutottak az olvasó elé. Innen magyarázható a feltűnő idegenség az ismertetett görögös átírásnál a skytha neveken.

„A bölcs Anacharsis a nagyon istenfélő pásztor skytháktól származott.”

Ugyancsak Ephorus szerint: „a skythák a legigazságosabb erkölcsökben élnek.”

„Vannak némelyek a pásztor skythák között, akik igazságuk által mindenekfölött kitűnnek.”

„Anacharsis, a skytha bölcs találta fel a fuvót, a kéthegyű horgonyt és a fazekas korongot.”

Xenophon írja az abius skythákról, hogy „Azsiában laknak, saját törvényeik szerint élnek,

Skytha vázáról. (Kerch.)

leginkább szegénységük és igazságuk miatt tűnnek ki.”

Homeros az abiusoknak nevezett skythákat a legigazságosabb embereknek mondja. Más helyen: „A tejevő skythák a legigazságosabb emberek.”

Dio Chrysostomus (Kr. u. I. sz. közepe) a pásztor skythákról írja: „A pásztor skythákat, ámbár nincsenek házaik és sem nem vetnek, sem nem ültetnek, semmi sem akadályozza abban, hogy igazságosan és törvények szerint ne éljenek.”

Hippocrates feljegyzése: „A skytha szekerek közül a legkisebbek négy kerekűek, mások pedig hat kerekűek.”

Choirilus (Kr. e. 472—399.) mondja: „A juh-legeltető sákok, származásra nézve skythák, lakták a búzatermő Azsiát s a vándor pásztoroknak, eme igazságos embereknek voltak gyarmatosaik.”

Phylarchos (Kr. e. 210.) jegyzi fel a következőket. „A skythák, midőn aludni készülnek, tegezt vesznek elő és ha bú nélkül találták eltölteni azt a napot, fehér kövecskéket dobnak a tegezbe, ha

Skytha váza, skytha alakokkal. (Mcotisz)

pedig bajjal, feketét. A meghaltaknak tegezeit kihozzák és megszámlálják a kövecskéket és ha a fehérek nagyobb számban taláztatnának, mint a feketék, boldognak magasztalják az elhunytat. Innen keletkezett az a közmondás, hogy jó napunk a tegezből van.”

Luciánus (Kr. e. 120.) fejtegetése a skythákról: „Toxarisnak, a skytha bölcsnek az atheneiek, mint vendégbarát orvosnak síremléke mellett, fehér lovat áldoztak. Az emlékoszlopon skytha férfi volt kivésve, aki balkezében kifeszített ijat s jobbában, úgylátszik, könyvet tart. Földön fekszik az oszlop, de mégis mindig meg van koszorúzva.”

Toxaris szavai a skytha barátságról: „hogya

skytha barátok sokkal hívebbek, mint a görög barátok, s hogy amazok sokkal több tekintetbe veszik a barátságot, mint emezek, azt könnyű kimutatni. Ti, (görögök) képesek vagytok jobb beszédeket tartani a barátságról, mint mások, de tetteit nemcsak nem gyakoroljátok a szavak méltósága szerint, hanem megelégesztek azt dicsérni s kimutatni, mily nagy jó az; a szükségben pedig elárulván beszédeiteket, elszöktök a tettek közepéből. Mi ellenben, amennyire fogyatékosak vagyunk a beszédekben a barátságról, annyira felülmulunk titeket annak tetteiben... Én azt gondolom, hogy párviadalban legyőzetvén, sokkal szívesebben hagynám levágni jobb kezemet, ami a skytha nép büntetése, mint silányabbnak tartatni másnál a barátságban. Nálunk folytonosak a háborúk. Ekkor leginkább szükségesek jó barátok s ezért mi minél szilárdabban kötünk barátságokat, ezt tartván egyedüli legyőzhetetlen s felülmulhatatlan fegyvernek... Elmondom, miként szerzünk barátokat. Nem ivás közben, mint ti, sem úgy ha valaki ifjúkori társunk, vagy szomszédunk, hanem ha valaki jó férfiút látunk, aki képes nagy tetteket véghezvinni, ahhoz sietünk mindnyájan.

„Sokat utánuk járva mindent elkövetünk, hogy el ne tévesszük a barátságot s ne tűnjünk fel megvetendőknek. Ha pedig barátul választottunk már valakit, következik a szövetség s a legnagyobb eskü, hogy bizonyára egymással fogunk élni s ha kell, egymásért meghalni. És így cselekszünk is, mert mihelyt bemetszvéen ujjainkat, serlegbe csöpögtetjük a vért s kardjaink hegyét bemártván, egyszerre iszunk mindketten belőle, semmi nincs, ami ezután minket szétválaszthatna. De legfeljebb csak hárommal szabad ilyen szövetségbe lépni; mert akinek sok barátja van, azt hasonlónak tartjuk a közös parázna nőhöz, s azt gondoljuk, hogy barátsága nem lehet többé olyan

szilárd, ha sok jóakaró között van elosztva... Elmondom Dandamis és Amizok történetét; de előbb esküdni fogom a mi eskünket: „Esküszöm a Szélre és Kardra, hogy semmi hazugságot nem mondok a skytha barátokról.”... Ha a Szélre és Kardra esküszünk, ezt annyiban tesszük, amennyiben a szél (levegő) az élet oka, a kard pedig halált eszközöl.”

„... Tehát negyedik napja volt Dandamis és Amizok barátságának. Ekkor ellenség tört a skythák vidékére s mivel ezeknek a támadásról sejtelmük sem volt, mindnyájukat megfutamította s elfogta az ellenség, kivéve, akik gyorsan a folyam túlszéljére úsztak. Akkor t. i. a skythák a Don folyó két partján táboroztak. Az ellenség kirabolta a skythák sátrait s feldúlták mindenüket. Ezért a skythák nagyon szomorkodtak.”

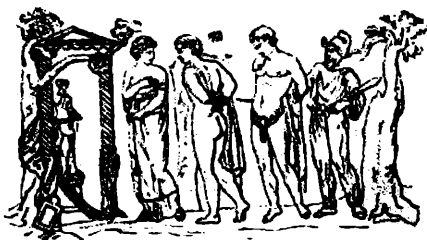
„Amizok mikor foglyul esett, kiáltozta barátja nevét, emlékeztette a serlegre és vérre. Mikor Dandamis ezt hallotta, tüstént visszaúszott az ellenséghez s visszakérte barátját. Az ellenség azonban nagy váltságot követelt. Dandamis ekkor így szólt: „Mindenemet, amim volt, elraboltátok; de ha képes vagyok szegénységemben valamit tenni, kész vagyok rá. Ha pedig akarjátok, tartsatok meg engem barátom helyett s úgy bánjatok velem, amint nektek kedves.” Az ellenség erre szemeit kérte váltságul. Dandamis azonnal oda nyújtotta, hogy szúrják ki s mikor kiszúrták, átvette barátját s azzal együtt úszott vissza a folyón keresztül. Az ellenség azonban megrémült, mert meggondolta, hogy minő jellemű férfiak ellen kell majd a jövőben harcolnia.”

Nicolaus Damascenus feljegyzése szerint „a skytháknál évenként nyilvánosan bírálják meg az ifjakat és szüzeket és aki a legjobbnak ítéltetik, azt a szüzet veszi nőül, amelyiket akarja”.

Ammianus Marcellinus ezeket a magasztaló

szavakat írja: „*A skythák, ez az igen jámbor faj, hozzászokott minden halandó dolgot megvetni*“.

Herodotosnál olvassuk: „A skythák az istenek közül csupán ezeket imádják: mindenekelőtt Vestát (a házitűzhely istennőjét), azután Jupitert (a legfőbb istent) és Tellust (a földet), akit Jupiter feleségének hisznek. Ezek után Apollót (a viláosság istenét), Venus Urániát (az égi tisztaságú szerelem istennőjét) és Marsot (a harc istenét), meg Herculest, a küzdő férfit jelképező isten-hóst.

Iphygénia a skytha-szentély papnője, találkozik fivéréivel.
Skytha váza. (Meotisz)

Ezeket az (európai) skythák mindnyájan isteneknek tartják. De azok, akiket királyi skytháknak hívnak, Neptunusnak (a tenger istenének) is áldoznak.

Szoborképmások és oltárok, meg szentélyek készítését nem tartják szükségesnek, kivéve Marsot. Mars képmása a vaskard. Ennek hoznak évente mind barom, mind lóáldozatot és inkább eme kardnak, mint a többi isteneknek.“

Procopius szerint a fehér-hunokat mint „becsületességükről és egyeneslelkőségükről híres férfiakat emlegették magasztalva.“

Menander szerint: az európai skythák, vagy másként a Fekete tenger innenső partján lakó

géták önmetgartőztatásukról voltak híresek, amiről a közülük származó Menander görög vígjátékíró világosan tanuskodik.

Cicero feltűnően magasztalja Anacharsisnak, a skytha filozófusnak „csodálatos bölcsességét“.

Plinius tanúsága szerint Anacharsis képmására ezt az emlékmondást szokták írni: „Beszédben, evésben mértékletesek legyünk, szégyenletes dolgoktól tartózkodjunk.“

Cassianus, az egyházatyák iratainak híres összegyűjtője, Aranyszájú Szent János jeles tanítványa, skytha volt.

A skythák semmisítik meg a görögök baktriai uralmát és a skythák segítségével jut újból hatalomhoz az általuk benépesedett úgynevezett pártus birodalom.

A párthusokra vonatkozó bizanci és görög források szerint a görögök által Sesostris néven ismert II. Ramses Fáraó (az Izraeliták sanyargatója), akinek a felesége khita, másképpen hyk-szosz királynak a leánya volt, az Ázsiában és Európában vezetett diadalmas hadjárata idején skytha földön 15.000 vitéz ifjút választott ki, akiket azután Perzsiába telepített át. A perzsák „skytháktól elpártoltaknak“, „párthusoknak“ nevezték el őket. Ez a párthus nép. Ruházatuk, nyelvük, törvényeik némi módosulással a skythákéval volt egyező.

Justinus nyomán Mátyás király nagynevű történetírója, *Bonfinius* gyűjti csokorba a skytha erkölcs értékes voltát:

„A skythák nemzete harcedzett, megfékezhetetlen, nem ismeri a fősვნყséget és nagyravágyást, a legyőzöttektől semmit sem követelt a dicsőségen kívül. Tejfel és mézzel éltek. Az igazság náluk nem törvényekkel volt elfogadhatva, hanem jellemükbe volt oltva. Nem volt nagyobb gonosz-tett náluk a lopásnál. Ezüst, arany után, — erköl-

esüknél fogva — nem futottak. Egyébként igen mértékletesek és önmegtartóztatóak s természet-től fogva becsületesek voltak.“

Desericius neves magyar történetíró pedig a következőket írja:

„Az első-skytháktól, azoktól a vallásos lelki-letüektől és mocsoktalan jellemüektől az idegen vétkekkel való megfertőződés következtében távolodtak el időközben a skythák... addig a korig, amelyben a skythák a magyar név alatt váltak ismeretessékké. Akkor ugyanis, miként a tüztől

Iphigénia a skytha Anahyta istennő oltáránál, — fivérével találkozik. (Skytha váza, Meotisz)

eltávolítjuk a vizet, magától visszatér eredeti hűvösségéhez, ép úgy tértek vissza ők, a keresztényekkel való érintkezést kezdve gyakorolni, őseredeti erkölcsi romlatlanságukhoz.”

„Béla király (IV.) korában megtalálták a magyarokat a Volga torkolatán túl. A Kaspi tengeren túl keletszerte, tatárokkal keveredve tartózkodtak és a halál árnyékában ülnek.”

„Jegyezzünk fel valamit az utókor számára a skythák természetes tehetségéről is. Csak a nagyon idegen nem ismeri s tudja, hogy a mai magyarok, mint a skythák sarjadékai, igen tehetségesek.”

„A régi skythák természetes tehetségétől sem vonandó meg a legfényesebb dicséret. Haditaktikával győzték le Cyrust, Dariust és Perosust. Szellemes képes példázatban, burkoltsággal játszották ki magát Dáriust, választékos és finom szavakban szóltak Nagy Sándorhoz.“

„Az eddig elmondottakból igenis azt látjuk, hogy a skytha jellem méltán hordozta az idők és korok során neki tulajdonított ‚igazságos‘, ‚becsületes‘, ‚hüség‘, ‚igénytelenségig egyszerű‘ jelzőt.“

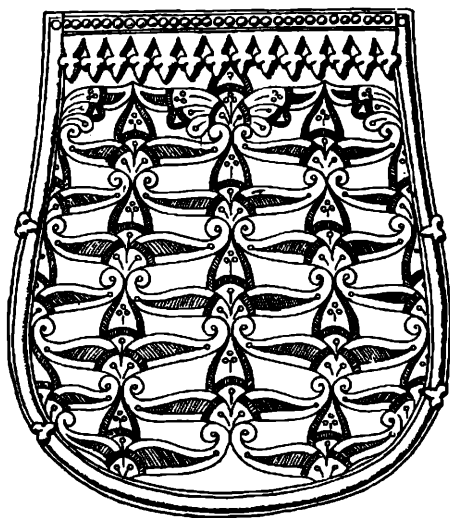
A skythák nyilazni tanítják Herkulest. Skytha vázáról.
(Meotisz)

Stephanus Károly XVII. századbéli neves történetíró Priscus Rhetor, Jornandes és más ókori írók alapján írta a skytha-hun Atiljáról magasztalólag: „Bátor és eszes férfiú, kinek észjárása éles és körültekintő, lelki nagysága óriás, elgondolása mélységes.“

Baronius, egy sok századdal ezelőtt élt, korának igen neves írója, így nyilatkozik a keresztény vallásra tért skytha-magyarokról: „Krisztus igája alá kerülve, istenfélökké, szelídekké, emberségekké, jóindulatúakká, szerényekké és minden tekintetben szentéletűekké váltak és oly királyok emelkedtek ki közülük, akik a keresztény vallásnak ékességére és díszére váltak.“

Barclaius a saját korában igen neves történetíró mondja rólunk, magyarokról: „A magyar nemeseknek (amint ez természetes is) szelleme magasztosabb, tekintete fenköltebb s gondolkodása nemeslelkűségre termett, taglejtése s fellépése nyájas méltóságra valló, okos tanácsban igen gazdagok.”

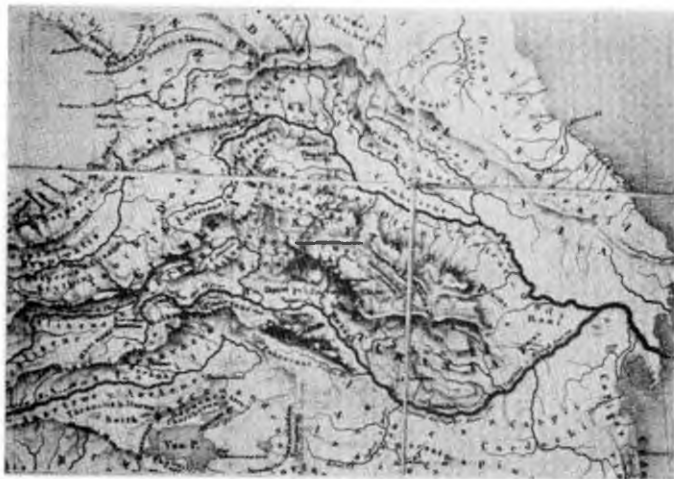
Hatásosan szól a magyar nemzetről *II. Pius* pápa, a keresztény hit legfőbb papja: „Miután a termékeny Pannoniát, Európa minden, a művelt életre szükséges dolgokkal ellátott e részét virágzó birodalom megalkotásával magáévá tette, az, aki a hitet rettentő kegyetlenséggel üldözte volt, végezetre őseink emlékezete szerint a hitünk pajzsa, vallásunk kőbástyája nevet érdemelte ki.”

Hunfoglaláskori magyar fém-tarsoly.

2. A magyar múlt kezdetei.

Mielőtt a magyar magyar lett volna, már a hun népben foglaltatott s ez meg a skytha fajban rejlett. Ha lehet ezt a hasonlatot használnom — miként a tojás szilárd héja befogja annak fehérét, ez meg a sárgáját és a sárgája a termő életet, azonképen a „magyart“ a „hun“ és a hun-fajtat a

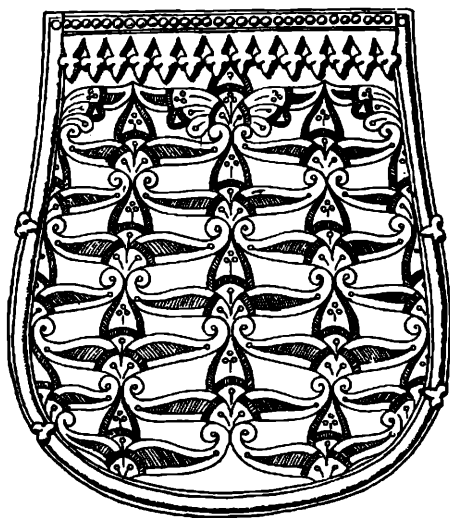
Skythia és Turánia a Kaukázusban. Kr. e. 1000-ben.

„skytha“. Egymástól különválaszthatók, — mégis, a teremő élet biztosítására oly csodálatos módon működnek össze.

A szellemekben hívő, velük jóbarátságot fenntartó skythákat, hunokat Ázsia Keletéről „csodaszarvas“ alakjában egy szellemi jelenés vezeti vissza-visszafelé, Kína határaitól az Ural erdős hegyein át a meotiszi mocsár-tenger gázlóin keresztül a Kárpátok koszoruzta régi otthonuk felé.

Barclaius a saját korában igen neves történetíró mondja rólunk, magyarokról: „A magyar nemeseknek (amint ez természetes is) szelleme magasztosabb, tekintete fenköltebb s gondolkodása nemeslelkűségre termett, taglejtése s fellépése nyájas méltóságra valló, okos tanácsban igen gazdagok.”

Hatásosan szól a magyar nemzetről *II. Pius* pápa, a keresztény hit legfőbb papja: „Miután a termékeny Pannoniát, Európa minden, a művelt életre szükséges dolgokkal ellátott e részét virágzó birodalom megalkotásával magáévá tette, az, aki a hitet rettentő kegyetlenséggel üldözte volt, végezetre őseink emlékezete szerint a hitünk pajzsa, vallásunk kőbástyája nevet érdemelte ki.”

Honfoglaláskori magyar fém-tarsoly.

Az őshagyomány azt tartja, hogy a skythák összeházasodtak a kaukázus-vidéki tündérlányokkal és hogy ebből a házasságból származtak a Kur és Araxes folyók vidékén települt úgynevezett 'királyi skythák'. Őskori mitológiánk is arról regél, hogy a Kaukázus vidékén lett volna az a hely, ahová Dul bolgár király leányai tündérséget jártak tanulni, ahol is Nimród ősunokái, Hunor és Magor, őseink atyái, egykor reájuk találtak.

A Meotisz madárvilága.

Itt, a magyar mesék üvegtengerei és pedig a Fekete tenger és Kaspi tó között, a Kaukázus felhőkbe vesző hegláncolata alján, a csendes völgyek ölén siet a Kaspi tó felé a Kur és Araxes folyók tiszta vize. Az ókorban oly sokat emlegetett eme két folyó vidéke lehetne annak igazán a megmondhatója, hogy az emberiség történetében hol kezdődött a magyarság ezredévek előtti őstörténete.

A mesés hírhű Georgia még fényben állott itt a Kr. u.-i. XIII. sz. elején. A Fekete tenger partjai felé a görög hajós-világ csodás Kolchis-a terület

A skythák terjeszkedése a Kr. előtti századokban.
(E. H. Minns: Scythians and Greeks. 1913. Cambridge.)

A skýthák terjeszkedése Európában és Ázsiában.
(E. H. Minns: Scythians and Greeks. 1913. Cambridge.)

el egykor, viszont a Fekete tenger északi partja mentén, a Dontól kezdve a Magyarországon átfutó Duna irányáig a királyi, a földművelő és a legeltető, úgynevezett nomád skythák laktak már ősidők óta.

Az Aveszta és ennek alapján a Biblia is e vidékre, a Kur és Araxes folyók tájára helyezi a már újabban-szétágazó skytha-népek őstelepülést helyét, a paradicsomkertet.

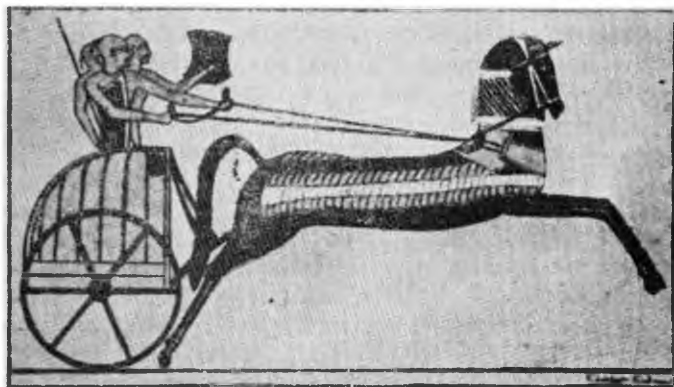
Itt volt a mágusoknak, a bibliai napkeleti bölcseknek, akik a gyermek Jézushoz zárándokoltak, — valamint a régi atlantiszi elsüllyedt világ ide kitelepült papságának, mielőtt Indiába kerül, ősi remete hona és itt élt Pourusaspa, a skytha világ nagy reformátorának, Zarathustrának az atyja.*)

Itt élt Huseng skytha fejedelem, aki a tüzet hozza az embereknek az égből, aki a gonosz indulatú lelkekkel, a devekkel is barátságot tartott. Itt lakott azután a gonosz lelkek, a devek fölött diadalmaskodó skytha Tahmuraf, Huseng ösunkája, aki Ármányt, az ördögöt, mint lovat fogta a maga szolgálatába. Utóda fiatalabbik testvére, Yima, a nagy király, a boldog aranykor fejedelme. Yima adja az emberiségnek az első igazságos törvényeket. Ő lobogtatja fel újból az áldozati tüzet. Istápolja az állattenyésztést és földművelést. Ezért is jut az égből származott aranyekéhez. A skythák eredetéről szóló monda szerint ugyanis, egyezően a székely hagyománnyal, a skythák ősatyjának, Targitaosznak a fiai számára a földművelés jelképeül arany eke és járom s arany csá-

*) Zarathustra nem a német filozófus, Nitsche által költött és Zarathustra szájába adott „istentelen és hamis” filozófiát képviseli, de úgy az ó-kor, valamint az új-kor számára a legértékesebb vallásos lelkületet jelentette Zarathustra tanítása. Skytha eredete révén viszont a magyarsághoz legközelebb álló „maga fajából” származó prófétának tekintendő.

kány és arany kehely hullott alá az égből. Az első kettő a földművelés, a második a harckészség és a harmadik, a kehelytartó sírszobrokon is felismerhető vallási jelképnek felel meg.

Yima használja először a bort is. Később, hatalma teljében megfélemedezik a tiszta törvényekről és a hazug beszédek felé hajlott, miért is hatalma megrendül és országa egy része az akkor feltörő idegen fajok hatalma alá kerül, amely iga

Chéta-khatti harcosok, mongol varkoccsal.

alól csak Yima unokája, Feridun turáni király szabadítja fel népét.

A skytha-biblia, az Aveszta szerint, Yima alatt volt az özönvíz. Az Aveszta nyomán a Biblia is az itteni Arméniában levő Ararat hegyen juttatja szárazföldre a bárkát.

A skythaság, őseink imént vázolt történetét, hagyomány alakjában magával viszi mindenfelé, ameddig ugyanis útjuk és hatalmuk elért.

Már a Kr. e. 2000. év körül a Kaukázus

alatt elterülő régi Arran-vidékéről (az arran-vidéki sémi település későbbi eredetű) Kappadocia tájáról, — a skythasággal rokon délibb településű népek egyes törzsei kirajzanak a görög szigetek felé, majd a Tigris és Eufrates folyók mentén a volt Sumir-óbabiloni területekre, — innen idő multával át Egyiptomba, ahol az úgynevezett hykszosz (Manetho adata szerint „hy-kus-sos) lovas nép (babiloni turk-sumirok és skythakheták s a kaukázusi iberek egyesült népe) hosszú időn át, éppen a zsidóság Egyiptomban való tartózkodása idején, Kr. előtt 1800 körül uralma alatt tartja a Fáraók leigázott országát. Róluk jegyzi fel az első században élt zsidó történetíró, Josefus Flavius „A zsidók ősrégi voltáról“ c. munkájában többek közt azt az adatot, hogy miután Egyiptom területéről kiszorultak a hykszoszok, családjukkal és vagyonukkal együtt, nem kevesebb 240.000 embernél, Egyiptomból a sivatagon keresztül Syriába igyekeztek eljutni. Mivel azonban az ez időben Ázsiában uralkodott assy-roknak hatalmától tartottak, — abban az országban, amelyet most zsidó országnak hívnak, letelepedtek és annyi ezernyi embert magába fogadni képes várost alapítottak és ezt Jeruzsálemnek nevezték el.

Ez esetben és már előbb is Yima esetében, két egymással egyező tényt szögezhetünk le és pedig azt, hogy mindkét esetben a délről felfelé törő sémi uralom állja útját a skythaság, illetve velük közel rokon népek Dél-felé való tovább terjeszkedésének.

A skythaság ezidőtől kezdve a Kaukázus felett elterülő szabad pusztá-tereken, amely terület az úgynevezett hűvösebb időjárású, mérsékelt égövön nyulott el, a régi Magyarországtól egészen Kina határáig, talál gazdagabb legeltetési és állandóbb települési lehetőséget.

De amúgy is ez az északi mérsékelt égövi terület volt ősidők óta a skythák igazi hona.

Ez időben (Kr. e. 1300—600) újabb területi megoszlásukat illetőleg azt látjuk, hogy az úgynevezett királyi skythák a Kaukázus vidékén és a Meotisz tónál laktak, — míg a földművelő skythák a Duna torkolatától a Meotiszig teleped-

Turánia Kr. e. 1300 és 1000 között:

A Kaukázus alján, a Kaspi tengerbe ömlő Kur és Araxes folyók közén.

tek, viszont a Don-Volga közt és a Kaspi tó felett elterülő pusztaságon a legeltető, nomád skythaság zöme tanyázott.

A Kr. e. XIII. századtól kezdve a skythaságnak ugyanilyen megosztású elhelyezkedése fejlődik ki a Kaspi tó keleti vidékén, az úgynevezett trans-kaspi területen, ahová, — már tudniillik egy újabb időszakban, — Csaba-Atillafi ment házasodni, viszont Kr. e. 2500—2000 közt a magyaror-

szági Duna-Tisza közéről Indiába áttelepült skytha-csoportok és pedig a Daha-agathyrs-skythák ősei, a királyi, földmívelő és legeltető skythák számottevő csoportjai tartottak némi pihenőt.

A transzkaspi-i területen a nomádok zöme lenyult akkor a Kaspi tó mellékén egészen az Oxus folyó régi medréig. Az Oxus partjain elterülő déli kultúraltabb vidéket, amelyet gazdag öntözőhálózat szelt keresztül-kasul, — a földmívelő skythaság lepte el, viszont az Oxustól délre eső területen a királyi skytha törzsek rendezkedtek be az úgynevezett „iráni“ királyság néven.

Ez a vidék, és pedig Turán és Baktria (Irán) területe sem volt szegényebb természeti szépségekben, mint túlnan a Kaukázus, avagy a régibb otthon, a Duna-Tisza tája. E vidék fő öntözőcsatornájával, a hatalmas Oxus folyóval történt meg az a különös eset, hogy a folyó, mely régente a Kaspi tengerbe ömlött, — medret cserélve, az Aral tóba szakadt bele. Talán éppen Turán lovas népe számára jelentett e folyó régi iránya olyan természetnyujtotta akadályt, amit csak úgy tudtak elhárítani, hogy a csatornaművek létesítéséhez oly igen értő nép egyszerűen átterelte a hatalmas öblű Oxus folyót a Kaspi tótól az Aral tóhoz.

Ez a folyó az Oxus (Amu-Darja), Anahytának, a skytha (hun) nép természet-istenasszonyának, — közelebbről a turáni és iráni (baktriai) testvér-skytha-népek Boldogasszonyának volt ajánlva.

Ahonnán e folyó ered, a Pamir fensík körzetébe tartozó badaksáni őserdőségben levő forrás vidéke, szent hely volt, ahová áldott szent utak vezettek, amely vidék kéklő hegykoszoruját meghajtott fővel köszöntötte mindig az arra járó megfátódott lélek.

Itt, a Badaksan hegység lábainál fekszik a

skytha-hun népek későbbi indiai uralma idején oly nagy szerepet játszó Kasmir vidéke s Kabul városa és a régi hun nép maradványát rejtő Hunza tartomány.

Láttuk, hogy a Kaukázus vidéki átjáró, az úgynevezett Derbend-kapu, az assyr uralom miatt egyelőre megszűnt átjáróul szolgálni a délnyugati

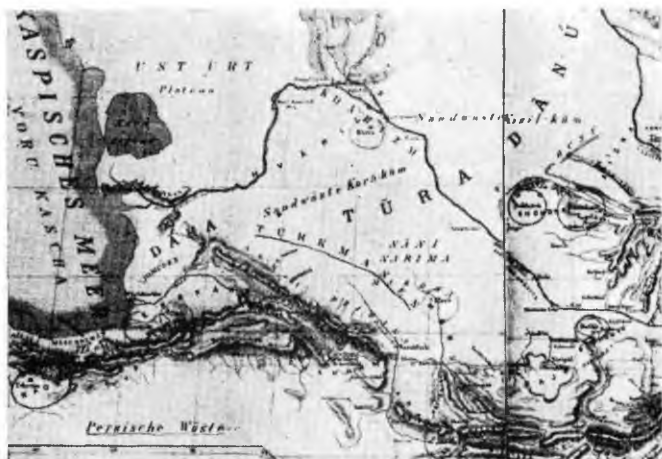
Az Aral-tó (Korozmia tája) gazdag madárvilága, hasonlatos a Magyar-Alföldéhez.

kultúrterületek felé, — miért is a skythák a keleti ugyancsak gazdag és kultúrvidék másik nagy átjárójánál, a trans-kaspi-i területen teremtettek maguknak bázist az úgynevezett turáni és az ezzel Délről szomszédos iráni (baktriai) királyság keretében.

A skythaságnak volt északabbra a Bajkál tó irányában elnyúló ősi települése is, ahol a mongol fajtákkal keveredve, mint Hiungnu nép jelennek

meg a történelem színterén és pedig attól az időtől kezdve, amikor a skythák másik, a mongol keveredésnek nem annyira kitett csoportja az Oxus medencén át, — a magyarországi ősi területről kiindulva — Indiába húzódott le, Kr. e. 2500—2000 között.

A hiungnu-hun nép Kína északi határai felé elnyúló ősi területe alatt és pedig az Aral és a

Turánia Kr. e. 1300—1000 között, az Aral tónál, a Trans-Kaspi-területen.

Balkás tó közötti térségen s a mai Turkesztán területén, a királyi skythasághoz tartozó, a történelemben „hun” néven ismert törzsek éltek (Baktria és India határa mentén a királyi skythák ugyane fajcsoportja Huna néven szerepel), s már a Kr. e.-i 1300. év körül nagyszerűen szervezett hadsereggel és kitűnő törvényekkel rendelkeztek és ugyanúgy királysággá fejlődtek, miként az Oxus menti előbb említett földművelő és részben

nomadizáló úgynevezett iráni skythák, — az előbbi területen Turán, turáni, az utóbbin Irán, iráni, illetve ennek keretében úgynevezett baktiai-királyság néven.

Az egykori hatalmas Turán-királyság harcia-

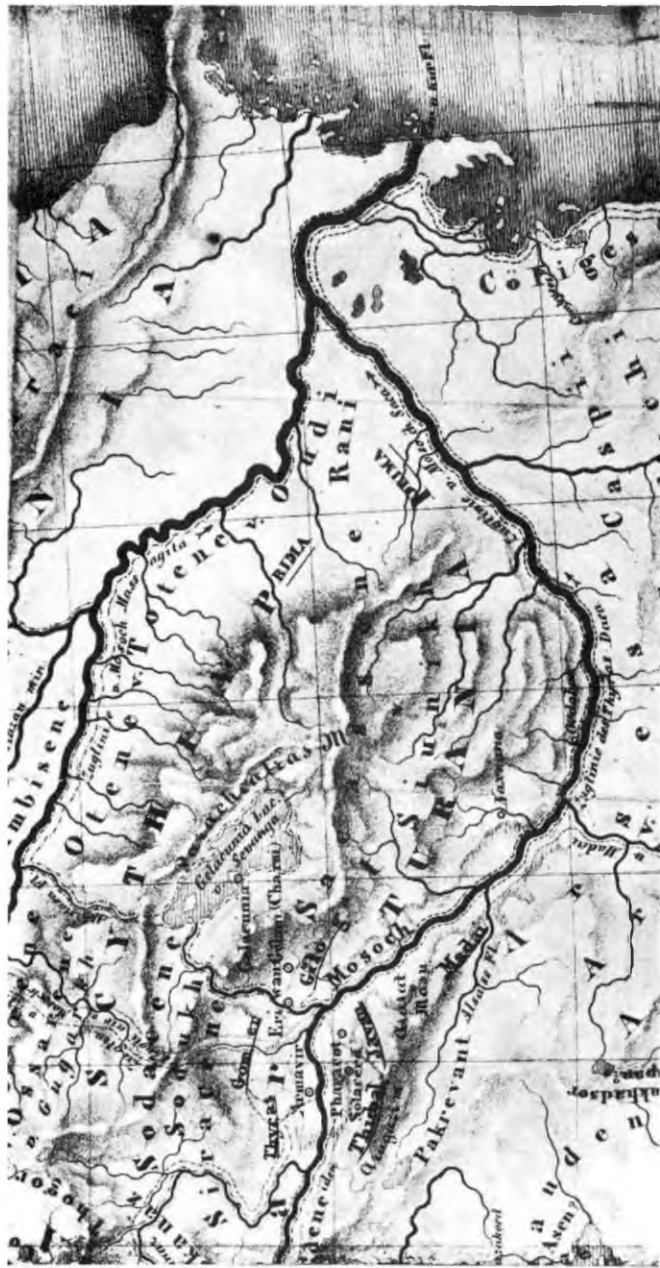
Anahyta, — a turániak és irániak, — a skythák, hunok, magyarok és az indiai parszik „természet-istenasszonya”.

Zajti F. terve alapján mintázta Lőte Éva.

sabb népeleme Észak felé tolódott el, míg az ősi vallás mágus papi rendje köré csoportosult törzsek közvetlenül Kína északnyugati határa mentén helyezkedtek el, beékelődve itt-ott kínai területekre is.

Afrasyab turáni fejedelem udvarában Szijavusz herceg „polo“-t játszik. (Kr. előtt 1100-ban.)

Turánia és Skythia a Kur és Araxes folyók között. Kr. e. 1300—1000 közt. (Görres 1815.)

Az előbb említett északi hun törzsek területén a hiungnu-hunok utód-népe (fekete-hunok) alkot később erős birodalmat, viszont a délibb területeken lakó testvér hunfajta népek, amelyek nem voltak annyira kitéve a mongol behatásnak, jue-tsi, avagy jue-ti néven válnak előttünk ismeretessé, akiknek egyik ága volt a vusun (vuszun) hun-nép, s ezeknek egy másik oldalága a jethák (eftaliták), azaz a fehér-hunok népe.

Kingsmill az Avesztában és pedig Zarathustra idejében (Kr. e. 1000 körül) szereplő turáni „hunu“ (sunu) néppel azonosítja a vuszunokat. Parker, a kínai nyelv és történelem egyik legkomolyabb bűvára viszont a magyarokkal azonosítja a vuszunokat.

Egykorú források ugyanazt mondják a vuszunokról, amit a szólás-mondás a magyar fajtáról: Se nem szőke, se nem barna, ez az igaz magyar-fajta.

Igen érdekes ezeknek a vuszunoknak (fehér-hunoknak) az eredet-mondája. Ugyanis a hiung-nuk senyü-jének (fejedelmének) két gyönyörű leánya volt, akiknek a kezéért sokan versengtek. Atyjuk azonban a még gyermek leányokat nem adta oda egyikhez sem, hanem egy rejtett helyen levő várba vitte fel őket, ahol megfelelő élelem hátrahagyásával bezárta oda a leányokat. Egy bizonyos idő múltán — csodálatos módon — egy farkas ábrázatát viselő szellemi lény jelent meg napról-napra a várfal alatt. Farkasok módjára üvöltött állandóan, majd keresztül hatolva a zárt kapukon, megbarátkozott a leányokkal és egyszer csak azt vették észre, hogy a fiatalabbik leány a közeljövőben gyermeknek fog életet adni. Tőlük szaporodott el azután a vuszunok (fehér-hunok) rettenthetetlen bátor népe.

A farkas-monda megismétlődik még egyszer, amikor is a kínai forrás szerint az egyik megölt

vuszun-hun királynak a pusztába kitett gyermeket egy holló és egy farkas nevelik fel.

Érdekes világot vet erre a régi, körülbelül 2000 év előtti korra (Kr. e. 150 körül), amikor a

Kemal Atatürk ; a Vuszun-hunoktól származtatta magát.

kínai udvar egy kínai hercegnőt politikai házasság révén férjhez adott egy idősebb Vu-szun (fehérhun) fejedelemhez. Noha körülbelül 400 tagú előkelő kíséret ment vele Hun-országban levő új otthonába, — nem tudta mégse feledni megszokott kínai otthonát. Verseket írt, ezekbe öntve ki szo-

morúságát. Eme pompás versek néhány fenn is maradt, amelyekből kettőt be is mutatok, — egyiket mint lehető hű fordítást és a másikat, mint költői téma átültetést. *)

A BÁNAT DALA.

Ford.: Zajti F.

*Idegennek jegyzett el a népem engem,
És elküldött messze, messze, idegen világba,
Vu-szun hunok népének egy messze országába,
Ahol a királynak hitvestársa lettem.*

*Sátor alatt töltöm bús, szomorú életem,
És a köfal hely't szolgáló szőnyegek kárpitja
Bús, szomorú panaszomat nem verheti vissza,
Csendes zokogásom' magamba temetem.*

*Hús az' eledelem, kumisz az' italom,
Szívem pedig majd meghasad, mert csak
gondolkodom,
Rég nem látott szép hazámat vajh' mikor
láthatom?
Talán soha, soh'se, talán sose látom!*

*Darumadár mért nem válhat énbőlőlem?
Szárnyra kelve, hogy vágyódón repülhessek tova,
Túl erdőkön, tengereken, szépséges honomba...
Hírt nem hallanátok többé énfelőlem!*

*) A kínai ősi dallam sok mindenben teljesen egyező a magyar dallamvezetéssel. Az egyezést megtaláljuk az indiai dallamokban is. Erre példaképen egy indiai esküvői dal motívumát közöljük Thegze Gerber Miklós zenei átirásában.

A KÖNNYEK.

*Könnyü hintöm paripái' kényes tánca
Messze puszták aranyporát felverte az égig.
Lent ácsorgó darvak, gémek, iriszmezők szélén,
Lepik el utunkat, végestelen végig.*

*Atyám így akarta, Hun vitéz lesz férjem...
Hiába borítja kocsim' mezők tarka csokra,
Könnyem hullik titkon a nagy úton végtől-végig,
Küllőket díszítő poros virágokra.*

Az északi ősi-településű hiung-nu (hun) (fekete-hun) nép rettentő küzdelmeit Kína, — valamint a hiungnuktól idők folyamán elkülönült, velük azonban rokonságban álló egyes törzsek ellen, a kínai krónikák idevonatkozó bőséges anyaga tárja elénk eléggé áttekinthetően már Kr. e. 2700-tól kezdődően.

A hiung-nu-hunok népe a kínai Kanszu vidékén elvegyült a második, velük rokon, északi településű kínai néppel. A hunok uralkodóháza már a Kr. előtti évezredben testvértörzsnek tartotta magát a kínai uralkodóházzal. Különösebb nyomatékkal hangsúlyozták ezt a testvéri kapcsolatot a kínai Han-dinasztia uralkodása idejében és pedig éppen az uralkodóházzal kapcsolatban.

A kínai krónikák északnyugati határa mentén jelentős szerepet játszott, hiungnu-nak nevezett, tulajdonképpen mongollal keveredett skytha-népek Keletre vonult csoportja a Bajkal tó mentén és Koreán át eljut Japán területére is, már a Kr. e. második évezred elején. [Japán hagyomány szerint eme hiung-nu néppel Japánba már újabb időben betelepült mongolok közül való volt Dsingiz-khán, a nagy mongol hódító.]

Akár egymásközött, akár a kínaiakkal kötöttek ezek az ősi hiung-nu-hunok megállapodást, — a szerződést megpecsételő esküvésnél használt, fehér ló véréből, avagy a maguk véréből és borból elegyített áldozati italt egy úgynevezett „szent-kard“-dal keverték meg. Ez a villámgyújtotta tűzben edzett kard a hatalom jelképe is volt egyben és ha valamely más törzsnek a birtokába jutott, mintegy az isteni akarat megnyilvánulását látták benne, mely „akarat“ a szóban lévő másik törzs vezérszereplését látja időszerűnek.

Ez a szent kard, úgy említett Isten kardja, megfordult a hiung-nu-hunok, az indiai jue-tsi hunok, azaz indoskythák, sőt a fehér hunok kezén is, majd pedig a segítő csapatok révén e kard innen Atillához, illetve Atilla népéhez került újból vissza, — akiktől Csaba Atillafi örökéből Árpád és Szent István királyunkhoz jutott, úgy Hadak-Ura, mint az Isten előre tervelt szent akaratára szerint.

Ösi áldozóüst (Mongolia)

IV. A hunok.

1. Turán és Irán küzdelme.

A turáni nagy birodalomhoz tartozott északi, inkább nomadizáló turánok a termékeny és kultúraltabb déli területeket zsákmányolás céljából gyakran gázolták végig, ez okból régtől fogva bizonyos ellentétes érzület fejlődött ki a két rokon-nép között — és így érthető, miként lehetett Turán és Irán testvér-népe egymásnak sokszor halálos ellensége.

Említettem előbb, hogy az idegen uralom egy átmeneti igája alól Feridun szabadítá fel nyugatra terjedő országrészeit.

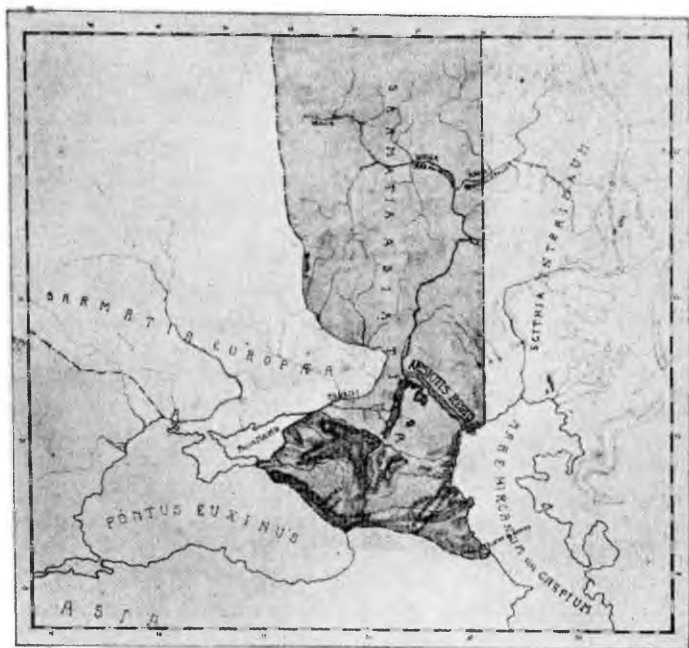
Hatalmas lesz megint a skythaság.

Feridun turáni király uralma kiterjed a mérsékelt égövi egész ősi skytha területre és pedig Magyarország területétől a kínai Turkesztánig és le India határáig, sőt Kína jórészeire is — amely terület később még meg bővül India északnyugati területével.

Feridunnak két feleségtől három fia születik. Egy anyától való a harciasabb Selm és Tur, — más anyától a békésebb természetű Ired.

Az ősz Feridun elosztja köztük roppant birodalmát. Selm (Sarm) Syriától fel a pontusvidéki Magyarorszáig, s a Fekete tenger fölött az úgynevezett sarmata területet, egyszóval a nyugati

részt kapta; Tur a középrészt, Turánt, a mai Turkesztán vidékét és Kína nyugati részét, a tulajdonképeni hun népek területét, — míg Ired Baktria központtal az értékesebb Irán területét kapta, beleértve északnyugati Indiát is.

A „sarmata” terület.

Megbántott önérzetből és irigységből a két testvér megöli a más anyától való Iredet — végülükinek látszó testvérháborút idézve fel ezáltal, amely eseményekben gazdag időről az indiai Mahmud fejedelem által (Kr. u. 1000 körül) egybegyűjtött s nagy elbeszélő költeménnyé feldol-

goztatott mű emlékszik meg gazdag és színes költői leírásban. Ennek a költői műnek „Sahnámé“, „Királyok Könyve“ a neve, amely époszban a hatalmas mű szerzője, Firduszi, Mahmud fejedelem udvari költője, Feridun királyt Szent-Turán Sahjaként (királyaként) köszönti mindig. A Sahnámé gazdag anyaga egyuttal pompás történeti munka is, pótolva a régi idők elkallódott feljegyzéseit. Ez a történet, amelyet a Sahnámé története nyújt, a Kr. e.-i XIII. század eseményei idejéig nyúlik vissza, amikor is az északi településszerű skythák, más néven turáni hunok harcba keveredtek a délibb fekvésű Irán (Baktria), iráni-nak nevezett egytestvér skytha népével. A fonalat ott vehetjük fel, amikor a turánok királya, Aredsataspa, a baktriaiaké Vistaspa és a kaukázusvidéki Kur és Arexes folyók partjain a fejedelmi származású Pourusaspa, Zarathustra atyja az úr.

Érdekes egybevetést tehetünk itt a három különböző terület vezető emberének személynévét illetőleg. — Azt látjuk ugyanis, hogy mind Baktria, mind Turán királyának, — ugyanúgy a kaukázusvidéki Pourusaspának neve ó-avesztai szavak. Mind a háromban ugyanaz a lovat jelentő „aspa“ szó szerepel. Egyáltalán a turáni és baktriai földrajzi és tulajdon neveket illetőleg megállapíthatjuk, hogy nem az Aveszta testvérvényének, a szanszkritnek, de az Aveszta nyelvének és pedig az ó-avesztainak a hatását tükröztetik elsősorban, — amely nyelv tulajdonképpen a kaukázusvidéki skytha mágusok papi nyelve volt és a skythasággal, illetve a velük együtt tartó mágus papi renddel jutott el a médekhez és perzsákhoz s a transkaspi területen Turán és Irán (Baktria) területére.

A perzsa Firduszi a királyok történetét tárgyaló hatalmas munkájában, a „Sahnámé“-ban és

I.

NASZINDULÓ.

Eredeti indiai dallam. Zajti Ferenc gyűjtése.

Tempo di Marcia.

Zongorára átirta: Teghze Gerber Miklós.

The musical score is written for piano and consists of six systems, each with a treble and bass staff. The key signature has one flat (B-flat), and the time signature is 2/4. The tempo is marked 'Tempo di Marcia'. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings like 'mf', 'f', 'poco', 'cresc.', and 'dim.'. The piece begins with a series of eighth notes in the bass staff, followed by a melody in the treble staff. The score concludes with a final chord in the bass staff.

Copyright 1939 by: Teghze Gerber Miklós, Budapest.

ugyanúgy a Bokharából származott Dakiky költő is, a Sahnámé őstörténeti részének szerzője, Turt és Iredet mint testvéreket, s Turán és Irán népét mint testvér-népet szerepeltetik, akiknek papi szertartási nyelve a kaukázusvidéki mágus papi nyelv, az ó-avesztai volt.

Abból a tényből, hogy t. i. az ó-avesztai nyelv az árjának tartott szanszkritnak testvér-nyelve, ebből folyólag egyes szakírók azt következtették, mintha a skythaság árja eredete volna bizonyítható, azonban ez a törekvés nélkülözi a helyes bizonyítási alapot. A legújabb kutatások eredményeként igazolódott, hogy az eddig tévesen árjának tartott indiai őstelepülésű kultúrnép tulajdonképpen iráni, iráni-skytha nép volt.

Általánosságban leszögezhetjük, hogy a transzkaspi területen Irán néven ismert területnek voltak nem skytha telepesei is, de ezek mint átmenő lakók szerepeltek csupán. Turán és Irán népeiben a skythák (skytha-hunok) voltak a testvér-népek. A nyelvükből fennmaradt szavak azzal a jelentéssel, mellyel az ókori írók jegyezték fel, csakis az uraltáji nyelvekből magyarázhatók meg. Testi sajátásaik a mongol faj vonásait tüntették fel és életmódjukban a középázsiai pusztaság tősgyökeres nomádjainak természete nyilvánult meg (Nagy Géza adatai). Világnézetük az uraltáji népek kezdetleges természetimádásával egyezett. Szokásaik a népvándorláskori s a mai belső- és középázsiai skythák szokásaival egyeztek. Mindezek külön-külön és együttesen amellet tanuskodnak, hogy a skythák nem voltak se iráni, se másféle árják, hanem iráni és turáni skythák (turáni hunok), későbbi településük szerint: uraltájiak.

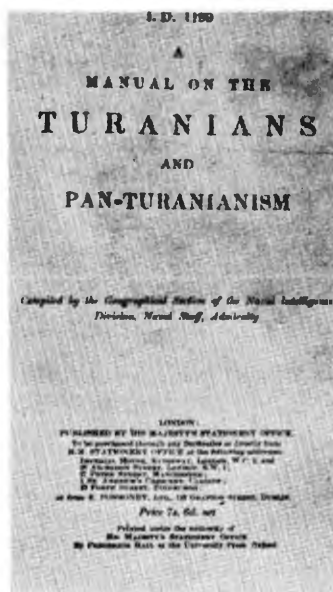
Azt mondja a neves indiai Modi professzor: „A skythaságban foglalt és Turán területén lakott hun nép, Irán történetének legrégibb idejében és pedig a zarathustrai (Kr. e. 1000 körül) és az ezt

megelőző időszakban, Baktria népével szemben mint testvér nép harcolt. Az Aveszta és a pehlevi könyvek, továbbá a régi tradíciók egybehangzóan tanuskodnak amellett, hogy mindkét és pedig az iráni (baktrai) és turáni királyság alapítói testvérek voltak. Ugyhogy az Irán legrégibb őstörténetét képező Peshdad és Kayan dinasztia története tulajdonképpen nem más, mint Iránnak és Turánnak egymással való testvérharca. A 'Turán-királyság' ősfészke és foglalatja volt a hunok legősibb törzs-fajának és ezek a hunok minden valószínűség szerint a nagy turáni-faj egyik török ágához tartoztak, — amiképen az indiai parszik szent könyvei ezt kétséget kizáróan tanúsítják."

A helyes meghatározás szempontjából ki kell emelnünk, hogy a messze terjedő népterületet átfogó skytha elnevezés magába zárta ugyan a Turán királyságot, viszont a Kr. e. 1300—1000 között nagy szerepet játszó „Turán” fogalom alá mégsem foghatom össze az akkori összes skythafajú népeket, annál kevésbé a csak későbbi kialakulású finn-csoportot, a kínaiakat és mongol s más, a mai Turánság keretébe illesztett, bár különböző fejlődésű, de mégiscsak egyfajta lelkialakulatú népet. A tény az, hogy a Kr. e. 1000 körül szerepet játszó Turán királyság mintegy kikristályítva foglalta magában a skytha-hun és mongol faj értékes népelemeit és azok néprajzi sajátosságait s ugyanúgy vallásos törekvéseit.

Csakugyan, Firduszi Sahnáméja, az Aveszta és pehlevi források gazdag anyaga „turán-királyságról”, „turán-fejedelemről”, „turán vallásról és papságról”, „turán-gondolatvilágról” és a portyázó betörések mellett rendszeres haderővel fellépő „zariaspa” azaz „aranyárga parikpákon” harcoló „turán lovasságról” és az általános „turán” jelzés keretében mint „skytha”, illetve „hun” népekről emlékeznek meg.

Az Aveszta iratai szerint a kaukázusi máguspapság és a kaukázusi Azerbeidsánban született, a turánföldi ú. n. ősi skytha-hun törzsekhez tartozott Zarathustra és hívei (Fryana-népe), — ugyanúgy Turán és Baktria királyai és népeik egyfor-

A turáni kérdést és a turáni népeket tárgyaló angol szakmunka.

mán áldoztak a természetet éltető Ardevisura Anahytának, e nép „Boldogasszonyának“.

A jüe-tsi avagy jue-ti (skytha-hun) törzsekkel rokon jazygok (ős-jászok), géták (más néven dákok, dáhák) jelentős szerepet játszanak a transz-kaspi területeken már a Kr. e.-i XIII-ik századtól kezdődően és már Kr. e. V. sz.-tól kezdve szerepeltek a mai Magyarország, illetve Erdély terü-

tén, ahonnan kezdődően területük lenyúlott egészen a Fekete tengerig. A dákok nagy királya, Decebal idején a rómaiak még adót is fizettek a dákok fejedelmének. Az ő fővárosukban Sarmisegetusában, a mai Erdély területén, Várhelyen állott az Anahytának, a turáni hunok ősi védő Isten-asszonyának szentelt híres Mithra templom. A reánk maradt értékes szoborcsoporthoz valóban e templom nagyszerű volta mellett tanuszkodnak. Szent Gregor a Kaukázus alján a Kr. u.-i VII. sz.-ban még Anahyta hiten lévőket térített át a keresztény vallásra.

A régi skythák (hun népek) vallását feltárho Aveszta és pehlevi irodalom szerint a régi és pedig az Aveszta keletkezése idején (tehát Kr. e. 1000 körül) szerepet játszó hunok, vallásukat illetőleg kifejezetten a legszorosabb kapcsolatban voltak a régi iránok (baktriaiak) vallásával, — sőt ugyanegy vallásnak tekinthető mind a kettő. Így Arjaspa, Turán királya háborút indított Vistaspa, Baktria királya ellen, mivel hogy utóbbi elfogadta Zarathustra vallásreformját. Habár ellenséges indulattal voltak egymás irányában és ha különbözött is az életkörülményük, ugyanegy valláson voltak mégis, — már t. i. a vallás lényegét és főelveit illetőleg. Ha nem így állna a dolog, úgy nem lehetett volna Arjaspának, a hunok királyának hajthatatlan szándéka egy idegen vallás érdekében irtóháborút indítani a baktriai királyság vele egy testvérnépe ellen.

Zarathustra, Vistaspa baktriai király segítségével elkülönítette a vallás rossz és jó elemeit és elvetve amaszt, megerősítette ezt, — így megtisztította a régi vallást. Ez volt Zarathustra nagyértékű reform-munkája.

A „turán“ név, különösen a vallási harcok után, átment az Avesztával szembenálló, illetve nem az Aveszta tisztább vallási elveit követő

testvérnép jelölésére — és később ez a jelzés áterjedt az Oxustól északra lakó népekre, — míg a nyelvtudomány terén Max Müller és mások osztályozása után már jelölte azokat a népeket is, amelyek nyelvtanuk szerkezeti törvénye alapján a tulajdonképeni turán-földi nyelvcsaládhoz sorozhatók.

Az ú. n. „turánok“ alap-népelemét képező skytha fajú nép gondolatvilága volt az az értékes alap, amelyen keresztül a skythaság gondolatvilágából táplálkozó Zarathustra átvehette onnan felülről az Aveszta tiszta, örökéletű próféciaját, amely kijelentés egyben üzenet volt az Úrtól a féktelenségre hajló skytha-hun népeknek.

Egy régi görög író munkájában azt olvassuk, hogy a skythák gazdagság, jólét és dölyf miatt romlottak volna le.

Valóban, a folytonos háborúskodás kezdte elkoptatni nemesebb tulajdonságaikat. Értékes hadierényeik a zsákmány-háborúkban megfakultak, kívülről ellenségek, belülről egyenetlenségek szorongatják őket...

Zarathustra egész életidejét a skythaság, illetve a bennük foglalt hun-faj megtérítésének szentelte.

A skytha vallást, melyet idegen népek a nyájasság, egyenesség és igazság vallásának tartottak, telíteni akarta a kijelentés tiszta hangjaival.

A régi írók, így Justinus, azt írják, hogy a „skythák az igazságot nem törvényben, de szívükben hordják“.

Az ókorban általánosan el volt terjedve a köztudatban, hogy a skytháknak vannak a leg szebb törvényeik, t. i. a szív törvényei.

Zarathustra méltó reformátora akart lenni ennek a vallásnak. De viszont a skytha makacsul ragaszkodott mindig ősiségéhez, fegyveréhez és egyszerű vallásához.

Tudjuk, mi lett a kultúrreformokat sürgető Anacharsis sorsa, megölte saját népe. (Ugyanez történt a vallásreformokat sürgető Gorda hun királlyal is a kaukázusi onogur hunoknál, megölték az ősi „tűztisztelet“ hívei, Muager hun-népe.)

• Mikor látja Zarathustra, hogy a papsággal

Zarathustra (a dícsfénnnyel), Ahuramazda segítségével megsemmisíti a varázsló mágusokat.

nem boldogul, — szól közvetlen Turán népének törzsfőihez, akik szintén féltve őrzik régi hitük esetleges megcsorbítását.

Ekkor fordul azután Irán, illetve Baktria területén lakó skytha testvéreihez.

Irán ezidőben évi adófizetője volt a Turán-királyságnak.

A mágus papság áskálódása folytán Zara-

thustra börtönbe kerül, de miután nyilvános nagy vita keretében meggyőzte a papságot, — ez időtől Vistaspa baktiai király lesz legfőbb támasza.

Turán fejedelme viszont haddal támadja meg emiatt Vistaspát.

És ezzel megindult egy új háború, — a régi testvérháború helyett egy igen-igen hosszú válásháború.

Vistaspa, Irán királya, Zarathustra reformját államvallássá tette országában. Iránból Médiába, innen Perzsiába került át a vallás, éppen abban az időben, amikor a zsidóság perzsiai fogságba került, amikor a zarathustraizmus ugyancsak telítette az új tanokkal a zsidó vallást is.

Ügylátszik, egyes turáni hun törzsfők megértéssel hajlanak Zarathustra felé, mikép azt az Avesztában is olvassuk Fryanával, a Šahnáme Pyrán-jával kapcsolatban.

Harminckét esztendő mult el immár azóta, hogy az új tan igéi először hangzottak el. A még mindig hadakozó Ariaspával, Turán királyával szemben Vistaspa király döntő mérkőzést kezdeményezett.

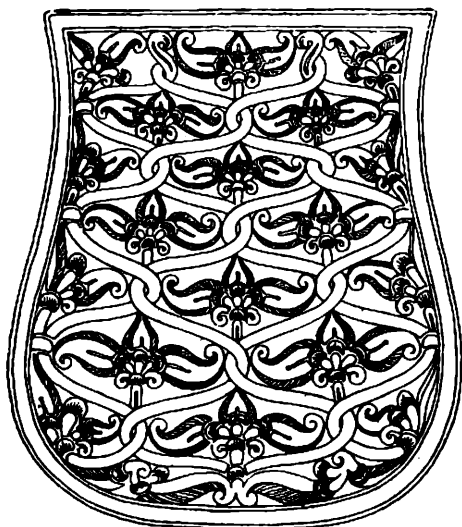
Elkeseredett küzdelemben egyelőre a turánok győznek.

Az új harcokban a végső győzelem Vistaspáé marad, Arjaspa elesik és Turán hadseregének egy jó része, mely Baktria területén tartózkodott, fogságba kerülén, felveszi Zarathustra reformált vallását.

Turán bizonyos területe ezután egyidőre Irán fennhatósága alá kerül, — de Turán északi vidéke még hosszú ideig dacol.

A szerepet, melyre hivatott Turán skytha-hun népe, hogy a világosságnak erőskezü hordozója legyen, kiadta egyelőre a kezéből és ehelyett kardot fogott a másik kezébe is.

Irán ezidőtől növekedett, Turán pedig szétszóródott. Úgy látszik, mintha a „Sors“ egyidőre kiejtette volna kezéből Turán dacos népét, amikor ugyanis elhárította magától, hogy „e világ világosságának a hordozója“ legyen. De ez csak látszat, mert vállalta a másik, súlyosabb terhet jelentő feladatot, hordozván hosszú-hosszú vándor útján Isten rettenthetlen erejű kardját.

Honfoglaláskori magyar fém-tarsoly.

A „Hunu“ hun nép Kr. e. 1000-ben.

2. A skytha-hun nép története Atilla idejéig.

(A skythák-hunok Kisázsiaiban, Indiában és az Altáj vidékén.)

A Turán birodalom szétbomlása idejében (Kr. c. 1000—800) az egykori Turán királyságot alkotó népelemek (skythák-hunok) nagyobb számban nyomulnak be a jelentős műveltséggel bíró kínai birodalom területére.

A kínaiak 1000 évvel ezelőtt „polo”-t játszanak.
(Parker küldeménye.)

A kínaiak csak évszázadok múltán bírják el-
lensúlyozni folytonos hódító törekvésüket, ami-
kor is okos politikával a hun népet játsszák ki a
hunok népe ellen és hosszú harcok után lerázzák
valahogy a hun nép veszedelmesnek mutatkozott
igáját. De ezalatt az idő alatt Turán egykori né-
pének fogékony lelke telitődik sok minden elta-
nult széppel és jóval, viszont a maguk jellemé-
nek nyomait, így különösen a művészi ízlést és
vallásos felfogást illetőleg, ők is ott hagyják Kíná-
nak velük keveredett népe körében.

Lin Yutang „*Mi Kínaiak*“ c. művében írja:

„Kína művészi szelleme a negyedik, ötödik és hatodik században vált tudatossá. Ebben a korban fejlődött ki a művészeti és irodalmi kritika. Ekkor született meg az írás-stílusban az abszolút művészi tökélyre emelkedett „ritmikus vitalitás“ elve, mely az egész kínai festészet alapelve lett... Azután következett a nagy VIII. század, amely — Isten tudja, miért — a kínai történelem legtermékenyebb korszaka volt festészetben, költészetben és prózában. Részben talán megmagyarázhatja a dolgot, hogy *az előző századok forgatagában friss vér jutott Kína ereibe*. Li Po és Wang Wei északnyugaton született (hun-terület), ahol a fajkeveredés legerősebb volt. Wang Wei vitte be a kínai festészetbe a kínai költészet szellemét és technikáját, impresszionizmusával, líraiságával, s annak kifejtésével, hogy hogyan kerüljön be a művész egyénisége a műbe úgy, hogy mégse a puszta hasonlóság, materiális valóság utánzása legyen művészetének egyedüli célja, úgy azonban, hogy az igazságot, összhangot vagy valószerűséget mégse kelljen feláldoznia.“ (Révai kiadás 1939.)

Dacára, hogy *valamikor a skytháknak voltak a legszebb törvényeik és uővvanűgy vallásuk is a legszebb volt, a szív bensőséges vallása lévén*, — úgylátszik mégis, hogy a harci dalhoz hozzáadódott Turán-harcos számára egyelőre idegenszerűnek bizonyultak Zarathustra felfelé törő himnuszai.

Ezt az áthidalást bizonyos művészi megtermékenyülés volt hivatva náluk elvégezni. Tényleg az a művelődés, művészet és gondolkodás, amit Kína gyakorol Turán népére, sohasem kopott le róla, sőt mint értékes gazdagodását viszi magával új otthonai felé.

A turánok megszervezett birodalma a Kr. e.-i IX. sz.-tól kezdve a széthullás állapotát mutatja. De azért részeiben is hatalmas maradt.

A skythaság régi lakóhelyén se marad tétlen.

Cyruzt, amikor Baktria meghódítása után skytha területre merészkedett, a skythasághoz tartozó massagéták, akik később Atilla népének egy részét alkották, — Dáriust pedig az Al-Duna mellékén lakó skythák (fajilag hozzájuk tartoztak az e vidéken lakó dákok, géták) verik meg.

A skythák, kihasználva a médeknél keletkezett zavarokat, a Kr. e.-i VII. sz.-ban közel 3 évtizedig tartó uralmat gyakorolnak a médek fölött. Eme skythák közül kerül ki a Buddha törzsét és népét alkotó skythák csoportja. Herodotosz adata szerint a Kr. e.-i VII. század elején Nekhó egyiptomi király ellen indult egy skytha csapat. Visszatérőben egy részük ottreked és megtelepszik Palesztina területén, Galilea vidékén, Skythopol nevű városukat alapítva a Táborhegy alján, Názareth szomszédságában. Ugyanekkor a skythák nagyobb tömege Indiába települt át, ahol is mint saka-skythák jutnak a közülök származott Buddha révén jelentős világtörténeti szerephez, ugyanúgy, miként a galilei kis csoportnyi skytha gyarmat a közülök származott názareti Jézus révén írta be nevét a föld művelődés-történetébe.

Ezékiel próféta egyidejű írása a tények igazolására:

„Az Isten szava ez, — prófétálj ember fia és mondd Gógnak (a skythának): Így szól az Úr, az Örökkévaló: bizony, azon a napon, midőn biztonságban fog lakni Izrael, az én népem, tudd meg.”

„És te eljössz helyedről, észak legvégéről, te és sok nép veled, lovon nyargalók valamennyien, egy nagy gyülekezet és számos sereg.”

„És felvonulsz az én népem, Izrael ellen, mint a felhő, beborítva a földet; a napok végén lesz az, amikor *ráhozlak országomra, hogy megismerjenek engem a nemzetek, amidőn szentnek bizonyulok általad, óh Góg, szemeik láttára.*“

„Igy szól az Úr, az Örökkévaló: Te vagy az, kiről a régi napokban beszéltem szolgálaim, Izrael prófétái által, akik ama napokban prófétáltak azokról az évekről, amikor elhozlak téged rájuk.“

És ezek közül a skythák közül születtek nemcsak a galileai Jézus és a judabeli zsidó eredetű Judást kivéve, a tanítványok, de az első hívők százai is.

A Kr. e.-i VI. sz.-ban, amikor Cyrus perzsa király elfoglalta Baktriát, illetve Észak-Íránt, a skytha törzsek már nem játszanak Iránban jelentős szerepet. Mintha kiszabadították volna magukat az iráni hódoltatás révén rájuk nézve kényszerhelyzetből. Ezek a skytha (-hun) hódolt törzsek, elvonulva innen, — a kaukázusi hegycsoportok közé ékeltek be magukat, majd kisázsiai sikeres szereplésük után Egyiptom ellen indulnak hadba. Elmaradt csoportjuk települt be Galileába. De visszavonulóban, mint hódítóknak most már újból Iránon keresztül vezet útjuk, ezúttal az indiai Bihar-Tartományba.

A hindu Govindasháriá Svámin Buddhára vonatkozólag azt mondja: „Buddha valószínűség szerint Iránból érkezett Indiába, sőt maga is iráni volt.“

Tudjuk, hogy mit jelent e kifejezés: iráni. Irán területén lakót jelent, ez esetben Iránba települt skythát!

Beal püspök, a kínai nyelv professzora „Hiuen-Tsiang“ című munkájában határozottsággal igazolja, hogy a Buddha korában Indiában nagy szerepet játszó nyolc rokon törzsből álló államszövetség egyike Buddha törzse volt, vi-

szont egy másik törzs, a Vaisaliak törzse, amelyről a „turáni Kaniska indo-skytha király udvari költője“ által írt egyetlen Buddha életrajz igen szépen emlékszik meg, ez az indiai vaisáli törzs a kínai kútfőkben mint jüeti (jüetsi) skytha fajú nép említettetik állandóan.

A jüe-tsi népekről viszont további bőséges adatok állanak rendelkezésre, amelyek határozottsággal igazolják, hogy a jüetsi törzsek ugyanegy faj voltak a fehér-hunokkal.

Úgy volt, hogy a rengeteg harcok közepette felőrlődik a skythaság ereje, amikor egy magasabb előrelátás parancsaként belehangzott a történelembe Buddha kiáltó szava: Ne ölj! És ma nagyobb hívő tömeg követi ezt a hívószót a kereszténységnél. A föld népének negyedrésze, közel 500 millió Buddha követője.

A zarathustraizmus is tud olyasmiről, amit a „Nirvána“ szóval fejez ki a buddha hiten lévő. Zarathustra mondja gátháiban, úgy 3000 éve: Óh édes Istenem, úgy szeretnék mindig Te nálad lakozni, de nemcsak vágyakozással csüggeni rajtad, megsemmisülni szeretnék Benned, hogy valómat magadban rejtve, hordozzál titkon, egy örökkévalón át.

Az Istent nem emberi személyre formázta a buddhizmus, miképen az Ótestamentum tette, — avagy elvonatkoztatva, etikai lényként gondolva, miként az Aveszta, — de mindentől eltérően egy élő organizmusú árnyas erdő eszméjével hozta Istent szoros hasonlósági kapcsolatba. Buddha megpihenni tért Istene árnyékába és ez a pihenőóra az ő maga szent áhított „nirvánája“.

Amikor az igazi Buddha-követő az élet szoros kötelékeiből való mielőbbi feloldoztatását tűzé ki célul, ugyanakkor maga helyett, csodálatos művészi készséggel, maradandó örök emlékezetül, belefaragta lelkét India végeláthatatlan márványhe-

gyeibe. India építőművészetét ezek a turáni skythák alkották, ahogy a neves Fergusson mondja: *„mindazt, amit építettek Indiában, a turániak építették“*.

Buddha és a buddhizmus nagy értékkel gazdagította nemcsak India, de széles e föld vallásos gondolkodását, amikor is a nép királyfia egyetlen szavára: „ne ölj“, — ez a harcos nép letette a kardot, hogy az öldökléstől ment nagy csendességben maradjon addig, amíg királyfia az erdők csendjében az ő sorsa felől Istenével társalkodott.

* * *

A hunok folytonosan harcban álló északi településű erőteljes népelemével szemben a Kr. e.-i III. század elején megépíti Kína, észak felől a kb. 2500 km hosszúságban, óriási hegyek ormain húzódó nagy kőfalat. Hegyek ormain húzódó kőfalat egy lovas nép ellen!

Kínai hagyomány szerint a hunokkal folytatott háborúban ejtett hun foglyokat alkalmazták főként a fal építésénél. Hun karok szíjizma építi meg tehát a világ leghatalmasabb erődítményét...

A munka befejezte után, amely 100.000 ember váltakozó éjjel-nappali munkájával tizenegy esztendőn át tartott, az építtető Csin kínai császár fel akarta áldozni a falak mentén a falat építő munkásokat, — hogy odakösse szellemüket őriző-kül a hatalmas erődítmény mellé. De nem merte mégsem végrehajtani tettét, hanem úgy oldotta meg a dolgot, hogy egy kínai férfit, akinek „száz-ezer“ volt a neve, áldozott fel jelképileg. A férfi menyasszonya, mikor megtudta vőlegénye sorsát, megátkozta a falat és építtetőjét, a császárt. A császár ott, ahol a nagy fal a tengerhez nyúlik le, a közeli kis szigeten egy több emeletes templomot is építtetett gyönyörű virág-parkkal körülvéve, —

ezt ajánlotta fel most a császár a magára maradt menyasszony lakóhelyéül, hogy azután itt a templom csendjében vőlegénye szellemével naponta találkozhassek. Azonban a leány, amikor a császár a templom magas erkélyéről a pompázó tájat mutogatta neki, kiszakítva magát környezetéből,

Magyar kubikos.

ismételten is megátkozva a falat, a sziklacsúcson épült templom erkélyéről levetette magát a tajtékzó tengerbe. — hogy szelleme egyesüljön vőlegénye szellemével.

Az átok mintha megfogant volna, a hunok áttörték a hatalmas erőd-mű több fontos pontját.

* * *

A Kr. e.-i II-ik század végétől kezdve a Kína területéről kirekesztett és tovább kiszoruló hunfajta népek új nevekkel kerülnek elénk. Így pl. a régi skytha-hun faj egyik ágának kínai új neve a

már többször említett Yüe-tsi-k népe. A hunoknak az a része viszont, amely meghódolva, még jóideig Kína szomszédságában s területén és pedig Kanszu vidékén maradt, — úgynevezett jetha, eftha-

A hunok ellen emelt 2500 km-es „kínai-kőfal”.

lita, avagy fehér hunok népe néven tűnnek később elénk.

Azok a hunok, akik ellen Csin császár a kínai nagy falat emelte, a birodalmukban (Kr. e. 57-ben) keletkezett belviszályok következtében északi — és déli hantörzsekre különültek el. A szétmorzsolódás kb. 100 évig, Kr. u. 46-ig tart. Ezek a délfelé elkülönült „Ugorok” indiai névadás szerint az északiak ősi „ugra-déva” népe, további elkülönülésük szerint a „tíz folyónál települtek” északi

弓

Kung
: Bow匈
奴
Kiong
Nu

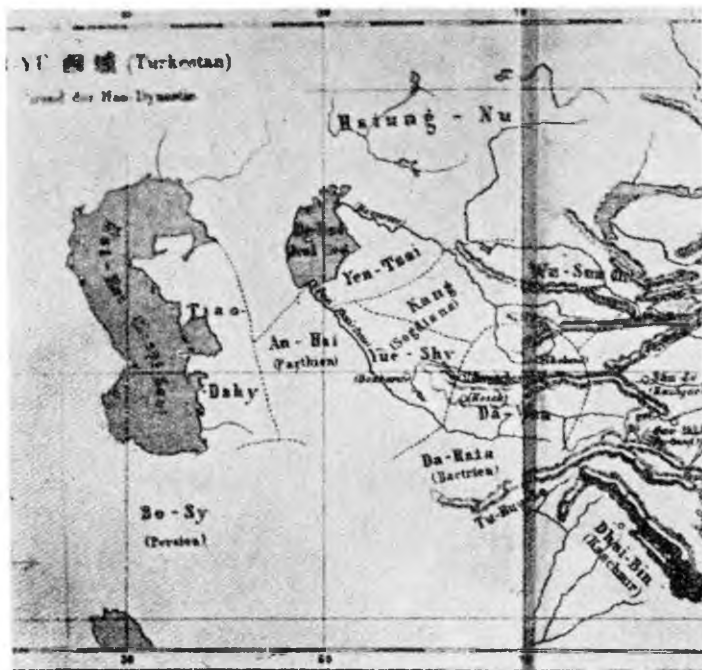
Kun és Hiungnu lovasok. Kínai rajz 1380-hól. (Az úgynevezett „Fekete-hun” és „Turkomán” típussal egyező.)

Skytha-dák férfi. (Erdély. Magyarország.)

„on-ogur“ és a „kilenc folyónál települtek“, úgynevezett „tokuz-ugor“ (tokuz-ujgur) népre oszlottak.

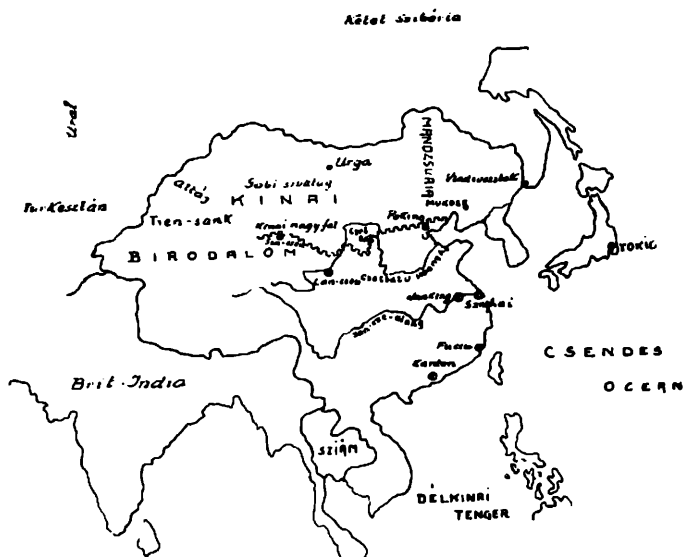
Ezek közül származik időmultával az európai

A „híung-nu“ hun nép települési helye (Kr. e. II. század) az Aral-tó fölött.

hunok és a magyarok népét alkotó katonai törzsek jelentékeny része. Az ő területükről kerülnek ki a „skytha-mongol“ nép keverékeként előállott későbbi „tatár“ fajták. Innen indulnak további hódító útjukra az ősibb híung-nu (hun) csoportból

kijegecült turkok, azaz törökök (kinai elnevezés szerint tu-kiu népek) és ugyancsak innen kelnek útra, kínai elnevezésük szerint a juan-juanok, azaz a keleti avarok népe. (Az úgynevezett álarar a Kína-menti avaroktól abban különbözött, hogy a Magyarországra betelepült álararok javarészből az Atilla-féle visszatérő hunokból kerültek ki.)

Turán-Turkesztán. [Kr. e. 200.]

Ugyancsak közülük tör elő a későbbi szeldsuk-turkok és oszmán-turkok népe, azután India nagy Mahmudja és népe s az indiai mogul fejedelmek és népeik.

A hunfajta népek Kr. e. 200-tól kezdve Kr. u. 93-ig, a kínaiaktól szenvedett jelentős vereségük idejéig, a Bajkál-tó tájáról és az Altáj vidékéről állandóan nyugati irányba és pedig az Irtis folyó-

hoz és az Ural hegyekhez, sőt azon túl is a Káma vidéke felé özönlenek, — ahol is új elhelyezkedésük következtében egészen megváltozik az Altáj és az Ural hegység néprajzi tere. Az ősi finnel rokon népek (északi ugorok, a skythaság északibb településű csoportjainak turk fajuakkal való keveredése) keleti ága, amely lenyúlott ez időben az Ural aljáig, feljebb szorul. A finnek idő múltával a Balti tenger felé nyomulnak s a sarmaták, a skythába gyéren vegyült szláv és germán népekkel a déli orosz pusztaságokon helyezkednek el.

Az Altáj és Ural-hegység vidékét ebben az időben és pedig a Kr. e. II. század közepétől, elsőben a kínaiak és a hiungnuk által a kínai szomszédságból elüldözött jüe-tsik (fehér-hunok) árasztották el, akik azután India északnyugati vidékére húzódtak le innen, — majd maguk a hiungnu törzsek vonulnak el nyugat felé és pedig előbb az északi on-ogur, később a déli tokuz-ugor ág, amely törzsek ott a Kr. u.-i I. századtól kezdődően erős finn-vogul-osztják hatással kerülnek szembe.

Európai történetírók legrégibb adatai a Kr. u.-i II. század elején már a Káspi-tó fölött lévő hazájukban emlékeznek a hunokról. Egy csoportjuk északabbra az Ural-vidéken települ meg állandóbban, akik itten a finnel rokon népekkel kb. 400 esztendeig laktak együtt. A vogul (5000 lélek), osztják és finn, stb. nyelvek főként ebből a korból voltak hatással a hun, turk, magyar nép nyelvére, — bár érintkezett ez a két népcsoport már régebb idő óta, hisz a Kr. e.-i évezredekben (Kr. e. 8—10.000 év) szomszéd volt mindig ez a két ősi népcsoport.

Az Ural és Altáj-vidéki mai kipusztulásnak indult apróbb ugor népek, mint a vogul, egy igen-igen régi időben közös nyelvterületet képez-

tek azokkal a népcsoportokkal is, akik Északindia ősi ugor-fajú és nyelvű népeit alkotják. (Hevesy V.: „A finn-ugorság szerepe Indiában“ c. 1932-ben (Bécs) megjelent művében beható részletességgel ismerteti az indiai árja települők előtt nagy szerepet játszó „indiai ugor őslakosságot“.)

Innen eredős szókészletünk egy részének az indiai ugorság ősi szókészletével való egyezése.

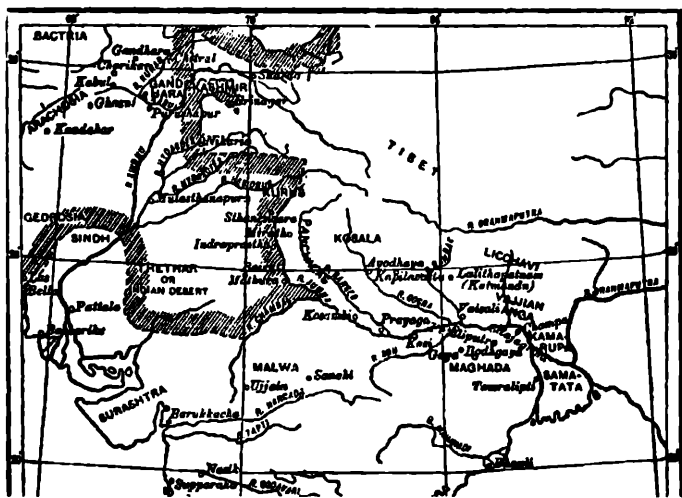
A hunoknak eme finn-vogul-népek szomszédságában települt és velük elegyült törzsei képezték később a magyarság népének egyik alkotó elemét, az úgynevezett Ural—Volga-vidéki ágát, míg egy másik főalkotó elem az indiai nagy hun birodalom összeroppanása után indiai területről az indiai hun-állam észak-nyugati vidékéről szegődik hozzájuk és pedig a kínai Kan-szu vidékről Indiába lejutott egykori jüe-tsi és fehér hun egybeolvadt törzsek képviselőiben.

Közelebbről megvilágítva, amikor Kr. e. 165-ben a kínaiak által részben kínai területekről kiszorított úgynevezett jüe-tsi népek a hiungnu-hunok ismételt támadása előtt már előbb nyugatfelé vonulásra kényszerült különféle törzseket, így az útjukba akadt sáka-skythákat, lejjebb délfele szorítják, Kr. e. 140 körül a sáka-skythák, utánuk nemsokára maguk a jüe-tsik (és pedig a nagy jüe-tsik) már Baktriában vannak. Ezek itt megdöntik a görögök baktriai uralmát, — elfoglalják Baktriát és Kr. e. 126-ban birtokukba jut ennek fővárosa Balkh is. Innen aztán tovább terjeszkednek le India felé és az indiai Pandzsáb (az Indusba ömlő öt folyó köze) vidékére, majd le az Indus folyó völgyébe, egészen Gudzsarátig. Ettől az időtől kezdve közel hét századon át Baktria, Elő-India és Hátsó-India északi része Turán egykori népének, a kínaiak által jüe-tsiknek nevezett skytha nép hatalma alá került.

Ezt az uralmat a jüe-tsiket közvetlenül meg-

előző hódítók és pedig a velük ugyancsak rokon sáka-skytha nép indiai és kashmir-vidéki uralma után „India indo-skytha hódoltságának“ nevezi az indiai s ugyanúgy az európai történelem.

A jüe-tsik birodalma, mely Keleten a bengáliai öböltől Rádzsputána és Pandzsábon, továbbá Kashmir-országon át nyugat felé egészen az ará-

Kaniska indiai birodalma Kr u. 140.

biai tengerig, itt Perziszig terjedt, — magában foglalva Baludzsisztánt, Afganisztánt és észak felől Baktria területével az Oxus vidékét, ez a hatalmas birodalom virágzását élte alattuk.

Baktria területén kezdetben 5 jüe-tsi törzsfő uralkodott. Ezek egyike a Turuska törzsből való Kusán fejedelem legyőzi a többi törzsfőket (Kr. e. 25 körül) és uralmát kiterjeszti Baktria és India összes skytha-sáka és jüe-tsi hódoltság alatt levő

területére. Birodalmát mesés fénnel árasztja el. Különösen hatványozottabb formában történik ez Kaniska, Huviska és Juska királyok alatt, akik a turán-fajú Sáká-skytha törzstől származott „Buddha-vallást”, mint a sáká-skytha nép Indiában meggyökereztetett vallását, eddig nem tapasztalt módon felvirágoztatják. Buddha vallása-

A Gupták birodalma, India.

tól nem idegenkedett a sáká-skythákkal rokon jüe-tsi nép sem és így természetes módon lehettek ők az indiai buddhista vallás pártfogói és kegyurai. Különben türelemmel viseltettek India helyi vallásos népével szemben is. Kaniska pl. igen sok szentélyt és klostrot emeltetett Indiában. Ő hívja össze azt a zsinatot is, amelyen a Buddha-vallás úgynevezett Tripitaka-kánonja végleges megállapítást nyert. De viszont Kaniska viszi be a Zara-

tustra vallás brahminjait (papjait) is Indiába, megnyitva ezáltal az indiai helyi vallásoknál és az Aveszta vallásnál erősen szembeötlő kölcsönös hatás időszakát.

* * *

Amint látjuk, az egykori turán-földi hódítók új pezsdülő szellemet vittek be India életébe, ugyanarra, hogy annak külső és belső szerves életét jelentős módon és maradandólag megváltoztatták. Fejedelmeik az irániaktól átvett Sahnasah, Királyok királya címet viselték. Érmeiken még ott találjuk a görög baktériai kultúra hatásaképen a görög felírásokat is. Ugyanígy átvettek vallási területen is bizonyos elemeket a görög vallásból, azután India helyi vallásaiból, — így a hinduból, kiegészítéseképen a maguk ősi duális (kételvű), a „jó“ és „rossz“ elvét szerepeltető úgynevezett Mazdayasnan vallásukhoz, amely vallás időközben Zarathustra kijelentésből származó ígéivel bővült meg. Így nyert erős tápot Mithrának, a nap, azaz a fény génuszának tisztelete is és különösen ez a vallási összetevődés volt az a talaj, amelyből a régi Turán és Irán területén a Skythianus által alapított, utóbb Mani által kifejtett (Mani Turkesztánban kapta kijelentését), főként a kereszténységet, a buddhizmust és az Avesztát összeegyeztetni akaró új vallás, az úgynevezett „manicheizmus“, mint a korai ujjur műveltségnek is a melegágya, kisarjadzott.

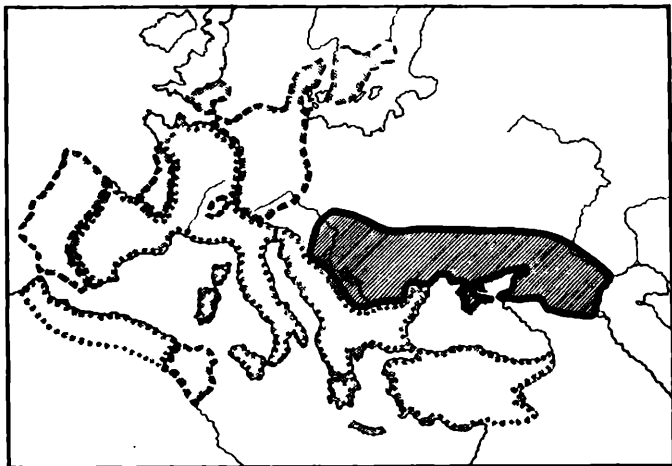
3. Az európai hunok.

Belső meg hasonlások szításával, — ahol a hun a hun-t pusztította, — a Kr. u.-i I. század végén sikerült a kínaiaknak legyőzniök a hiungnu-hun népet, akik a jüe-tsik után szintén nyugat felé vonultak el. Belőlük, más rokon népekkel vegyülve, szerveződik meg lassan a Balambér, illetve Atilla-féle hunok hadereje. A hódoltságból később felszabaduló hun népek lettek azután az avarok és a törökök. Ugyanis Kínában a Kr. u.-i 350. év körül kezdődő új uralom idején a Kínában visszamaradt hunok, akik az északi hiungnuktól települtek volt át egykor az Észak-Kínában elmaradt jüe-tsi nép közé éspedig Kína Kanszu-vidékére, — most kimenekülnek hódítóik, a kínaiak fennhatósága alól. Egyik részük a már régebben (Kr. u. 93-ban) az Irtisz-Ural vidékére települt on-ugur (on-ugor) — hunokhoz költözik és a IV. század végén az Ural és a Kaspi-tó vidékén megszerveződik belőlük éspedig eme onugurok, továbbá a volt massagéta hunok, a tokuz-ogurok (oguz) és mongol-fajta népekből az úgynevezett fekete-hunok hadereje. Ütközben egyre több apró saját és idegen fajú népet szedve fel magukba, lejutnak az Ural-Volga alsó folyásának vidékére, amikor is Balambér vezérlete alatt átkelnek a Volgán és rövid idő alatt (377-ben érkeztek ugyanis a középső Dunához), eljutottak Pannonia szomszédságába, a mai Magyarország területére, ahol a régi dáka (dák-géta) s jazyg (ös-jász) rokon skytha népek egykori területén megalapítják a nyugoti hunok nagy birodalmát. Atilla fejedelmi címében magát a hunok, médek (skythával keveredett méd-sarmata) és dákok királyának mondja.

Hirth professzor a kínai nyelv egyik legalaposabb ismerője Radloff orosz turkológussal egybevetette a kínai átírásból ismert hiungnu neveket

az ó-török egyezésekkel és ez alapon megállapította az ismert hiung-nu fejedelmi családfának a magyar, úgynevezett Turóczi-krónikából ismert Atilla-családfájával való egyezését úgy egyes nevekre, valamint az időrendre vonatkozólag is.

* * *

 Atilla birodalma

Ehez csatlakozott kelet felől, le Indiáig, a fehér-hunok hatalmas birodalma.

A Kr. utáni V. század elején a hiungnuk régi lakóhelye felől egy más nép nyomul előbbre, kínai elnevezések szerint a juan-juanok, az „avarok“ népe, akik az Ural-hegység, az Altáj és az Aral-tó között szétszóródott egyes hun törzsek-ből közben hatalmas néppé fejlődött úgynevezett cftalitákat, avagy fehér-hunok népét (köztük a vusunokat) dél felé vonulni kényszerítették.

A fehér-hunok állandóbb módon települnek meg Transoxaniában és Kr. után 448-ban, tehát az Atilla-féle birodalom virágzása idején, már mint az oxusmenti medencében kialakult hatalmas hun birodalom megszervezőiről kapunk értesítést. A fehér-hunok ekkor átlépik Baktria határát és Baktrián keresztül betörnek Indiába és körülbelül három évtizeden át tartott háborúskodás után, az Atilla-féle hunok haderejével is megerősödve, Toramána hun királynak Skandagupta indiai király fölött aratott győzelmével beveszik Pataliputrát és a rokonfajú indo-skythák (jüe-tsi népek) birodalmának határain belül egy hatalmas, mintegy negyven államból álló hun birodalmat alapítanak, amely hatalmas hun állam nyugat felé a Kaspi-tóig, felfelé az Ural-hegységig terjedt és központi városaik Kashmirban (Sakalában) és a baktriai Balkhban voltak.

Ez a gyors hódítás Indiában annyival történetesebben, mert a jüe-tsi törzsek ez időben egymás közt is háborúskodtak, — ugyanis az úgynevezett kusán Jüe-tsi uralkodóház uralmát Baktria és India fölött egyidőre a Kínából Tibetten át Kashmir felé előrenyomult úgynevezett „Kis-jüe-tsik“ hun-fajú népe vette át és pedig a Baktria területén ekkor uralomra jutott egyik jüe-tsi fejedelem vezetése alatt.

A fehér-hunok azonban egy-kettőre leigázták őket is és a maguk uralmát kiterjesztették az indó-skythák (jüe-tsik) volt baktriai és indiai birtokainak legnagyobb részére, sőt azokra a területekre is, amelyeket a IV. és V. században az ind Gupta-család visszahódított egyidőre a kusán (jüe-tsi) fejedelmektől, úgyhogy velük, a fehér-hunokkal szemben, a régi Kusán uralkodóház az Indus mentén kényszerült összefűz szorulni, — noha így is tizenkét fejedelemség fölött uralkodhatott.

FIG. 1. — Shāhi Javvālah, Roi des Huns
(Huns blancs, Ephthalites de l'Inde),
qui régna entre 425 et 480 de notre ère.

1.

FIG. 2. — Toramana, Roi des Huns
(455-475).

2.

3.

Fchér-hun (Ephthalita) királyok aranyérmei:
1. A nagyapja, 2. Toramana, a fiú és 3. Mihiragula, India
Atillája, az unoka.

Ez a folytatólagos szerepe a turáni (skythahun fajú) népeknek India életében, jelentős módon kötötte le a maga számára a vezérszerepet Indiában. És míg a Buddhával foglalkozó irodalom a vallásos életben s irodalomban okozott nagy átalakulásokat, a későbbi turáni foglalkók, így a már említett Kaniska király jüe-tsi népe, továbbá a fehér-hunok, majd az utánuk érkező turkok Észak-India népies költészetére és művészetére, különösebben építészetére gyakoroltak igen jelentős hatást. Ez a hatás az itt tárgyalt időszak után még újabb hun-turk betelepüléssel jelentős módon fokozódik. Elegendő, hogy ha csak Mahmudra (Kr. u. 1000), a Sahnámé megíratójára, vagy a művészetet oly nagyon pártoló Bhójára vagy a nagy Akbar-ra, avagy unokájára, az agraí gyönyörű emlékmű építőjére, Sah-Jehan-ra gondolunk...

Egyidőben, amikor Indiába a fehér-hunok intézték első betöréseiket, Európában a nyugati hunok fölött Atilla, Mundzuk fia, a nagy Nimród ösunokája uralkodott, akiről — t. i. Nimródról — a Kr. u. 400 körül élt szent Epifaniosz egyházatya azt írja, hogy: „ez a Nimród a fekete Kusnak volt a fia, akit Zoroasternek hívtak a görögök és aki keletre költözvén, a baktriai Hunniában uralkodott egykor, alapítva itt a baktrok városát, ahonnan elterjedtek volt mind a csillagászatnak, mind pedig a mágiának ama tanai, amit Nimród fedezett fel régen és amit némelyek Zoroasterről mondanak, hogy felfedezte.”

Ennek a Nimródnak volt, a hagyomány és a magyar krónikák szerint, Atilla király távoli unokája, aki Árpád fejedelmünk atyjában. Ámosban öltött újból testet s akinek törzsi jelképe a koronás turul volt, — szóval ugyanaz, ami Árpádé és

Atilla királyé. A turul fogta át álomban Emesét is, mielőtt Álmos, a magyar hit szerint, Atilla testetöltéseként megszületett volna.

Atilla (Kr. u. 437—453) európai hatalmas birodalmát keleten az Ural- és a Volga-menti hunok zárták be, akikhez ugyancsak kelet felől mint szomszédokhoz csatlakozott a fehér-hunok (eftaliták) új birodalma, akiket Atilla szervezett egységes alakulatba, fejedelemmé téve úgy az akatzirok, mint a velük szövetségben és rokonsági kapcsolatban álló cidariták fölött legidősebb fiát, El-lákot, úgyhogy Skythia ereje átfogta ekkor Ázsiát és Európát.

Még egyszer röviden összefoglalva a hun nép szerepét, azt látjuk, hogy az a korszak, amit a népvándorlás időszakának szokott nevezni a történelem, hozta ide Európa szívébe messze Kína határaitól a hunokat, azt a hatalmas lovas népet, mely ellen, óriási hegyek ormain át vezetve, a kínai falat kellett megépíteni egykoron. Ez az ősi multú nép már 5000 évvel ezelőtt szerepet játszik a kínai históriában, mint Kína leghatalmasabb és egyedüli számbavehető ellensége. Krisztus születése idejében háromfelé válik a hun nép tömege. *Egyik* Kínában és Kína határainál telepszik le, ahonnan idővel, amint elő is adtuk, India felé vonulnak el. A *másik fő ág* pedig a mai Magyarország területén, az ősi skythaság nagy legeltető területein települt meg, idehozva a megrémült Nyugat fészkebe azt az új etikát, amit Atilla képviselt oly különösen érdekes és értékes módon. A *harmadik* pedig később az avar és turk alakulatokban bukkan fel a történelemben.

Atillát maga fölött Isten ostorának tudta Európában úgy Bizanc, valamint Róma.

Atilla, fölényes hatalma tudatában, az álke-

resztény Európának lépten-nyomon szemére veti társadalmi életének hazugságait s erősen meg is leckézteti az erkölcstelenségbe és sokféle jellemhibába süllyedt akkori Európát, így különösen a keleti és nyugatrómai császárságot.

A nyugatiak részéről barbárnak mondott Atilla a legnagyobb szerűbb hadvezére marad minden időnek.

Aetius római vezér ifjú korában tusz volt a hun királyi udvarnál. Így lett Atilla barátja. De hűtlen baráttá vált, ami a skythák, illetve hunoknál a legmegvetendőbb dolog volt mindig.

Atilla nagy nyugati csatáját is ennek a hűtlen barátnak és hadvezérnek a megleckéztatése érlelte ki. Úgy Bizancban, mint Rómában a nyers erő csak hátvédként szerepel abban a nagy etikai csatában, amelyet mégiscsak Atilla hun népének tiszta, istenes, becsületes gondolkodása nyert volt meg.

*

Atilla életében jellegzetes négy női típus, így a skytha Réka, a hűséges feleség, — továbbá Honoria, a jellemében hiányos római karakter, - Krimhilda, a bosszuálló germán női lélek és Ildikó, a fehér-hun szerelmes-kedves alakjai szerepelnek, akiknek Atillával kapcsolatos történetéből is szemlélhető az igazság. — hogy Atilla nemcsak nagy katona, hanem „jellemóriás” is volt, aki úgy emberi vonatkozásban, valamint a vallásos lelkület terén is örök példát mutatott az emberiségnek.

4. A hunok harca-

A kínai feljegyzések alapján a hunokat a régi Hiung-nu nép egy elszakadt ágának kell tekintelnünk. A Hiung-nu hunok a törököknek is ősi törzse. Ennek a népnek a története Kína határán, krónikás írások szerint, a Kr. e.-i 2700. évig nyúlik vissza.

Hatalmukra jellemző a kínai krónikák adata, amely szerint Meh-teh hun fejedelemnek 300.000 hős ijjásza volt. Velük szemben viszont a kínai császár 320.000 fegyveresből álló hadsereggel vonult fel. Ugyane krónikák szerint a hunok uralkodóháza a kínai Han urolkodóházzal egy testvérnek tartotta magát.

Más adat szerint Meh-teh ostromra küldvén lovasságát, legjobb csapataiból háromezrezer-nyi tömeg ostromolta Kau császárt hét napon át.

A hun lovasság zöme csupa fehér lovas volt a nyugati szárnyon, szürke a keletin, fekete az északon és gesztenyeszínű a déli szárnyon.

Wen császár például megparancsolta, hogy 1000 szekér meg 100.000 lovas gyűljön össze Chang-nan közelében, készenlétbe a hun rajtaütés elhárítására.

A hunok napról-napra vakmerőbbek lettek és a határt minden évben átlépték, megszámlálhatatlan embert (népet) megölve, kiváltképpen Yün-chung meg Lian-Tung kormányzóságokban, melyek mindegyike tizezer embernél többet vesztett. A tél szokatlanul hideg volt ekkor és erősen havazott is, úgyhogy a hun sereg negyedrészenek lefagytak az ujjai.

Meh-teh hun fejedelem legyőzetést színlelve hadállásából előre csalta a kínai sereget; azok követték Meh-téh-t, aki a legjobb csapatait rejtekhelyen tartotta és csak a gyöngéit mutatta. Erre a 300.000 harcosból álló kínai (Han)

hadsereg, nagyobbára gyalogság, üldözni kezdte észak felé.

És így tovább... Így folytatódik a kínai kronika megannyi lapja 600 köteten keresztül.

Ilyen haderő-készlet figyelembevételével tudjuk csak igazán megérteni, hogy mért is kellett Kinának megépíteni a hun néppel szemben

A hunok egységes nagy megszerveződésének ideje Kr. e. 1766.
H. Seppings festm.

a hatalmas, 2500 kilométeres úgynevezett kínai-kőfalat.

A hunok harcolási, csatarend felállítási és előnyomulási módjairól, továbbá fegyvereik fajtájáról és teljes fegyverzetükről mondunk el egyet-mást és pedig *Desericius**) latin eredetijéből átültetve: „Coccius Sabellicus tárgyunkra vonatkozólag általánosságban ezeket mondja: „A hu-

*) *Desericius: De initiis ac maioribus Hungarorum. 1748.*

A „kótai“ hun fejedelem. Hara-Huna.

Indiai fejedelem.

nok skytha emberfaj, hozzászokott, hogy a csatában vagy győzzön, vagy ott nyomban meghaljon.“ Azt a harcolási módot és rendszert, melyet az európaiak először a hunoknál figyeltek meg, részletesen leírja Ammianus Marcellinus: „Áttörnek (mondja) mindenre, amire találhatnak és olykor úgy harcolnak, mintha megdühödtek volna. Mikor pedig az ütközetet megkezdik, csapatonként különböző kiáltásokat hallatnak ijesztő tekintettel. Majd helyreállítván csatarendjüket, nagy öldökléssel száguldanak mindenfelé. Mikor megsáncot rohannak meg, vagy az ellenséges táborra kopjáznak, legnagyobbbrészt meg sem lehet egymástól őket különböztetni. És ezért jóformán a legkeményebb harcosoknak lehet őket mondani, mert messziről (vagyis távolharcban) hajító fegyvereikkel, melyeknek felsővégére csodálatos ügyességgel nyársként hegyes csontot illesztettek, alig hibázva vívják meg a csatát, közelharcban pedig kardjukkal látszólag erő kifejtés nélkül döfködik át az ellenséget.

Mikor pedig karddal fenyegetni látják az ellenséget, sodrott hurokkal béklyózzák meg úgy, hogy az ellenállóknak hurokba bonyolítván tagjait, megfosztják a lovaglási vagy lépési lehetőségtől.

A régi skytháknál gyakorlatban volt, akár gyalogos, akár lovas ellenségnek, mikor az vagy közlőről karddal támadott, vagy megfutamodott, hurokba való bonyolítási eljárása. A parthus-skythák azokat a rómaiakat, akiket futás közben nem tudtak elfogni, ügyesen nyakukba vetett kötélhurokkal szokták megpányvázni és ezzel az eljárással megállítani, vagy földhözvágni. Atyáik ezen kézről-kézre örökölt hadifogását a hunskythák is gyakorolták, aminthogy megtartják ugyanazt a mai napig a magyarok is, ezeknek ivadékai.

A majdnem egykorú Zosimus Comes a hunok harcászati és csatázási módszeréről ezeket mondja: „A hunok lovaikon maradtak úgy napközben, valamint azon aludtak éjjel. Ezért részint körülnyargalászás, részint roham, meg alkalmas pillanatban való visszavonulás közben, lóhátról nyilazva-kopjázva, a gótoknak mérhetetlen vérveszteséget okoztak. Mivel ezt gyakorta cselekedték, a gót népet oly helyzetbe hozták, hogy az életben maradt gótok elhagyván lakóhelyeiket, a hunoknak engedték át azokat letelepülésre és ők maguk megfutamodva, átkeltek az Iszter túlsó partjára és felemelt kézzel könyörögve kérték Valens császártól befogadásukat.

Helyesen és az igazságnak megfelelően mondja ezeket Zosimus. Miért ne, hiszen a magyaroknak, a hunok utódainak is valóban a lovascsatában telik leginkább kedve.

A hunok, a mi őseink egyszer vad rohamban száguldva előre, majd a csata kellős közepén futást színelve és váratlanul, mintegy pillanat alatt visszafordulva, majd ingerelve, majd mindenfelől, szembe, hátulról, oldalról hirtelen és meglepő támadást intézve, tudtak és szoktak harcolni és hajmeresztő kiáltozás közben villámként való megrohanással, megszakadozott jajongás közben rémült futást színelve, azonban rendes csatasorban is megütköztek az ellenséggel, mikor úgy ítélték, hogy az lesz az előnyös. A harcolásnak mindkét nemét (mint skythák) atyáik iskolájában tanulták. Mert ime, Dariust, Hystaspes fiát, aki igenis csapattal támadta meg őket, a skythák először ki játszották, próbára tették, törbe csalták, sokáig és sokszor támadták őket. Végül rettentő csatarendben megálltak, erősen és pusztán ezzel a rendesen felállított és elrendezett csatasorral annyira megdöbbsentették az ellenséget, hogy az annyira nem merészelt megütközni, hogy az éjszaka sötét-

ségét várván be (félelmében) segítségül, titokban futásnak eredt, elvesztvén maga mögül 80.000 emberét és kétségkívül maga is elvész, ha meg nem őrizték volna az Ister hídját egyes katonái, mint hajótöréskor az utolsó deszkaszálát. Ezt az európai Skythák Kr. e. igen hosszú idővel vitték véghez halhatatlan hírnévvel.

A hunok táborozása a kínai-fal mentén. Kr. e. 200.
H. Seppings festm.

Azonban Nagy Sándorral is megküzdöttek a Jaxartes folyó mellett az ázsiai skythák, teljesen rendes és szabályos csatában s a győzelem a földkerekség legyőzője és a le nem győzött skythák között kétes volt. Ezután pedig maga Atilla csatázott, mint gyakran máskor is, úgy Aetius, a nyugatrómaiak legképzettebb vezére, valamint Theodoric, a vesegótok királya és más fejedelmek ellen és igen jól felálltak csatarendben a cata-

launumi síkon. Szépen fejtegeti a gót Jornandes ezt a minden bizonnyal legemlékezetesebb csatát: „Szemközt állott (így szól), a hunok úgy felállított csatarendje, hogy középre, legvitézebb katonáival Atilla essék, hogy így népe főereje közé helyeződve, a veszedelemből ki legyen vonva. Szárnyait pedig sokféle nép és különböző nemzetek kerítették, akiket uralma alá hajtott volt. Csakhamar kézitúsára kelnek; a harc kegyetlen, százszoros, borzasztó, makacs, melyhez hasonlóról egyről sem beszél sehol a régiség.”

Hogy pedig fegyvereik fajtájáról és különféléségéről egyenként beszéljünk, a mi hun eleink leginkább használták a nyilat és a visszahajló görbe kardot. A nyíllal távolról támadtak igen sikeresen, közelharcban meg a visszahajló görbe, igen hegyes karddal működtek. Továbbá ezen a skytha elődeiktől örökölt, nyilazásban való ügyességben úgyszólván mindenkit felülmúltak, amennyiben a skythákról mindig azt tartották, hogy az összes népek között a legjártasabb ijjászok; ezt könnyebben megtanulhatjuk Trogusból, Herodotusból, Florusból és más írókból. Innen van az, hogy Cyaxares, a médek uralkodója, a nyilazás művészetének megtanulása céljából fiát néhány skytha tanítására bizta tanítványként. Ezeket tette fővadászaivá is, akik annyira tökéletesek voltak a vadászatban, hogy náluk megszokott dolog volt a nemes vadat orrán felül löni le, hogy lyukkal el ne éktelenítsék a bőrét. Nem csoda, ha a skythák nevét a nyilazásban való jártasságuktól származtatták le. Ide vág elsősorban Sidonius Apollinarisnak a hunokról szóló mondása: „Rettenetesekek és nyilazásban, kopjázásban biztos kezűek”. Darius Hystaspes persa ijjat és kopját küldött a skythák királyának ajándékba és azt kérte, hogy viszonzásul skytha tegezt és kopját küldjenek neki vissza. És ebből teljesen meggyőződött arról, hogy

a skytha fegyverek kiválóbbak a perzsa fegyvereknél és a médekénél.

A nyilon kívül lássunk végül ezután más fegyveres készületet is, amellyel felszerelve ragyogtak a hunok. És pedig igazán ne gondoljuk ezeket azoktól különbözőknek, mint amelyekkel és aminőkkel fel voltak szerelve és fegyverezve a magyarok, azoknak utódai, mikor Atilla halála után csapatonként Pannoniába visszatérvén, új településként megszakítás nélkül éltek. Vinandus István Hercules Prodicus című munkájában, mikor Rudolf pozsonyi koronázását írja le, elmondja, hogy (Rudolf) király, (ezen a néven első) fényes magyar csapatokat szerelt fel teljesen ahhoz hasonló fegyverzettel, mint amilyenben Atilla válogatottabb csapatai ragyogtak hajdanában. „Rudolf, (mondja) néhány fényes csapatot hozott magával, melyek fegyverzetre és ruházatra nézve Atilla, az országok hódítója, győztes csapatait látszottak megjeleníteni. A nemes paripák színei mint tarka kép, a drágakövektől és aranytól ragyogó csótárok, a szilajtekintetű harcias férfiak skytha felszerelése, a homlokig borotvált fejek, sujtásos öltözetek, a két vagy három nyüstös arany és ezüst bordával barázdált vérték és páncélok; égetett mintázott aranyozott ithyraei arab ijjak és skarlát és biborszínű idegen és ritka bőrrel borított és díszített nyállal tömött tegezek, színesre festett lándzsák, valamint vashoz kovacsolt pálcák és súlyos aranyozott csákányok, a nézők szemeit nem tudták jóllakatni. És a többi között a törzsökös nemességnek és katonai éretnyeknek jeleként hatalmas kiterjesztett szárnyú sasok ültek ki a hatalmas pajzsokon, vagy az aranyos sisakokra helyezve, mint magyar nemes családi dísz és mint harci vitézség kitüntető jele az utódok előtt.

Magyar utódok itt lássátok magatok körül

őseitek igen díszes és pompás fegyverzetét és igen nemes, harcias megjelenését. S ne legyen kétségetek az iránt, hogy teljesen hasonlók voltak, amint itt is vannak írva. Mert ilyen szemléletesen és vonzóan írta le őket Atillánál Priskus Rhétor. „Atilla ruhája igen egyszerű volt (mondja); semmit sem lehetett azon találni, ami által mások ruhájától meg lehetett volna különböztetni, csak azt, hogy tisztádon-tiszta volt. Kardja sem volt valami kiváló ízlésségtől feltűnő, sem barbáros sarujának fűzősíjjai, meg lova kantárja sem volt, mint a többi skytháké, arannyal vagy ékkövekkel és drága csiszolt ékességekkel díszítve.“ Így tündöklött ki nevezetesen a király ruházatában és fegyvereiben az egyszerűség. Helyesen mondja Barclaius, akit az imént idéztünk, a magyarokról, a hunok utódairól: „ruházatukat és fegyvereiket gyönyörködtetés és pompázás céljából készítetik“.

Azonban azt mondtam, hogy ugyanoly fegyverek voltak Atilla hunjainak is, mint amilyeneket Vinandus István nyomán leírtunk, amelyekkel nevezetesen úgy díszül, mint vitézségre felszerelve mintegy félelmet gerjesztettek. És joggal következtethetjük, hogy ezeknek legtöbbször maga Atilla tökéletesítette, vagy találta fel. Mert ime, Ransanus (így szól): „Atilla kora összes vezérei közül legjáratosabb a haditudományban, legelmésebb hadigépek és a sok fajta fegyverek készítésének kitalálásában“. Az ilyen különféle fegyverfajták és felszerelések, mintegy a szakadatlan használat útján a hunoktól átszármazott és mintegy kézzel átadott az ősmagyarokra. Ezekről így szól Ens Gáspár: „A hunok fegyverei: lándzsa, görbe vagy persa kard baloldalukon. Jobb combjuk alatt, a nyereghez kötött szűrő dárda“. „Tanuld tehát, hazámfia, hogy úgy a régi hunok, a te őseid, mint ősapáid, a magyarok két karddal vagyis szablyával

fegyverezték fel magukat. És pedig az egyik volt a görbe (Sangaris), vagyis persa, a katonaköpenyhez illesztett kard. Amennyiben a hunok és magyar a kurtás köpenyhez, vagyis kissé rövid (egykor hosszabb) felöltökhöz hozzászabva övezik fel az effajta kardot, amint naponta látjuk. Ez a persáktól ment át használatba a velük szomszédos magyarokhoz. A (persa) szablya pedig magafelé hajló és a végén valamelyest csapva visszahajtott és ezáltal szélesebb végű. A másik kard, a hun és így a magyar, a szúró dárda volt, s megvan ma is sokaknál, otthon, eldugva, vagyis inkább békében látható, mint háborúban. Tehát kissé hosszú vaspengé, nyársalakú, kétélű s végén hegyes és elég széles. Közönséges nyelven hegyes tör. Ilyesféle, a markolatától lassan keskenyedő s igen hegyesen végződő vaspengével és pedig forgatva szoktak a mieink sebet ejteni és térden felül jobb combjukhoz illesztve döfték az ellenségbe; ha támadott, beleibe, ha megfutamodott, a gerincébe, vagy bordái közé.

Azután lándzsát is hordtak a hunok és utánuk az ősmagyarok. Ezért mondja Galeotto Martius, Corvin Mátyás könyvtárosa és tanító mestere: „Lándzsával, vagyis dárdával nem ugyan azon szabály szerint csapnak össze Magyarországon, mint Itáliában. Itt ugyanis csak hegyes (ökölő) dárdával, ez utóbbi helyen pedig gyakran ártalmatlan dárdával küzdenek. Itáliában megsarkantyúzott és vágató lovon, Magyarországon ellenben nem teljes vágóban szoktak küzdeni.“ Azonban igazában kétfajta volt az ilyen fegyverzet. Az első lándzsa, vagyis könnyű nyelű és vashegyű hajítódárda, amelyet a még messze ellenségre szoktak kézkanyarítva dobni. Ilyen fajta hajítófegyverből, vagy pedig gerelyből (sarisa) a ló baloldalán 5—6-ot szoktak hordani. Hazai nyelven ezt a hajítófegyvert lándzsának mondták.

Másik fajta volt a köznyelven dárdának vagy kopjának nevezett, a ló jobboldalán (vízszintesen) tartott hosszú (öklelő) dárda, amelyen fegyverrel vagy messziről szúrták át, vagy vetették ki a nyeregből és taszították le a lóról.

Ezenkívül pányvacsomát, vagyis karikára szedett kötelet szoktak akasztani a nyeregre, amelyet ha szükség volt rá, fűrge ügyességgel eresztettek ki és a végére alkalmazott hurokkal a távolból nyakába vetve (főként futás közben) fogták el, vagy vágták földhöz az ellenséget. Legtöbbjüknek buzogánya is volt és van most is igen soknak kezeügyében, hátul, a kardszíjj vagy övről lefüggő, kalapács mása, hosszúnycslú, hátulról, foka felől tompa, clülről kissé horgas. Amaz oldalával a mellvértet, sisakot szokták összetörni, homlokot, tarkót, halántékot bezúzni, a másikat pedig, a horgast, a fejbe beleverni, vagy hátulról lerántani. Ezért mondja egy valaki Behambnál: „csákánnyal támadtak az ellenségre, mint Hercules Cygnusra és verekedve összezúzzák s leterítik.” De van még egy ütőszerszám. Prókátoraink buzogánynak hívják. Kurtább nyelű, a végén bunkó van, jó súlyos, vagy síma, vagy mélyen gerezdelt. Ez is, mint az előbbi, zúzásra és fej, vagy mell betörésre való kezebeli. Voltak végéről lecsüngő vasgolyós rettentő ütőszerszámok. A vezérek és katonai parancsnokok buzogánya aranytól és ezüstitől ragyogott, amelyet kormánypálcaként is hordoztak. „Ezért ez a hadiszerszám inkább a sorok összerendezésére, mint az ellenség fegyvereinek összetörésére volt alkalmas.” Végül két tollú fejsze is volt alkalmazásban, köznyelven balta. Helyesen mondja Herodotus a skythákról, a hunok őseiről: „A skythák tarajos, magas csúcsban összefutó sisakot viseltek fejükön, gatyába öltöznek, nemkülönben hazai ijjat hordanak, meg tört, azonkívül fejszét és két tollú fokost. Ilyes-

féle harci bárdal festik nem a valósággal ellentétben Szent Lászlót. Végül azoknak, akiknek ilyen fegyvereik nem voltak, Callimachus szerint ólommal beöntött végű dorong, tölgy, vagy somfa volt a kezükben. Ez görcsös volt, főként a végén. Ha aztán az ellenség a dárdát vagy kiütötte a kezükből vagy széthasította, ezt ragadták meg alkalmatosan, amely még a kard ellen is biztos védőeszköze népünknek még ma is. Azután pedig a hunok első érkezésével egykorú Ammianus Marcellinus, aki Valens császár alatt katonáskodott és így a hunokat szemtől-szembe látta, kitűnő fegyvereket látott rajtuk; tudniillik ijjat, kiváló nyilakkal tele tegzetek, nagyszerű hajítófegyvereket, vagyis lándzsákat és kitűnő kardokat; ügyesen karikára szedett pónyvákat is az ellenség megpányvázására még futás közben is. El lehet hinni nekünk, hogy mindezekkel a fegyverfajtákkal minden egyes hun fel volt szerelve, inkább mint megterhelve. Úgyhiszem helyesen úgy vélekedünk, hogy legtöbbször többféle fegyvert viseltek, ezek a csapatok ilyenel, amazok amolyannal voltak felszerelve. Azonkívül voltak kéznél kémcsapatok, főként a könnyebb fegyverzetű hivatásúak közül, tudniillik beütésre, zsákmányolásra, az ellenséges hadrendnek hirtelen megrohanással való megzavarására voltak szánva.

Csak most számláljuk elő végül egyenként azokat az öltönydarabokat és védőfelszereléseket, amelyekkel a hunok fegyverütés és megrohanás ellen védekeztek. Fejüket sisakkal vagy ércsisakkal fedezték. Tették pedig ezt skytha módra, akiktől leszármaztak. Azt mondja Herodotus: „A skythák hegyes csúcsban összefutó sisakot viseltek fejükön.” Voltak pedig hun sisakok és ércsisakok részint vasból, részint kovácsolt acélból. Más sisakok végül láncsisakok és vasszálakból fonottak voltak és két vagy három nyüstösek

is voltak. Vékony láncok omlottak le róluk a vállra nyakhosszant ereszkedvést, hogy az ellenség kardjának élet kiverjék. Amint Callimachus állítja, a portyázóknak és alacsonyabbrendű közkatonáknak marhabőr, vagy gyapjuból font és összeállított süveg volt a fejevédője. Hasonlóképpen vértet és páncélt is öltöttek, részint vasból vagy acélból kovácsoltat, részint vágott vasforgácsokból receszöttet, valamint csodálni valóan összekapcsolódó acélpikkelyekből állót. Az efféle pikkelyes öltözetet a szomszédos persáktól kölcsönözték a hunok. Herodotus ugyanis ezt mondja: „A perzsák halpikkelyhez hasonlóan egymásba rótt tarka öltözetet hordtak testükön. A szegényebb hun katona végül marha- és vadbőrrel védte mellét, combját és lábszáját meg lábafejét. És így ez volt a lábravaló, melyet Herodotus szerint magukra vettek a skythák. Védő pajzsot is viseltek a hunok, vastag bőrből jól szabottat, elsősorban a nehéz fegyverzetű katonaság.

Ezenkívül célszerű lánckesztyűt is húztak a kezükre. Karjukat vas, vagy ezüst lemezekkel védték; a köznép karvasnak hívja. Mindkét fegyverfajtát megtaláljuk a régi családok ládáiban, s emlékei között ma is. Bevert szokás volt ezenfelül a kesztyű széléhez varrt posztódarabot húzni le a kézfejre és ujjakra s az összechapás előtt közvetlen ezekhez kötni. Hasonlóképpen a köpeny vagy páncél széléről harmadik ilyen célú posztódarab csüngött le és ezt a csata előtt közvetlen feltűrték és nyakuk köré csavarták. Az ilyen posztódarabokra vasdrótok, vagy erezet volt belevarrva, hogy az ellenség csapását feltartóztassák és a nyakat és kezet védjék. A mi íróink kutyafulnek, vagy hajtókának hívják.

Ami végül most már a tábor megerősítését illeti, amennyiben a földműveléshez, meg más e

munkához való kezebelikhez nem voltak hozzá-
szokva a hunok, így valójában a sáncásáshoz
sem; hanem kocsikkal, vagyis szekerekkel sáncol-
ták el táborukat. Ezért mondja Jornandes a cata-
launumi mezőn táborozó Atilláról: „Szekérsánc-
kerítékébe zárkózott katonáival együtt“.

A „bundi-i“ hun fejedelem.

Ezen járművek részint kocsik voltak, amelyek
az élelmet és poggyászt, valamint az asszonyo-
kat és gyermekeket hordták, részint kaszás hadi-
szekerek, melyeket fegyveresek hajtottak. Kettős
vagy hármás rendben zárták körül a sereget, eze-
ken belül magabiztosan rejtőzött el a legnagyobb

számú sereg is és a rájuk támadást intéző ellenséget minden fáradság nélkül pusztította el nyilaival. Ezért mondja Jornandes ugyanazon helyen: „A táborkerítésen belül Atilla ijjaszait helyezvén el, nyilzápor tette lehetetlenné megközelítését.” És (ami feljegyzésre méltó) ezek az előremeredő sarlókkal vagy fűvágó kaszákkal fegyverzett rohamszekerek az ellenségre igen veszedelmesek voltak, amennyiben ezekkel körös-körül bekerítették és a mindenfelől egyidejűleg szórt nyilaikkal nyomorultul úgyszólván egymáshoz szögezték őket vagy pedig vágatva egyenesen az ellenségre hajtottak azokkal igen véres testaratás közben. Hazai íróink azt jegyzik fel, hogy Atilla 10.000 efféle hadiszekeret hordott magával.

A hunok táborában figyelmes éberség és erkölcsi fegyelem uralkodott. Oh, bár hazámfiak, akik a jelenkorban hadakoztok, úgy vezérek, mint közkatonák, amint hogy követitek őseitek vitézségét, bátorságát és tüzes lelkét, nem kevésbé követnétek azoknak erkölcsét, fegyelmezettségét, engedelmeskedésben és parancsolásban követett eljárását!

Elsősorban azt az erkölcsöt és fegyelmezettséget, amely Szent László és Hunyadi János és Mátyás korában uralkodott. Bonfinius, aki Mátyás uralkodása alatt élt, ékesszólóan ezeket írja: „Mikor azt a hadifegyelmet és szent erkölcsöket fontolgatom magamban, amelyekben Mátyás a magyarokat nevelte, nem tudok eléggé csodálkozni.

Tubero dalmata apát, aki Corvin Mátyás halála után írt és vele egyidőben élt, ezeket mondja az akkori kor magyarjairól: „A magyarok a csatában oly bátorsággal vannak megáldva, hogy semmi sem nagyobb gyalázat náluk, mint akár helyüket elhagyni, akár hátulról sebet kapni.”

Valameddig a táborban forgolódván, egy

népnél sem volt alkalmam látni meleget és hideget, valamint fáradságot és nélkülözést jobban tűrő katonákat, vagy akik buzgóbban teljesíték a parancsot, jobb kedvvel induljanak adott jelre a csatába és készségesebben tegyék ki magukat a halálnak; valamint hogy a katonai zugolódást inkább elítéljék; a táborban becsületesebben éljenek és vallásosabban cselekedjenek, a zajongást és veszekedést jobban utálják, vágyódóbban gyakorolják az önmegtartóztatást, tisztaságot kedvelők és minden káromkodástól és törvénytelen szeretkezéstől idegenkedőbbek legyenek.

A lovasok legnagyobb része, akiknek feleségük van otthon, olykor 3 évig folytonosan kényszerülven katonáskodni, hihető, hogy sohasem szegi meg a hitvestársi hűséget. Ha valakit rossz személlyel kapnak rajta, örök gyalázattal bélyegzik meg. Vitézségben és kitartó türelemben különbek, mint a lacedaemoniak. Télen-nyáron tábort járnak és amit gyakran láttam saját szememmel, hó és földalatti vermekben türelmesen telelnek s a megkezdett ostromot nem hagyják abba. És bár többnek megfagynak a dühöngő hidegben a végtagjaik, mégsem mozdulnak helyükről, nem panaszkodnak a dermesztő hidegre. Sőt gyermekeiket is a táborban tartják s ott vezetik be a haditudományokba s tanítják meg maguk mellett hozzászokni a szenvedéshez.“

V. Atilla királyról.

1. A meotiszi pusztákon.

A kaukázusi hegylánc fölött elterülő végtelen pusztaságba nyulik be a Fekete tenger úgynevezett Meotisz öble és ennek tószemekből álló messze vízvilága. Itt van a skytha ősök és királyok temetője. Ide záródokoltak el most is a nyugati s ugyanúgy a keleti hun népek vezetői a kis Atillával és testvérével, Budával.

Az öreg Bendeguz, Atilla atyjának testvére, akit szintén Bendeguznak hívtak s aki Keleten maradt vissza népével, — ő is elzarándokolt most ősei szent sírjához, különösképen ide, „Tana-ős” omladozó régi sírszobrához. A szobor, mint megannyi ilyen ezer és ezer szobor a meotiszi végtelen pusztamezőkön, a sír fölé van állítva, arccal a felkelő nap felé fordítva, ölében összekulcsolt kezei között egy kehely-félét tart valamennyi. Ugyanis ebbe a kehelybe várja a szoborral ábrázolt elhunytak a lelke a majdani nagy ítéletkor az örök életnek a vizét.

A kísérő vitézek, nők és gyermekek sokasága szinte ellepi a szép füves teret. A szekértábor odább ütötték fel. Az ünnepség a nap keltével kezdődik most is, mint ahogy ősidők óta. Az öreg Bendeguz kezdé a szót, közelebb állván a skythaság szent Tana-ősenek szobrához.

népnél sem volt alkalmam látni meleget és hideget, valamint fáradságot és nélkülözést jobban tűrő katonákat, vagy akik buzgóbban teljesíték a parancsot, jobb kedvvel induljanak adott jelre a csatába és készségesebben tegyék ki magukat a halálnak; valamint hogy a katonai zugolódást inkább elítéljék; a táborban becsületesebben éljenek és vallásosabban cselekedjenek, a zajongást és veszekedést jobban utálják, vágyódóbban gyakorolják az önmegtartóztatást, tisztaságot kedvelők és minden káromkodástól és törvénytelen szeretkezéstől idegenkedőbbek legyenek.

A lovasok legnagyobb része, akiknek feleségük van otthon, olykor 3 évig folytonosan kényszerülven katonáskodni, hihető, hogy sohasem szegi meg a hitvestársi hűséget. Ha valakit rossz személlyel kapnak rajta, örök gyalázattal bélyegzik meg. Vitézségben és kitartó türelemben különbek, mint a lacedaemoniak. Télen-nyáron táborban járnak és amit gyakran láttam saját szememmel, hó és földalatti vermekben türelmesen telelnek s a megkezdett ostromot nem hagyják abba. És bár többnek megfagynak a dühöngő hidegben a végtagjaik, mégsem mozdulnak helyükről, nem panaszkodnak a dermesztő hidegre. Sőt gyermekeiket is a táborban tartják s ott vezetik be a haditudományokba s tanítják meg maguk mellett hozzászokni a szenvedéshez.“

V. Atilla királyról.

1. A meotiszi pusztákon.

A kaukázusi hegylánc fölött elterülő végtelen pusztaságba nyulik be a Fekete tenger úgynevezett Meotisz öble és ennek tószemekből álló messze vízvilága. Itt van a skytha ősök és királyok temetője. Ide záródokoltak el most is a nyugati s ugyanúgy a keleti hun népek vezetői a kis Atillával és testvérével, Budával.

Az öreg Bendeguz, Atilla atyjának testvére, akit szintén Bendeguznak hívtak s aki Keleten maradt vissza népével, — ő is elzarándokolt most ősei szent sírjához, különösképen ide, „Tana-ős” omladozó régi sírszobrához. A szobor, mint megannyi ilyen ezer és ezer szobor a meotiszi végtelen pusztamezőkön, a sír fölé van állítva, arccal a felkelő nap felé fordítva, ölében összekulcsolt kezei között egy kehely-félét tart valamennyi. Ugyanis ebbe a kehelybe várja a szoborral ábrázolt elhunytak a lelke a majdani nagy ítéletkor az örök életnek a vizét.

A kísérő vitézek, nők és gyermekek sokasága szinte ellepi a szép füves teret. A szekértábort odább ütötték fel. Az ünnepség a nap keltével kezdődik most is, mint ahogy ősidők óta. Az öreg Bendeguz kezdé a szót, közelebb állván a skythaság szent Tana-ősenek szobrához.

Tízévenkint, mondá, megújítandó a régi fogadalmat, Kelet és Nyugatra szakadt skytha-hun népeink itt újra összetalálkoznak tehát, hogy áldozatot mutassanak be őseink halhatatlan szel-lemeinek. Mindkét részről fáradságos volt utunk;

Kehely-tartó szobor. Meotisz vidék.

de úgy gondolom, mindannyian örömmel álltunk meg a szent helyen, hol atyáink emlékének eme szent kövek emeltettek. Itt e megkopott emléken az írás még jól olvasható. Néhány betű csupán, a régi skytha írásmód betűivel vésve. Ez a néhány betű éppen Tana ősünk neve.

E név említésére mindannyian meghajolnak a szobor előtt.

Ez az a szent hely, ahová meghalni s temetve lenni vágyott mindig a skytha. Bizonyára így került e másik szobor is a Tana ősz boldog szomszédságában álló szobor mellé.

Olvasd csak el a feliratát, — intett Bendeguz egy közelben álló ifjabb vitéznek, aki jó hangosan kezdé betűzni és olvasni a skytha betűkkel írt ősi sorokat:

„Allítottam-e szobrot az anyám szobra mellé, atyám vitéz Bojla emlékének, aki a város kha-gánja volt s aki ide két napi járásnyira a nagy iratos követ készíttette. Emeltem-e szobrot én, a te fiad, Dengir, aki még élek s aki most hadba indulok Nyugat felé, ahonnan ha vissza nem térek és tetemem fölé szobor nem emeltetnék, csészédet, oh atyám, emeld én érettem is, hogy az örök élet tiszta vizében, Anahita természet-anyánk kegyelméből énnekem is részem lehessen.“

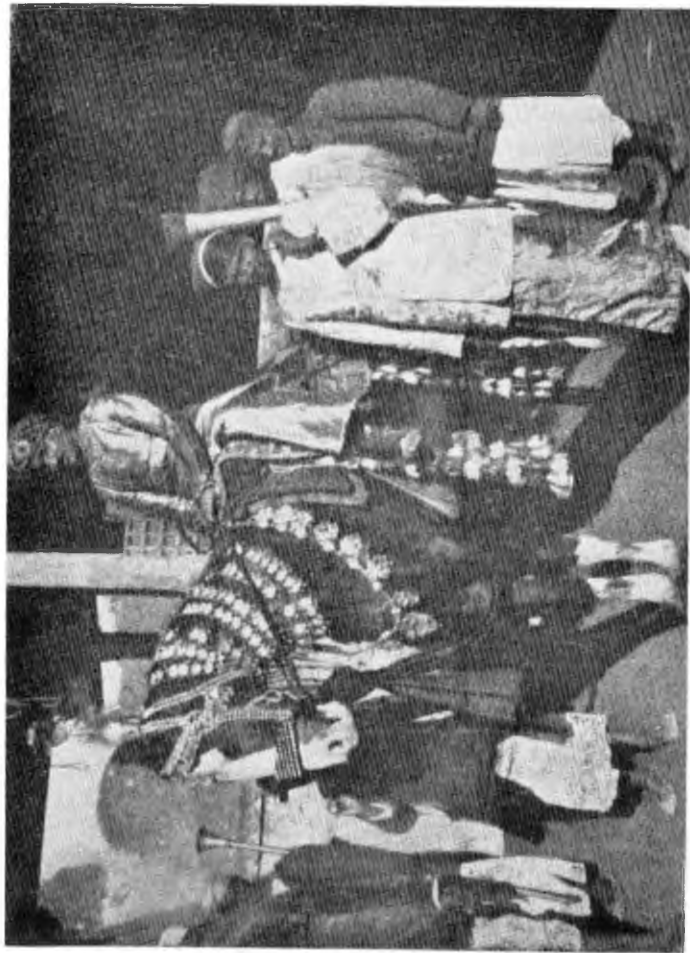
Majd megint az öreg Bendeguz folytatá:

Ugyanúgy, mint e szobor felirata, — újból való elválásunk és új nagy útra indulásunk előtt mi is felajánljuk az égiek tiszta szándékú oltalmába mi magunkat és gyermekeinket.

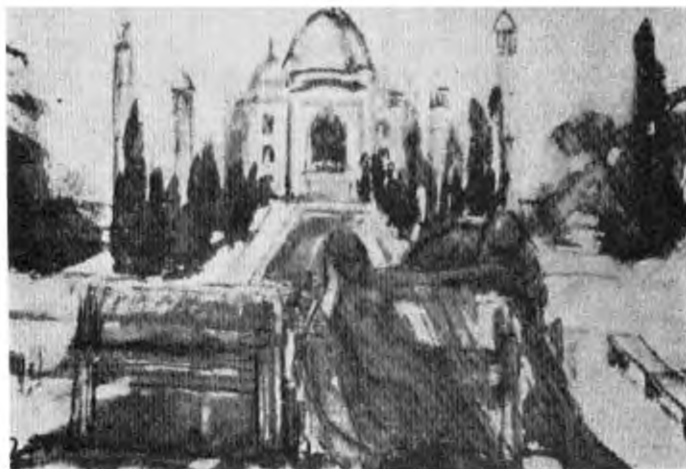
Elsőnek Buda gyermekünket fogjuk felajánlani és bemutatni. Buda nevét is azért kapta, hogy mint elsőszülött, a bölcsességben legyen nagy. A második fiúgyermek neve a folyóról, mely mellett hosszú ideig tanyáza népünk s melynek vize Keleti-Hunniát határolja, legyen Atilla.

A két gyermek anyja előbbre áll, szemben vele az atya. Két serdült leány tartja a kezénél a két gyermeket, akik öt és nyolc éveseknek látszanak.

A táltos, az áldozó pap lép most közelebb, elhelyezve, felajánlva a szent arany eke s járom,

A Bhainsror-i princ. Zajti F. felvétele.

Taj Mahal, Zajti F. festm. vázlata.

az aranyfokos és aranykehely jelvényeket, Tana ősz áldozó kövére helyezve azokat.

Most az egyik vitéz a szobor elé magasra emeli a kis Budát.

Utána Atillát ugyanúgy.

Ekkor a kőszobor, amely előtt a bemutatás történt, mielőtt még a gyermek Atillával a vitéz meghajolhatott volna előtte, csodálatosképen fölemelkedett térdeplő helyzetéből és meghajolt Atilla előtt. Azután féltérdeplő helyzetébe ismét visszaereszkedett.

Az ámulat és csodálat mindenkit némává és mozdulatlanná tett.

Még fel sem ocsudhatott senki, ime a gulyák és ménesek felől sietve fut egy kis pásztorfú, magasra emelt karddal. Ruhája nincs is, csak tarisznya lóg a vállán.

Az alig 10 éves pásztorfú nagy tiszteletteljesen megállt az ünneplők előtt. Letérdelt először Tana szobra, majd a kis Atilla előtt, magasra emelve, keresztbe fektetve az oltár kövén a kezében tartott ösiveretű kardot.

E kard hegye, mondá, egy domb tetején alig-hogy kicsillant a homokos földből — egy arra haladó üszöm lábát véresre sebezve. A kardot kiástam és, Uram, Neked idehoztam, — majd meghajolva az ősz Bendeguz előtt is, illő köszöntéssel visszalépett a szobor áldozóköve előtt.

Bendeguz szólalt meg nagy lelkes hangon:

Az Isten kardja ez; kiáltá fennszóval. Az oltárnak felhányt domb tetején a Hadúrnak felajánlott szent jelkép volt ez a kard, melyhez valahogyan nem térhettek vissza skytha őseink és feledésbe is ment ott, mígnem az időszálló homokja betemette. Hadúr ujjsmutatása ez, nyugatot meghódoltatandó, hogy a tetszés szerint való

nagy vállalkozáshoz az éppen bemutatott gyermek dereka e karddal felvezetessék!

Érintsd meg, gyermek, e kard szentelt pengéjét, szólt a kis Atillához fordulva öreg Bende-guz, majd eléje tartá a kardnak rajzokkal kivert pengéjét.

Addig is, folytatá Bendeguz, míg derekadon hordozhatod, őrizzétek meg ti a gyermek számára, — s a kardot a közelálló főbb vezetők kezébe helyezé.

Egy idősebb törzsfő ládikából drága kendőbe göngyölt csomagot fejt most ki. Majd egy hun vitéz ezüst tálcát tart a kis Buda elé. Arra helyezik a ládika tartalmát, egy kopott, gömbölyű követ, valami jellel rajta, — azután egy fakupát és egy kis fatálat.

Egy idősebb törzsfő, aki a keleti hunokhoz volt tartozó, vette át a szót:

Ez ereklék itt, mondá, mint szent hagyományok, a nagy Buddha őstől származtak át az egyik velünk rokon törzshöz, akiktől úgy került térítő Buddhista szerzetesek útján korozmiai Buddha hiten lévő atyáikhoz. E megjelölt kő, mely erdei otthonában a szentéletű bölcs Buddha ősnak volt mindig a fejealja, legyen a most Buda nevet nyert gyermeké. Ahol utatok végcélját látjátok, ássa el a gyermek e megszentelt követ és építsen ott várost, elnevezve azt a kő egykori tulajdonosáról. Hegyen építse és vizek mellé, hogy áradás, szárazság és ellenség sohse uralhassa.

E fakupa és egyszerű tál, folytatá most már emelkedettebb hangon, a kis Atilla felé fordulva, ugyancsak a nagy Buddháé voltak. Legyen ez is most a gyermek Atilláé, emlékezésül arra, hogy honnan szakadt el atyai törzse. Asztaláról sohse hiányozzon ez egyszerű készlet. Amíg e kupából issza italát, Kelet szelleme örzi bizton s baj addig

nem érheti Atilla királyt. Mert király lesz ő, (emelkedett, prófétikus hangon folytatja), nemzetek, népek hatalmas királya, aki Nimród ősiségével és hatalmával erjesztő tüze lesz ennek a trespedő világnak.

Bendeguz törte meg az elhangzott szavak után keletkezett áhitatos nagy csendet:

Buda a királyi várral

Nagy az ég ereje, hatalma és bölcsesége. Ereje vezessen, hatalma védjen meg minket s bölcsessége adjon értelmet a jó és igazságos kormányzásra. Majd remegő hangon, könnybelábadt szemmel folytatá:

E megszentelt földön búcsút is mondok. Ősi honom megtartása és Kelet erejének összetartása töletem, testvérnépem, elválásra kötelez. Megható-

dott lélekkel teszem ezt, mivel hogy nem lehetek részese és szemtanúja a fenséges kinyilatkoztatások és csodálatos égi jelek ígéretei megvalósulásának. Lélekben azonban veletek maradok. Legyen határ köztünk továbbra is ez a meotiszi szent kő, hol mint testvérkéz-szorításban, Kelet és Nyugat hódítása egy örök szent frigyben összeér. Az áldozati serleget hozzátok elő.

Bendeguz intett és várta, amíg az ősi szent serleget előbbre hozzák.

Akikre reátok bízom a további hadvezetést, folytatta, addig is, mi magunk kormányzó embe-reivel együtt hullajtsátok véretek cseppjeit e borral telt edénybe, s az igaz barátság megerősítésére igyatok ebből velem együtt mindannyian, hogy szövetségünk, — vérünknek utolsó cseppjéig — hűségben megmaradjon.

Miután mindannyian megízlelték az italt, a megmaradt bort az ősz Bendeguz a kehelyből Tana szobra elé hinté. A kelő nap csodálatos tűzfolyóvá változott. Szinte égett a pusztai út homokja és fűpázsítja, majd néma szemlélettel és imádságos áhítattal elbúcsúzott egymástól a két sereg. Meg is indult az ellenkező irányba tartó két tábor, vissza, Kelet felé az „egyik“ és a nyugati új hazába, Pannonia füves térségeire a „másik“.

Hirtelenséggel, mint valami jelenség, a háttérben egy szarvas bukkant elő, amely mint a törzs védőszelleme, a Meotisz gázlói felé iramodott, jelképezve az irányt, amely felé Atilla népet diadalról-diadalra vezetni fogja.

2. Isten ostora.

Gárdonyi Géza („A láthatatlan ember“):
„A magyar történetírásban Hunfalvinak Batu káni szerepe volt: földült és elégetett minden hagyományt. A hun rokonságot merőben megtagadta, s Atilla magyari dicsőségét beledobta az Akadémia szemetes ládájába.“

„Csak az utóbbi években akadt egy Nagy Géza, egy Thury József, hogy az örökké cáfolt nagyérdemű tudóst, Vámbérit ne is említsem, — ezek bebizonyították, hogy Hunfalvi piromániában szenvedett, s hogy igenis a mi régi történetíróink szava az igaz: a hunok rokonaink és elődeink voltak s Atilla örökségünk nekünk.“

„Hát így a hagyományok becsét se lehet fitymálnunk, s különösen bizonyító erejűek az apáról fiúra szálló mondák és hagyományok, amikor történelmi számítások találkoznak velők.“

Atilla nagy király hajdani teljes címe: Atilla, a hunok, médek és a dákok fejedeme. E népeken keresztül ő maga és fajtája Kína s India határaitól Nyugat-Európa szívéig és az északi hideg tengertől a déli tengerekig terjedő birodalmon uralkodott.

Ebből a fajtából kerültek ki a nagy vallásalapítók, világokat megrengető hadvezérek és államalkotók. Ennek a fajtának volt legkiemelkedőbb lángesze Atilla király.

Soha senkisem férközött eddig jobban a világ köztudatába és rokonszenvébe úgy, mint Atilla, a hunok királya.

Az a 800 krónikás irat, regény és színdarab szerte a világon, ami Atilláról megjelent, Atillát a hunok fejedelmének és egyben a magyarok ősi királyának tudja.

A törökök indulója a versek visszatérő sorai-

ban biztatóan zengik: Ne feledd, hogy Atilla volt a te ősapád.

A bolgár nép viszont nagy Atilla fiától, Irnák-tól, más nevén Csabától eredtetni hős első királyát.

Atilla.

A magyarok napi imájukban, a szent himnusz szavaiban köszöntik állandóan ősüknek, Bende-guznak fiát, nagy Atilla királyt.

Az erőselekkü székelyek Atilla itt maradt hun népe voltak.

Hunokból telt India java harcos népe és vezető fejedelmeik; ugyanúgy Csaba Atilla-királyfi visszatérő hunjai és maga-leszármazottai alkották meg a magyar vezető törzsek és fejedelmek színe-javát is.

A Szentés alatt csendesesen folydogáló Kórógy vize látta utoljára Atillának víz alá merített arany koporsóját.

A szegedi puszták fügyökerét még Atilla lovasai tapodták be egykor a meglazult, nedves talajba.

Buda hegyei és halmai s Réka erdejének páfrányok közé omlott tornyos palotái egykor szemtől-szembe látták Atilla királyt.

A nagy magyar Alföld tágas térségein haladtak végig, a négy világtájba, Keleten el az Uraiig, a hun halmok jelző póznái, melyek éji tűzcsóvák jeleiben fegyverbe hívták India határaitól a fehér hunokat, Kina szomszédságából a hun-fajta avart, a Kaukázus aljáról a kazár-hunokat, Média vidékéről a parthus-skythákat, Kis-Skythiából, a Duna alsó folyása mellől és Pannóniából ugyancsak a skytha-dákokat. Fegyverbe szállt valamennyi s Atilla intésére, parancsára felsorakoztak itt mind, sorra a nagy magyar Alföld térségeire, hogy mint Isten akaratából való néphatalom a tespedő lelki-világok helyén új szint hozzanak és új erőt adjanak s a megtapodott erkölcsiség helyett Istennek tetsző újat mutassanak.

Szent Genovéa remetenő, Páris városának szentéletű oltalmazója, Párisért könyörögve, Atillánál nemes meghallgatásra talált.

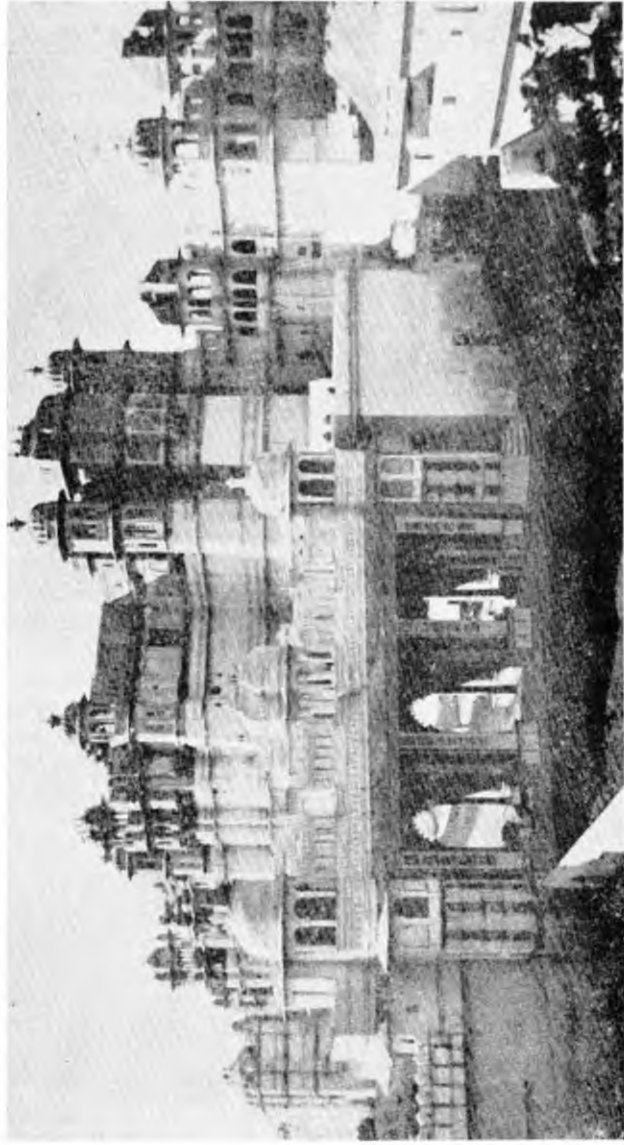
Nagy Leó pápa ugyanígy könyörög Atilla előtt Róma és a keresztény világ megkíméléseért: A tanács és a római nép, egykor a földkerekség legyőzője, most mint legyőzött kér kérve tőled kegyelmet, könyörög életéért hozzád, királyok-királya, Atilla!

Igaz, hogy a népek maguk fölött Atillát Isten ostorának tekintették, de viszont az Isten a jobb-jában tartotta mindig ezt a kiengedett ostort, melyen mindig is megérezte az Isten kezének áldó melege, abban a nagyszerűen fenséges cselekedetben is, amikor az isteni szóra hallgatva, Rómán keresztül megkegyelmezett a keresztény világnak a skythák és hunok nagy fejedelme, Atilla király.

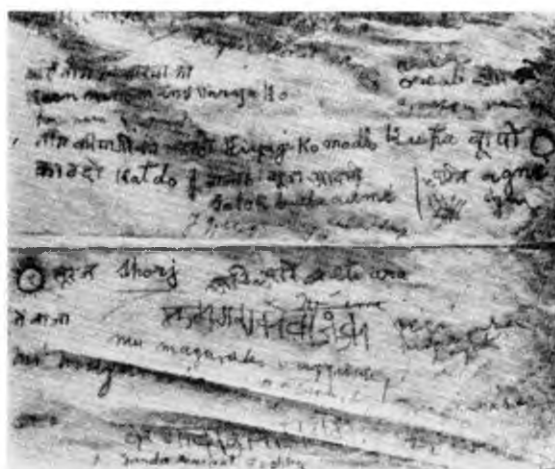
Krisztus előtt a 174-ik esztendőben az ázsiai hunok fejedelme a kínai császárhoz küldött levelét ezekkel a szavakkal kezdi: „A hunok nagy fejedelme, ég és föld szülötte, a Hold és Nap által trónra emeltetve, üdvözli a kíniaiak császárat!” Atilla nem volt kevesebb hatalmú fejedelem az ázsiai hunok fejedelménél. Atilla királynál nem volt az ősi hun népnek sem nagyobb, sem hatalmasabb királya!

Isten kardja.
Légrády Sándor rajza.

Az „indoskythák” fejedelmének a palotája. (Udaipur.)

Az öreg hun regős kezeírása Zajti Ferenc részére.
(Bhim, ősi hun falu. Magara.)

VI. Az Indo-skythák fejedelme.

1. Az udaipuri fejedelmi-ház.

A radzsputánai Mewara fővárosa Udaipur. Fejedelme, a megkülönböztetett címzésű Maha-Rána, India ősiségben és isteni elhivatottságban legelső fejedelmi házának, egyúttal a kathiaivadi Gohiloknak is a feje.

A Gohilok, vagy Gehloták Sisodiáknak is neveztetnek, akiknek feje ugyancsak az udaipuri Rána, aki, illetve az udaipuri fejedelmi-ház, korábbi származását a Valabhi-i (K. u. 509—750) Váláktól eredeti, akik viszont Shálivahántól, azaz Kanaksenától származtak. Kanaksen a nagy indo-skytha (jüe-tsi) Kushan fejedelemnek, Kaniskának az unokája, így egyazon fejedelmi házhoz tartozó valamennyi. Tovább fejtve a származtatást, Kaniska jüe-tsi (indo-skytha) népe fajlag azonos az indo-skythák örökébe lépett fehér-hunok (mihirák), Mihiragula fehér-hun fejedelem népével, akik Kr. u. 470-ben India északi részét meghódoltatva, meghódították és birtokba vették a Valabhi fejedelemséget is.

Amikor az arab hódítás a Valabhi államot feldúlta (Kr. u. 770.), az akkori uralkodó család egy része, VII. Shiladitiya feleségének utószülött fiával Valabhiból Mevadba menekült, aholis Csitorgarhnál foglaltak területet és pedig az itt ekkor

uralkodó hun-fajta Parmara-Mori fejedelem szí-
vességéből, miután Bappa törzsfőt anyagi ágon
rokon kötelékek fűzték a parmara törzshöz s itt
is maradtak a XIII. századig. Ekkor egy részük a
mai Udaipur területére tette át székhelyét, más-
részük a dél Márvár-i Kischlibe vonult vissza
ahonnan Kr. u. 1290-ben a Ráthod-ok kiszorították
őket s ekkor Kathiavádában állapodtak ismét
meg, ahol törzsi vezérük, Sejak leányát feleségül
adta a Sorath-i turk eredetű Chudásamák törzsfő-
jének, *Ra Kaváto*-nak a fiához, amely révén bizo-
nyos területet kaptak birtoklásul.

Sejak fiai egyenes ősei a Bháunagar és Raj-
pipla-i, Láthi-i és Palitana-i fejedelmi házaknak.

A Sorath-i Gehlot-ok Bappa egyenes leszármazottai. Ugyanis Bappa, miután a VIII. században (770 körül) Chitornál az udaipuri uralkodóház-
nak az alapját megvetette, népének egy részével
ide tért vissza, — Bappának Guhila vagy Guha-
ditya nevű fia után Guhilotoknak neveztetve. Ma
ezek a Gohilotok a porbandari „mer“-eknek
képezik egy alosztályát, szoros rokon kapcsolat-
ban az udaipuri fejedelmi házzal, hercegeik a
„Khuman“ címzést használták nevükkel kapcsola-
latban. Ez a címhasználat még az alapító Bappa
fiától, — Guhilától ered, mint visszaemlékezés arra
a területre, ahonnan Bappa ősei, Kaniska és Ka-
naksen elszármaztak régen és ahova maga Bappa
is, annak tudatában, hogy övéi jövődj sorsát
megalapozta, visszavonult és pedig Transoxániába,
az ősi skytha Khománok (kunok) igazi hazájába.
(*Tod's Annales*, 250 p.)

A mevad-i (udaipuri) fejedelmi ház vissza-
menő történetének követésében bizonyos akadá-
lyozó momentumokkal találkozunk. Ezek a ne-
hézségek azonban megszűnnek akkor, ha az uda-
puri fejedelmi házat, mint a „Nap-fiai“-t, mint a
„Hinduk-napjá“-t nem tőlük idegen árja fajnak

akarjuk beállítani, mint ahogy nem azok a többi Rádzsputok sem és nem azok a Mahabharáta hősei és nem azok India első kultúr-települői sem. Fajta szerint véve, ugyancsak nem árja az iráni területről érkezett Buddha népét és törzsét képező saka-skytha nép. Nem árja I. Csandra-Gupta és Asoka népe. Nem árja az indo-skytha

Az indiai híres rádzsput (hun) lovasság.

(jüe-tsi) Kaniska fejedelem népe, akiket „turuska” néven említ úgy Albirumi, valamint „Rajata ringini”-jében Kalhána és Kaniska őseire vonatkoztatott prófeciájában a Vishnu Purána.

Tovább folytatva Bhatárka koráig a hivatkozásokat, maga Bhatárka, a Valabhi fejedelmi ház megalapítója, faj szerint szintén nem árja, noha úgylátszik, hogy a Gupta fejedelemség, melynek Bhatárka hadvezére volt, a Kaniska és Kanaksen, majd a Ksathrapák által képviselt

indo-skytha birodalom ellenese és végleges megdöntésének egyik főtényezője volt.

A Saka-Skytha eredetű Ksathrapák uralma után következett Gupták (320—470, illetve 550-ig) összetétele a leghomályosabb és legproblémátikusabb. Ennek tisztázására különböző szempontokat kell figyelembe vennünk. Elsősorban, hogy a Gupta birodalom, mely keleten a Ganges deltájától a nyugati Saurasthra félszigetig terjedt, eredetileg a Ganges és a Jumna folyók találkozásánál keletkezett. A birodalom tekintélyének megalapozásához nagyban hozzájárult az első fejedelemnek, Csandra-Guptának a házassága és pedig a Buddha népe főtörzsei egyikének, a skytha-hun fajú (indo skytha) Kumaradevinek általa történt feleségül vétele. Hogy ez milyen mértékben volt jelentőség-teljes, mutatja az, hogy úgy Chandra-Gupta fia, valamint utódja érmeiken mindig kitüntették, hogy Likkavi (jueti-nemzetségbeli) anyától származó (skytha) utódok.

A Gupták hadseregében bizonyára számottevő elemet képezett a Nagy Sándor hadseregéből és pedig a magával hozott 30.000 főnyi daha (geta) skythákból Indiában visszahagyott jelentős tömeg, akiknek fajisága megint csak azonos volt az indo-skytha jüetsikével.

Ez a vezető szerephez is jutott harcos elem járulhatott hozzá döntőleg ahhoz, hogy a Kr. e. 321-ben keletkezett, I. Csandra-Gupta által alapított, úgynevezett Maurija dinasztia az indiai ősi skytha települők (Nandák) utóbirtokaként hatalomhoz jutott és később, amikor az unoka Asoka, a nagy saka-skytha vallásalapítónak, Buddhának valláselveit elfogadva, mint Buddha hitének hatalmas pártfogója és terjesztője az egész Indiára kiterjedő egységes nagy államot alakíthatott.

Annak idején Nagy Sándor hadaival szemben Porus indiai fejedelem legbátrabb harcos erejét a

Kathi nép alkotta, akik legyőzetésük után Porus központi területén, Malvában, itt Ujjainban letelepülve, jelentős szerepet játszottak úgy a Kr. e.-i Maurya-Asoka dinasztia, valamint a Kr. u.-i Gupta alakulatban is.

Visszatérve a Likkavi törzs szerepéhez, a buddhizmusnak Nepalban történt elterjedése után a Kr. u.-i I. század közepéről való értesülésünk

A „barodai“ gujár-hun fejedelem egyik palotája.

szerint a tibetiek első királya a Buddha által különösképpen kitüntetett Likkavi törzsből való volt. Ugyanezt tudjuk a Kr. u.-i VII. és VIII. századra és a Kr. u.-i 320 körüli időkre vonatkozóan, amely időre tehető a Gupta dinasztiának tulajdonképeni megalakulása, úgy, hogy a Gupta korszak eme kezdő időszakát inkább Likkavi időszaknak lehet nevezni.

A fehér-hunok által meghódoltatott Gupta birodalom kebeléből vált ki, mint a birodalom had-

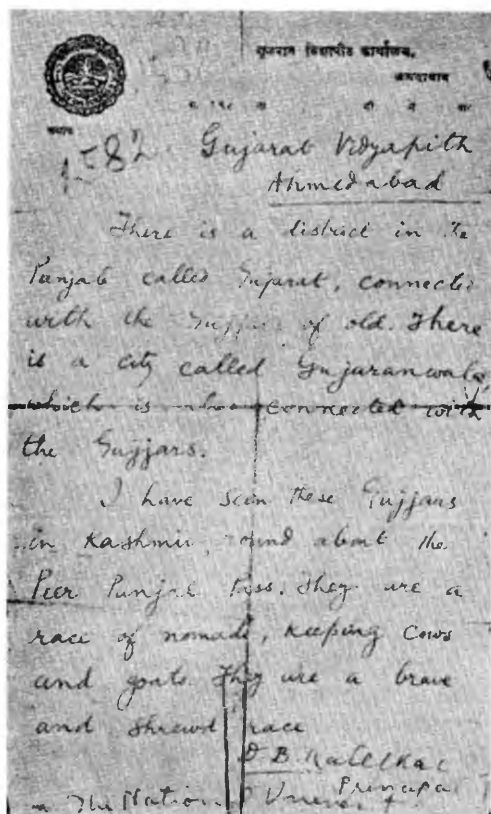
vezére, Bhatarka, aki Malvából, a fehér-hunok új települési központjából Broach-on keresztül a tenger felől Kathiwár keleti részébe települt (Kr. u. 490), ahol megalapította a Valabbik (Balabhik) Balhikák országát.

Figyelembe veendő körülmény, hogy a fehér hunok fejedelme egyik jelentős hadi gócpontban bizonyára nem nézte volna jószemmel, sőt megsemmisíti a Bhatarka által alapított új kis birodalmat, hogyha az kifejezetten a volt Gupta-éra egyenes folytatásának lett volna tekinthető, vagy egy későbbi új-szervezés tervét rejtegette volna.

A Valabhik új surasthra-i szomszédai voltak a mherek. Nem a mai mher alakulat bhil népe, de a tulajdonképeni turk-hun fajúnak tartott mher nép, akiknek egyik csoportja a barnabőrű és fekete hajú turkomán típus, míg a másik csoport inkább az indiai elnevezésük szerint Gudzsarok (Khazarok), a jüetsikkel közel rokon fehér-hunok fajtát képviselte, de mind a kettő, úgy a fekete, valamint a fehér-hun csoport is Toramána hun király segédhadaiból települt, vagy telepített sorathölötti helyére, ahonnan a hun birodalom össze-roppanása után a Valabhiak által feljebb szorítottak. Ugy betelepülésük idején, mint a későbbi századokban ezek a Mher és Valabhi-törzsek — így Bappa Gehlotjai és a mai udaipuri ház is, fenntartottak egymás között (így Mewara és Porbandar) bizonyos rokonsági tudatot és kapcsolatot.

Ezt a rokonsági kapcsolatot igazolja a Mherek és Valabhik népének faji egybevetése. A hun birodalom összeroppanása után a hunokat legyőző, rövid időre életre kelt Gupta alakulattal szemben egymás támogatására volt utalva a Mher nép és Bhatarka Valabhi népe, sőt résztvett ebben a kölcsönös megsegítésben a mherek területein lakó bennszülött őstelepülésű „bhil” nép is.

Közelebbről Bhatarkát is a Mher-ekkel rokon skytha fajúnak tartják.

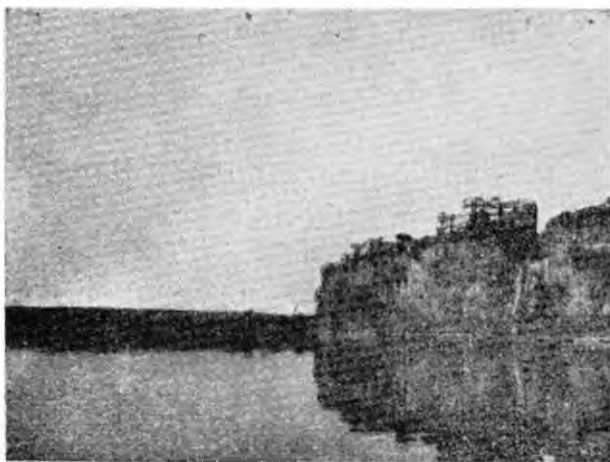

Gandhi intézete principálisának bizonyító levele Zajti Ferenc részére a gujár-hunok „nomád” természetére vonatkozólag.

Bhatarka Valabhi népe egy oly ősi fejedelmi leszármazású kisebb csoport köré fonódott, amely Kanaksenen keresztül Kaniskáig, aki Valabhi terü-

letén, Krishna régi honában ült Krishna egykori Dvarka-i trónján, — vitte vissza családfáját. Kaniskai jüetsi népe egy része is Balhika néven volt általában ismeretes.

A Válákat nemcsak hogy kapcsolatba hozzák a Kathi nép korábbi hullámaival, de sőt, a Válákat egyazon fajbelinek veszik a Kathi néppel. A Vá-

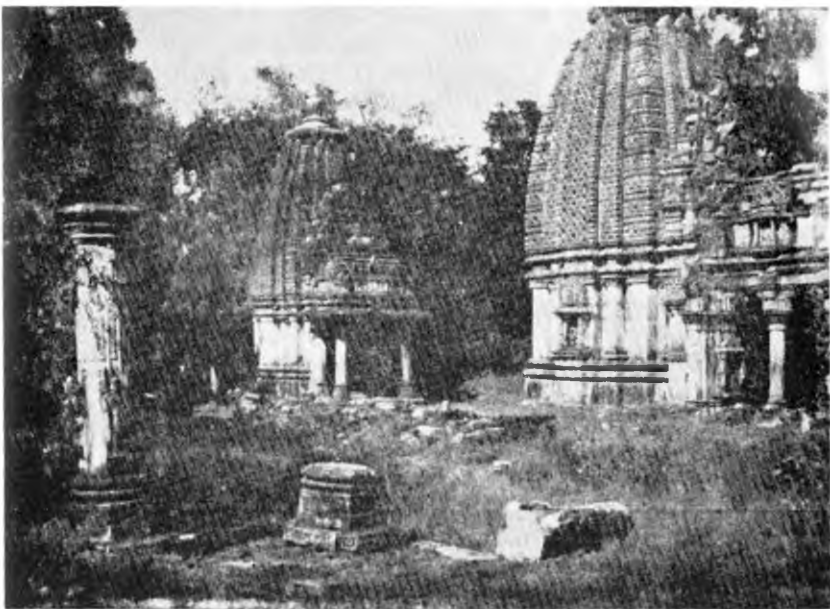
Bhainsrorgarh ősi hun falu.

lák ugyanis mindig vezető törzse voltak a Kathi népnek, sőt a Kathik esetleges számbeli túlsúlyuk esetén is magukkal szemben mindig elismerték a Valabhi előnyét. Így volt ez, amikor Valabhi el-este után a Válák egy része a Kathi népbe olvadt. Mind a kettő és pedig a Kaniska, illetve Kanaksen népét alkotó kisebb csoport, a Valabhik tulajdonképeni magva és a Kathi-nép is eredetileg északról érkezett népek voltak. Időrend szerint a Kathi megelőzte a Valabhik első törzscsoportját alkotó

Λ barolli-i ōsi tavitemplom. Kr. u. 500.

Zajti F. felv

A barolli-i hun templomok, a Kr. u. VIII. és IX. századból.
(Zajti F. felv.)

indo-skythákat (Kanaksen népet), de velük szemben nem a betelepülés időrendjét, hanem a törzsi tekintély felsőbbbségét ismerték el a Kathi-k. mint rokon fajták közt szokás, — kötelezőnek. Mondhatjuk általán, hogy a skytha Válák ugyanolyan urai voltak az alsóbbrendű, ugyancsak a skythaság körébe tartozó Kathi-kuman népnek, valamint a skytha jetvák a turkoman mereknek, illetve a merek (mher) turkoman jellegű népcsoportjának.

Bhatarka (Bahatur) és Bappa, amaz Valabhi, utóbbi az udaipuri Gehlot fejedelmi ház megalapítója, őseik eredete szerint Transoxániából valók, ahova és pedig Khorossánba (a magyar őstörténet Korozmiája, ahova Csaba királyfi nősült), Bappa is visszavonult hadseregének egy részével a VIII. század legvégén, amikor is fiait hátrahagyta Chitorgárnál. Itt Transoxániában Bappa igen magas kort élt, itten vett feleségeitől több utódott hagyva hátra ázsiai uralma keretében is.

Mindenesetre nem hagyható figyelmen kívül az a fontos körülmény, hogy a Valabhik belső magvához tartozó Chapa törzs eredete Transoxániáig vihető át. A Chapa törzs viszont a fehérhunoknak törzssileg egyik főcsoportja volt, akik még Malvában csoportosultak Bhatarka indo-skytha népe köré, úgyis, mint a Gupták ellenesei és úgyis, mint Toramána rendelkezéséből India nyugati részén, a hadászati szempontból igen fontos kathiwari részen, a hódító fehér-hunok támogatásával alakított független királyság.

Ugyanílyen független csoport alakított az északibb „mer” (mher) nép keretében, amely láncolat hivatása volt összekötni az Aravilli hegységen át a Chambal-Gvalior-i vonalat, amely terület a fehér-hunok indiai hadműveleti területének katonai központja és erőssége volt.

A Chapa (Chavada) törzs rokonságban volt azzal a Chitorgarhban uralkodó s a fehér-hunok

idején itt megtelepült Parmari törzsszel, amelynek fejedelme a már Bhatarkával fennállott rokoni kötelék révén Bappát és népét mint rokont fogadta be, illetve alkalmat adott nekik a letelepülésre.

Ezek a körülmények adhatnak magyarázatot arra, hogy Kr. u. 720 körül, amikor az arabok fel-dulták Valabhit és Chitorgarhnak, mint belső India kapujának elestével India az új hódítóknak lett volna kiszolgáltatva, körülbelül 80 kisebb és nagyobb fejedelem, de mindannyi a régi skytha és hun uralom hinduizált igen számottevő maradék népe, a későbbi radzspu fejedelemségek magva, — megsegítették Chitort. Chitor parmara-hun fejedelme, a vezetést is egy parmara-hun fejedelemre, Ungutsi Huna Rádzsára bízta, akinek dinasztiája építette azután a Mihiragula fejedelem kastélya mellé emelt barolli-i templomcsoportot, illetve ennek régebbi keletkezésű épület-csoportját. A barolli-i templom-csoportot a Kr. u.-i IX—X-ik században fejezték be, amikor megint csak az udaipuri és hun fejedelmi házak szorosabb kapcsolatáról nyerünk értesülést és pedig Kr. u. 1008—10 között, amikor az udaipuri csitorgarhi hercegnőt férjhezadták az e vidéken uralkodott hun fejedelem fiához és a Barollival átellenben levő, a Csambal folyó magas partjaira épült Bhainror várost és területét, a hozzátartozó falvakkal a hun fejedelem, illetve az új pár hozományul kapta.

Az a tény, hogy Bappa fiai, valamint a Chitorgarhnál szereplő fejedelmi törzsek a tűzkeresztségen keresztülment „tűzszülte-népek“ voltak, igazolja Gudzsár-hun voltukat. De az ez időből való Gohelek „Gotchar“ és Hun alfaja is ugyanerre az eredetre vall.

A VII. században, Valabhi eleste idején, a Kathiawar, illetve Gudzsaratban szereplő vezető radzspu törzsek, mint az udaipuri ház közel ro-

konai, így a Jetva, Chaora, Vala, Ahar, Rabari s ezek közül a legrégebbi Jetva, jellegzetes skytha törzseként szerepelnek Kathiawárban.

És úgy látszik, hogy a tűzkeresztség, melynek a „Bappa“ megtisztelő név alatt rejlő fejedelem lehetett a papja. 720 körül, Chitor védelménél megújítása lehetett csupán annak a fogadalomnak, melyet a nagy hun fejedelem, — a buddhizmussal szemben folytatott erélyes küzdelme idején, a brahmin papok részéről is támogatva, — a hunskytha népek és fejedelemségek együttműködése és egymás megsegítése céljából Krishna zarándok helyén, az Abu-i szent hegyen mint vérszerződést és tűzkeresztséget egymással kötöttek.

A mathurai, parbatpurai dsat-skythák Krishnát vallják magukénak, akinek ősei a régi Irán vidékéről India földére Transoxániából jöttek át, ahova dvárkai vereségük után, mint említettük, Krishna népe visszatért volt. De magukénak vallják Krishnát az északi ahir-skythák és a délibb településű Gudzsár-hunok is. Kaniska Krishna trónján ült Dvarkában. Kaniska és Krishna is Ráma újtestöltései, ugyanúgy, mint Bappa és Bhatarka s leszármazottai a mai udaipuri fejedelmi ház tagjai is.

Végeredményben a Válák fajisága, ha összetételnek vesszük a Valabhi alakulat törzseit, a már említett, a VIII-ik század közepén szerepet játszó rádzsputokká lett törzsekből származtathatók.

A jetvák, tudjuk, északról, Srinagárból lekerült skytha fajú nép, akik a Kr. u.-i I. században jönnek le Sindbe és Saurasthrába.

A Chaora saka-skytha törzs volt. A jetva ugyanegy törzs volt a Chaorával, de már a Valabhik idején különváltak egymástól s Valabhi eleste után Prabhas Patanba mentek.

A Chaora Dhankba jött először, ahonnan viszont a Válák jöttek — Valabhiba.

Az Ahirok (Aher, Ahirya, Abhir) szintén skytha nép, akik az Indus folyó mellékéről, az arabok elől jöttek Saurasthrába.

A Mer nép ugyancsak skytha-komán s rokon a Jetvákkal. Egy jelentős része a mer alakulatnak viszont a hun fajú Gudzsar volt.

A barolli-i hun-templomoknál Mihiragula hun fejedelem kastélyainak romjai. (A háttérben.)

A Rabarik Delhiből jöttek Saurasthrába, ők skytha pásztorok, akik később a Barda hegyekbe vonultak. Régi nevük Barbar. Egy törzsük: Babriya. A Rabari közel rokon a Jetvával.

A kathik Nagy Sándor idején, mint Porus hadseregének fő alkotórésze, Porus centrumában a Pandzsab egy részét birtokolták, ahonnan és pedig Malvából jöttek le azután Kathiawárba, ahol a Vala és Kathi fejedelmi ház összeházasodás révén közel rokoni kapcsolódásba került.

A Puránák és a Mahabharáták adatai megemlékeznek ezeknek az imént felsorolt északi turánföldi (mer, ahir, kathi) népeknek már a Mahabharáta harcok idején való szerepükről. Ezek a régi törzsek ugyanannak a fajnak egy korábbi, a történelem előtti időkben való betelepülései, amikor a transzkaspiai Hyrcaniából, Transoxaniából, a régi Turán-alföldről elsőnek érkeztek Indiába azok az ős-foglalók, akik még a tulajdonképpen kevés számú ős-iráni (mitanni) betelepülők előtt foglaltak területet Indiában, mely földet, a Puránák ősi próféciaja szerint, egyfolytonosságban tartják örökükben ma is. Ez a prófécia tulajdonképpen Af-rasyáb turáni-hun népeire vonatkoztattatott, még a Kr. e.-i második évezred elején.

A hunoknak a Kr. u.-i századokban megindult hatalmas előretörései s jelentős szerepük India históriájában adta meg a lehetőséget és az alkalmat ahoz, hogy összetevődjék az a patinás ősi fejedelmi ház, melynek tagjai a nap és hold dinasztia leszármazottjaként, mint ég és föld-szülötte királyok, trónjukat az Istenek kezéből eredetnek vallhassák.

Erre utal az a végső megállapítás is, mely az udaipuri fejedelmi ház első alakulatát a Váláktól vezeti le, — a Válákat viszont a hunok egy törzsének tartja, akik részben Kaniska családjának a leszármazottjai, — egyesülve a fehér-hunoknak Toramánától leszármazó Chapa-hun fejedelmi törzsével. Ez az új fejedelmi ház átvette azután jogosan a nagy Kaniska fejedelem történeti és hagyományos multját. A fehér-hunok (kazarok) révén tartották őket, a Valabhikat Gudzsároknak, Kaniska révén skythának, a Parthus-Ksathrapa elem révén Sakának, a Krishna trónján ült Kaniska révén ős-skytháknak, azaz Krishna utódainak, s Bhatarka és Bhappa transoxániai eredete révén

viszont a nagy turáni és iráni skytha testvér nép egyenes leszármazottjának.

Ezek szerint a magát isteni eredetűnek tartó udaipuri fejedelmi ház, amiképen azt Udaipur nagy-fejedelme szerzőnek is kijelentette, magát a nagy skythaságból eredtetni, így a fejedelem és népe skythaság magvából származó magyarsággal ugyanazon fajtához trtozó. Erről a témáról előadást is tartottam Udaipurban. A fejedelem öfensége egy a családja ősi eredetét feltüntető gyönyörű aranydobozzal ajándékozott meg.

Arany doboz.

Az udaipuri fejedelem ajándéka Zajti Ferencnek.
(Letét a Keletázsiai múzeumban.)

2. Magyar fejedelem népe.

Három esztendővel Atilla halála után a Kr. utáni 456-ik esztendőben — innen kekezik sokan a magyar őstörténelmet — a régi onogur és tokuzogur, (= tokuzújgur) hunok Azsiában visszamaradt része, azok t. i., akik Balambér hadseregét nem követték annak idején Európába, de akik viszont a Kazar birodalom szomszédságában beletartoztak az

Atilla fősége alatt az Ural felső vidékéig terjedő egységes nagy hun birodalomba, — ez az úgynevezett onogur, itteni települési helyén ugor népekkel vegyült hunfajú nép, az Uralhoz költözött avarok zaklatása előtt áttelepedett a Kaukázus fölött levő pusztaságokra, majd a Kuma folyó és a Meotisz vidékére. Új helyükön legyőzik többek közt az itt tanyázó akatzir-hunokat, akik ugyancsak az Atilla-féle hunok vezető-törzseivel tartottak szorosabb rokoni kapcsolatot. (Priszkusz szemtanu szerint az akatzir (kazir, kazár) nemzet „skytha“ nép, mely törzscsoport az egy Kuridakhosz (Kurda, Korda) fejedelem és népe kivételével Atilla alattvalója lett, s mely akatzirok fejedelmévé Atilla öregebbik fiát akarván tenni, ennek kivitelére küldte ki ide Onegézioszt.

A szóban lévő meotiszi onogur-hunokról halljuk 528-ban, amikor Indiában Mihiragula idején a testvér fehér-hun birodalom éppen virágzását élte, azt az értesítést, hogy keresztény hitre tért Gorda nevű királyukat megölték és helyette testvérét, Magayart, Magyart választák királyukká.

A meotiszi terület a Kubán folyó mentén összeért a Kaspi tengerbe ömlő Kuma folyó mellé

épült Madsar város onogur-hunjainak a területével.

A Kaukázus lejtőin a Kuma mellé Madsar városba települt eme hunokkal kapcsolatban, akikhez az összeomlott Fehér-hun birodalomból Csaba Atillafi Indiát járta hunjai csatlakoztak vissza, — több érdekes adatot ismer a történelem.

Így Kobad perzsa király egyszer a haitaliták, fehér-hunok országába menekült. Útjában beleszeretett egy falu elöljárójának gyönyörű leányába és azt feleségül vette. A leány családja Feridun turáni király leszármazottja volt. Tehát eme velünk kapcsolatban szereplő hunokra vonatkozólag azt olvassuk, hogy Feridunnak, a turánok ősi királyának egyik leszármazottja hozzájuk tartozott.

Egy másik adat szerint ugyancsak Kobad és Róma királya, Justinus között háború volt. Utóbbi követeket küldött a hun királyhoz, hogy segítséget kérjen Kobad ellen (Kr. u. 525 körül). Ezeknek a hunoknak a népe Zonaras hivatkozása szerint „Hongre“, országuk pedig „Hungria“ néven van említve. Tehát azoknak a fehér-hunoknak a népe, akikkel Justinus tárgyalt, akik között az ősi turáni-király leszármazottjai éltek, Kr. u. 525 körül „Hongre“ néven volt ismeretes, országuk neve pedig Hungria volt.

Ugyanez időből van még egy adatunk, mely szerint a kaukázusi oldalon a Kuma melletti Madsar-város és átellenben a Kubán körül települt hunoknak, akik az Aral-tó vidékén lakó fehér-hunokkal egy fajtabeli közösségbe tartoztak, — ezeknek a hunoknak a királya Gorda, Theophanes adata szerint Bizancban járván, ott kereszténnyé lett s odahaza a hunok által tisztelt arany és ezüstből készült, valószínűség szerint Buddhát, másrészt őseik sírszobrát ábrázoló öntvényeket összeolvasztatta. — Ezért öccse, Magayar (Magyar) fölkelést szított a hunok közt, majd Gordát

megfosztva uralmától, fejedelmükké Magyar választották. Az ősi nemzeti-vallás eme hősétől, Magyartól kapta nevét a magyarság.

A mágussághoz ragaszkodó párt vezére „maga“ (= mágusság) és „yara“ (= barát) szavakból tevődött volna össze a névadó ős „maga-yar“ „Magyar“ neve. (Modi professzor véleménye.) Csak megjegyezni óhajtom, hogy az ekkortájt India 40 állama fölött uralkodó indiai hatalmas

A Kaspi tengernél: „Grande-Hungrie.“

tűztisztelő fehér-hunok, mint az avesztai mágus vallás patrónusai „*Toramána indiai hun király tiszteletére*“ Mihiragula hun király megajánlásából éppen ebben az időben építették többek között az indiai híres gvaliori naptiszteletre szolgáló templomot. Valószínű, hogy eme hunok követendő például szolgáltak „Magyar“ velük egy-testvér hun népének, hogy kitartsanak régi tűztisztelő mágus hitük mellett.

Ahova a kaukázusi Kuma folyó mellé épített Madsar városhoz még ellátszottak a Kasbek és Elbrusz csúcsai, amelyeken Anahyta, a skythák

és hunok szent istenasszonya trónol tündéreivel nagy áhitatos csendben, — innen kezdődtek az ősi skythák hírből ismeretes szent sírjai.

Ez az a szent föld, amellyel kapcsolatban a skythák azt izenték a perzsáknak: a végtelen pusztákon — háborús cselből — megfutamodunk előttetek, de őseink temetőinél szembetalálnátok magatokkal a skythák táborát.

A belga *Rubruck Vilmos*, tatárországi útját ismertetvén, a Kunok országának leírásánál ezekre a kehelytartó sírszobrokra is hivatkozik: „1253 május 7. elindultam *Konstantinápolyból*... *Szoldajában*, Gazaria déli oldalán kikötöttünk. Ugyanezen a helyen kötnek ki mindazon kereskedők, akik az északi tartományokba akarnak jutni; úgyszintén itt szállnak hajóra azok, akik Oroszországból jönnek és Törökországot akarják elérni. A kereskedők egy része hermelin, — vagy más értékes prémet hoz, a másik része pedig gyapot, vagy selyem-kelméket és fűszereket... Miután a várostól északra fekvő hegyeken átmentünk, eljutottunk egy források és patakok által öntözött szép erdőségbe; az erdőségen túl a vidék csupa síkság mindaddig, míg a tartomány keletről és nyugatról tengerből lévén körülvéve, egészen össze nem szorul.

A síkságot a Tatárok betörése előtt Kunok lakták, akik a tengerparti városokat mind adófizetőiké tették; de mikor a Tatárok megtámadták őket, tömegesen menekültek a tengerpart felé.

A kunok itt a sírok fölé dombokat emelnek s azokra egy arccal keletnek fordított szobrot állítanak fel, amely a gyomor táján csészét tart. A gazdagok és hatalmasok sírja fölé pyamisokat emelnek, sőt láttam sírokat, amelyek fölött téglából épített nagy tornyok vagy kőből épült házak állottak. Láttam továbbá egy sírt, amely fölött négy rúdra akasztva tizenhat lóbőr lógott, ugyanezen sír mellett innivaló kumisz és főtt hús is ál-

lott... Az egész úton, Szoldajától Szartachig, tehát két egész hónapon át sem házba, sem sátor alá nem jutottunk, mindig a szabad ég vagy szeke-reink alatt aludtunk. Azonkívül az egész úton sem várost, sem más építménynek még nyomát sem láttuk, csakis *nagyszámú kun sírhalom akadt szemünkbe.*"

Jerney János a Kaukázus, Fekete-tenger és a dél-orosz puszták vidékén tett utazása alkalmával

Madsar, — magyar város romjainak térképe. (Kaukázus.)

különös gonddal kutatta fel az ott elhagyott eme ősi skytha s hun temetőket.

A Jerney által lerajzolt temetkezési kőszobrok mindegyikén kivétel nélkül két kézzel tartott kancsó látható; legnagyobb mennyiségben a Dnjeper és Don folyó közti térségen találhatók, ahol Herodotus szerint az említett régi skytha temetkezési helyek voltak.

Ilyen alakú kőszobrok emeltettek egykor Keve, Béla, Kadosa hun vezérek sírja felett is, mint ahogy Kézai tudja, hogy nevezett vezéreket „az országút mellett, ahol a kőbálvány fel van ál-

lítva, skytha módon, ünnepélyesen eltemették.”

Jerney munkájának néhány sorát hívom tanuságul:

„A skythák nyomdokait kereső perzsa királynak azt izené a skythák vezére: Hogy pedig nem bocsátkozom hamarjában ütközetbe, vedd tudomásul ennek okát: nekünk sem városaink nincsenek, sem megművelt földeink, amelyeket megrohanástól és elpusztulástól féltve sietnénk a csatára. Ha azért azt akarod, hogy legott csatába kezdjünk, vannak nekünk ősi honi sírjaink: rajta, kíséreljétek meg azokat megháborgatni s akkor tapasztalni fogjátok, készek vagyunk-e véletek megharcolni sírdombjainkért, vagy sem... A királyok sírjai a Gerrhusnál vannak azon a helyen, ameddig a Borysthenesen felfelé hajózni lehet.”

„A comanok (kunok) nagy halmot emelnek az elhunyt fölé és szobrot emelnek neki, arccal keletre nézőt, mely poharat tart kezében, köldöke fölött...” Bulgáriában néhány éve, a magyarországi Kunszentmiklóson egy ház falába beépítve nemrég találtak ugyanilyen kehelytartó szobrot, amely valószínűen a város határában levő Kurgánról (temetési halom) került a ház falába.

Ösidők óta állanak ezek a kőszobrok, őrizvén emléket annak a nagy multnak, amelynek száguldó paripák felverte portengere betemette lassan a hajdan nagyvárosok mérföldes romjait és tűnő emléket is.

Ezek a különös művű szobrok maradtak csak meg hirdetni, hogy ez a nép az ég felé tekintett mindig és nemcsak hogy a csillagok napi járását olvasta, de ott fenn kereste lelke vigaszát és erősítését is arra a nagy időre, amikor vágató paripái már nem a földi, hanem az égi szabadabb térségeken száguldanak vihart és véstjósító felhők tején.

Nemcsak a Kaukázusban, hanem az orosz

pusztákon, fel Mongoliáig és nyugaton a spanyol Ibéria, a régi Sumir és az amerikai régi maya-azték népek területén, ugyanúgy a Balkánon, Bulgáriáig és Pannoniáig tanuskodnak ezek a kehelytartó szobrok, jelezve útját a népnek, amely emelte azokat.

Mit jelent ez a kehely az ősi skytha, hun, turk, kun és magyar fajta nép sírszobrainak kezében?

Madsar város látképe. (Kaukázus.)

Jerney így magyarázza:

„A pontusmelléki sírhalmok alatt ott sok száz meg száz évek leforgása alatt tanyázott skythahun népek halottainak maradványai leginkább hamvasztott alakban találhatók.

Eme kőszobrok pihenő helyzete az ősvilág örök nyugalmi eszméjét kifejező roppant alkotmányaihoz vezet vissza bennünket. Ugyhogy ezen stílus a leghajdanabb kor örök nyugalma jelképező vallásos művészettel tehető párhuzamba. Mindezen helyzet, mind a köldökhöz szorított edény, de maga azon tény is, hogy eredeti helyü-

kön arccal kelet felé fordítvák, a nap és tűzimádás legrégibb vallás szertartására mutatnak: kétségtelenül a tűzimádó parszok havan (káva) nevű edényét ábrázolván általuk.“

Különös figyelmet érdemel, hogy hasonló helyzetben ércszobrocskák találtak ezen a vidéken. Így a Kuma folyónál, tehát Magyarváros (Madzsari) környékén is találtak ilyeneket.

Amikor a Kaukázusban Gorda hun fejedelem keresztény hitre tért és beolvasztotta a hunok ilyenféle szobrainak kicsiny ezüst másait, a hunok roppant haragjukban e tettéért ölték meg Gordát.

Modi professzor: „Mi volt a hunok vallása?“ c. munkájában, amelyet a szerző a Magyar Tudományos Akadémián olvasott fel 1925-ben, ismertette a turáni hunok és ezek testvér (iráni) népének a természet-boldogasszonyához, Anahytához intézett ősi fohászait, ahogyan azok az ősi avesztai iratokban feljegyeztettek. Ezek szerint Anahyta volt Turán és Irán skytha-hun népének a közbenjárója az égiek felé.

Egy ősi avesztai írás szerint: „A jó, a magasságos, a bőséggel áldó fravasikat, az ősi védszellemeket tiszteljük mi, kik számos sereget alkotnak s száz fegyverük van, őket tiszteljük, a fénysugárzókat, akik erős csatákban sietve szállnak alá, akik kitartó lovasokként indítanak csatát a reánk törő „danu“ nép ellen. Ti vettetek erőt a turáni danuk ellenállásán, ti vettetek erőt a turáni danuk ellenségeskedésén... Druvaspa „haumát“ áldozott... s ezt a kegyet kérte: Add meg nékem, hogy megköthözhessen a vészes turáni Frangrasyant és hogy megköthözve s bilincsben vezessem Kavi Husrava elé, hogy Kavi Husrava megölje őt, a mély és szélesen hullámozó Kaykas tó mögött.“

Anahytát kérték tehát és várták, hogy mint szószóló megsegíti majd lelküket is az odaát való nagy úton, amikor a nagy ítéletkor az Ur trónja

elé kerülnek, amikor a völgyek és hegyek síkokká egyenesednek majd, hogy semmi se állhasson útjába Skythia, ugyanúgy Irán s Turán lovas-népének.

Az Aveszta ősi írása szerint az avesztai Megváltó, aki ítéletet tesz majd mindenek felett, inni fog adni a szent-bor-áldozat cseppjeiből minden lénynak, — aki testileg meghalt ugyan, de aki az áldozati kehely örökre megtartó szent italát hűséges és odaadó lélekkel várja. Ettől a szent áldozati italtól benső fényességükben fognak ragyogni a lelkek és amíg lét marad e világ, ők is „*lénytele-níthetetlenekké*“ válnak.

Minden tüztisztelő, aki meghalt, inni fog a kehely szent italából, legyen az nagy vagy kicsiny és újra fog élni! Megújult lélekkel új testben fog járni... De aki nem teljesítette feladatát odaadó hűséggel, nem üdvösségre, de ítéletére itta a szent kehely italát.

A Kaukázus északi lejtőin települt imént említett hun törzsek két központi elhelyezkedését látjuk, az egyik a Fekete-tenger keleti részén, a Kubán vidékén és a meotiszi területen, — míg a másik csoport a Kubán terület folytatásában a Kaspi-tenger nyugati partjainál a Kuma folyó mellékén. Amaz a bolgár, illetve nyugati hun elemet gyűjtötte maga köré, — míg a Kuma melletti Mad-sar város köré tömörült hun-fajú onogurok, a majdan kialakulandó magyarság keleti, ezek közt az Indiát járta, úgynevezett fehér-hun népcsoportjait gyűjtötte egybe és pedig: Magyar fejedelem népe mellé tömörítve Csaba visszatérő hun népét, a későbbi kabarokat.

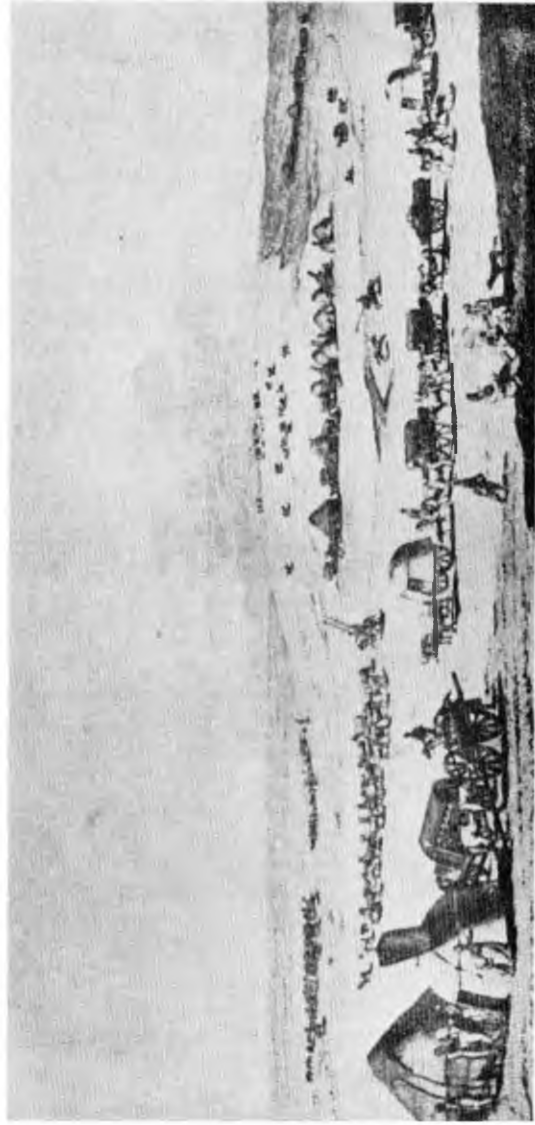
Kézai magyar krónikájában azt olvassuk: „Skythiával szomszédosak a bessenyők és fehér kunok országa, — a nyári nap alatti táj felé pedig a korozmiai nemzet fekszik és Ethiópia, melyet kisebb Indiának hívnak“. Azt mondja továbbá Kézai: „Csaba leszármazottai Ed és Edumen, kiktől származik Aba nemzetsége; anyjuk a korozmiai nemzetből való. Edumen, mikor a magyarok másodszor tértek vissza Pannoniába, atyja és anyja nagy atyafiságával jöve be. Ez pedig Skythiában marada atyjánál.“ Hogy ez valóban így volt, mutatja a Csaba népe birtokát képező Csaba nevű helyiségek igen nagy száma itt Magyarországon, továbbá, hogy a Budai Krónika adata szerint a beköltözött magyarok és hunok között szereplő Torda, Kadosa, Berend, Keve és Csanád nevek közt Csaba nevű jeles férfiú is szerepel.

Krónikáink itt a korozmiai, azaz a kozár Aral-tónál és a Baktriában települt ama hunokra utalnak, akik az indiai hun uralom központi hatalmának megszűnte után az avarok, majd turkok által nyugat felé szorítatva, átmeneti időre a Kaukázus felső lankáin telepedtek meg s később, egy bizonyos s ideiglenes kazár fennhatóság után, oda-csatlakoztak az Ural tájáról a finekkel rokon népek szomszédságából honfoglalásra készülő hun-turk fajú törzscsoportokhoz s a honfoglalás befejeztével, mint „kabar-törzs“ a Tisza mentén s a Mátra alji úgynevezett palócvidéken telepedtek volt le. Porphyrogenitus császár azt jegyzé fel reájuk vonatkozóan, hogy csak tájszólás különbség volt az átmenetileg ugyancsak a kazár uralom kereteibe tartozott s onnan kivált hét magyar törzs és az ugyancsak átmeneti kazár fennhatóságból hozzájuk csatlakozott eme altörzsekből álló „kabar“ nép között.

Thierry Amadé, neves francia történetíró írja idevonatkozólag: „A kazárok kebelében rettentő

Az Elbrusz-hegy a Kaukázusban. Madzsar városból nézve.

Madsar város a Kaukázushan, a Kuma folyó mellett. (1793.)

polgárháború tört ki, mely 8 törzs kiveretésével végződött, kik ellen fordult volt a hadiszerencse. Ez a 8 törzs együttesen Kaba nevet viselt, mi azt jelentette, hogy Kaba, vagy Csaba fiai, ki a magyar hagyományokban nevezetes személyiség. Ezek között szerepelt a Magyar törzs, melyet a hagyomány „muager” „Magyar” néven emleget s melynek neve a mai magyar nép eredeti s történelmi alakját tünteti elő.”

Néhai Szentkatolnai Bálint Gábor egyetemi tanár „A honfoglalás revíziója” c. munkájában azt írja: „A császár-író által felsorolt törzs mind kazar fajú s így hun származék volt... A hunok pedig, akik Szabiroknak is nevezetnek, a Kaukázusban laknak, valamint más hun népek is... Hogy a Vár-khunikból-valóknak mondott Zab-end-er népnév a Szabe (determinálva Szabe-r) és and (kabarul „nép”) szók összetétele, „Saba nép” (Csaba nép) jelentésű, az szerintem egészen bizonyos.”

Priszkusz Atila-korabeli történetíró adata szerint Firuz perzsa király legyőzvéen hun segítséggel Hormuzdot, — odaigérte nővérét feleségül egy hun hercegnek, Konkhának. Ez a hun herceg (hun-khán) ugyanegy személy Khusnavázzal, India meghódítójával, az Indiában Toramána néven ismert fehér-hun királlyal, akinek emlékére fia, Mihiragula, India Atillája, az említett gvaliori naptemplomot építtette.

Egy régibb írásban a következőket olvassuk:

„Ifjú Bendeguz az ázsiai hun birodalom Karkánja (Karkhász, Sarkhan), közönségesen Kun-Kánnak, vagy Kunok vezérének hivatott, Atila halála után az egész Hunniának Nagy Ura lett.

„Atillának közönségesen három fiai említettek, t. i. Ellák, Dengesics és Irnák. Némelyek Alarik és Csaba nevűeket is azok közé számítják, mely eképen fejtetik meg, t. i. két felesége lévén Atillának, az első Német nemzetségből, Veronai

Detriknek leánya Krimhilda, — a másik Hunnus vérből való Kreka nevű; amaz szülé Alarikot, akit a németek Aladárnak vagy Ardariknak is hívták, — Kreka pedig Ellákot, Dengesicset és Irnákot. Alarik Pannoniának volt alura, későbbben pedig a Gepidáknak lett a királya Trajanus Dáciájában. Irnák az, akire később a Csaba név adatott és így Csaba név alatt Irnák értetődik.“

„Ezen történet után Irnák Constanzinápolttól hagyván, a Nagy Atyjának, öreg Bendeguznak öttiséhez, ifj. Bendeguzhoz, már akkor Hunniának Nagy Urához ment a 468-ik esztendő táján, éppen akkor, amidőn a Perzsák a fejek ékeségéről úgynevezett Cidaritus Hunnosokon győzedelmeskedtek. Bendeguz az Onokájának igen örvendezett, és ötlet azonnal maga után következő Nagy Urnak, akit Priscus Kun-Kánnak nevez, az egész Nemzet megegyezésével rendelte. Nem sokára Irnák a Perzsákat megtámadta, és rajtok győzedelmeskedett. Irnáknak Csaba nevezettje Maradékaira is fennmaradt és öröke a népének is egy része Chabaroknak kezdett hivattatni. Meghalt az 500-ik esztendőben.“

Ahogy Theodozios az Atilla ellen vezetendő hadsereg gyarapítására kivonta a csapatokat a perzsiai erdőökből, — ugyanígy Atilla is igénybe vette annak idején a korozmiai birodalom fehérhun népének hathatós segítségét.

Ezek közül való volt krónikánk szerint a szépséges Ildikó, Réka után Atilla legkedvesebb felesége.

Atilla halála után Ernák, másnéven Csaba királyfi Ildikó baktriai (-korozmiai) rokonsága révén talál kint a korozmiai fehér-hunok között feleséget.

Keletet ez időtől Nyugattal Atilla kedves fiának, Csaba királyfinak az emléke kötötte össze, akit Nagy-Magyarországban 3000 igazi hun utód

székely vitéz várt hűséggel vissza. Csaba nem fedkezett meg soha a pannóniai hazáról. Krónikáink emlékeznek róla, hogy Csaba oly igen gyakran sürgette odakint a Pannónia gazdag földjére való visszatérést, meghagyva nemzetségének, hogy ide térjenek majdan vissza.

És ez meg is történt.

Atilla legkisebb fia, akivel kapcsolatban azt a jóslatot kapta annak idején Atilla király, hogy népét ez a legkisebb gyermeke fogja egykor di csőségre vezetni, ez a fia, miután a kaukázusi skytha-hunoknál nem kapott feleséget, 15.000 főnyi hun seregével az Aral tó vidékén települt fehér-hunokhoz költözik ki és innen vesz feleséget is, amely házasságából és késő népeikből származtak krónikánk szerint Ed és Edemen, a magyar Aba király és a mai palócság, azaz Aba magyar király népe, akiknek egy része az erdélyi őstelepülésű székelységhez csatlakozott; de jutott belőlük az ország minden részébe, így a Mátrába, a dunántúli (zalai) Göcsejbe és a baranyai Ormánságba. Ugyhogy Erdély székely magyar népe tulajdonképpen három egyfajta, de más-más időben betelepült törzsből állt és pedig az Atilla népéből visszamaradt ős törzs, azután a 678 körül beköltözött hun-bolgár és avar törzs (ugyancsak Atilla maradék népe) és az Indiát járta fehér-hunokból, ugyanis a korozmiai hun-terület az indiai hun birodalomnak volt nyugati szélső tartománya.

Atilla legfiatalabb fiának szerepe a fehér-hunok között, — viszont ugyane személynek vezérszerepe az Indiát elfoglaló fehér-hunoknál — még legendának is lebilincselő találkozás.

Khusnaváznak, más néven Toramánának a fia Mihiragula volt, akit később India Atillájának neveztek. Ez a Mihiragula 472-ben született és atyja, Toramána, 502-ben halt meg.

Atilla utolsó tervei között szerepelt a fehér-

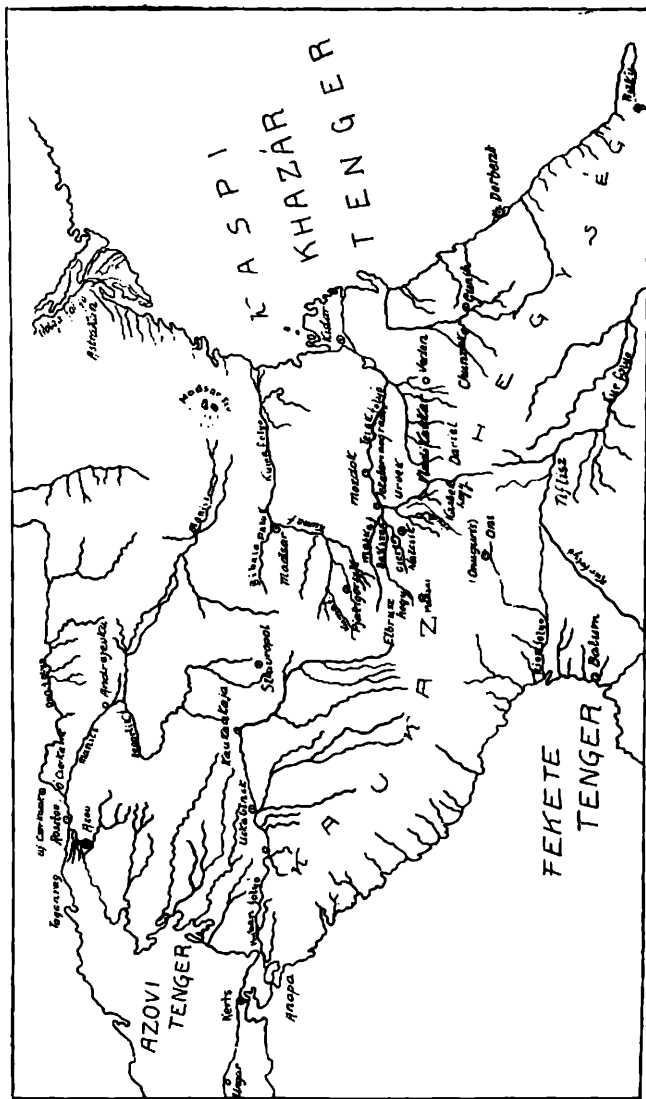
hunoknál teremtettt bázisból támadni meg Perzsiát és azután India ellen vonulni. Ki tudja, hogy Toramana fia, a 472-ben született Mihiragula, akit az indiaiak India Atillájának neveznek, vajjon nem Atilla megtestesülése-e?

* * *

A magyar krónika egy érdekes adata szerint „Csaba-Atilla-fi egyik kis-unokája, Előd uralkodott a magyarok országában. Felesége, Emese éjjel-nappal buslakodott, mivelhogy nem volt gyermekük. Egy éjjel úgy látta álomban, hogy a „Turul madár“, Atilla jelképe, aláereszkedett és csendesen összevonva szárnyait, ölébe szállt aludni. Majd azt álmodja, hogy keble megszakad s belőle tündöklő s lángban égő folyó ered, mely átfutja s ragyogó lángba borítja a világot.”

Kilenc hó múlva fiat szül a világra, kit azután Almosnak, Atilla újtestesülésének, a Turul fiának neveztek. Almos fia volt Árpád, a magyarok honfoglaló fejedelme, aki 1000 esztendővel ezelőtt a régi skythiai hun-ország területén hazát szerzett nekünk . . .

Madsar város a Kuma mellett. (Kaukázus. Kr. u. 528.)

A hun-népek a Kr. u. V. században.

ezek a transoxaniai (korozmiai) fehér-hunok foglalják el a Kr. u.-i V. század utolsó negyedében Észak-Indiát és uralkodtak ott India 40 fejedelemsége fölött. Fejedelmüket Toramánának hívták. Az ő emlékére épült a gvaliori nap-templom is. A Perzsia határán tartózkodó hunok fejedelmét ebben az időben perzsiai adatok szerint Khusnaváznak hívták. Az említett két név ugyanannak az egy személynek a nagylelkűsége magasztalására szolgált és pedig Perzsiában a „Khusnaváz“ és Indiában a „Toramána“ név.

Ezeknek az indiai fehér-hunoknak az előkelő törzsei összeházasodtak a zarathustrai valláson levő szasszanida királyok családjával. Vallásuk át volt itatva a manicheizmussal is és a Baktria területén ekkor még mindig érvényben volt, sőt ezidőben új virágzásnak örvendett Mazda-tisztelő Zarathustraizmus vallás elveivel, úgyhogy az indiai fehér-hunok vallása ezidőben Mazda (Ahura-mazda) tisztelet vallása volt és hogyha nem is a szó szoros értelmében vett tiszta zarathustraizmus, de igen hasonló ahhoz. És ez annál inkább volt lehetséges, miután országuk területén igen sokan voltak a zarathustra-valláson levők.

A fehér-hunok leghatalmasabb indiai uralkodója, Toramána hun király fia, India Atillája, a nagy Mihira-Gula (szanszkrit átírásban Mihira-Kula) nevében ott látjuk a Nap géniuszának, Mithrának indiai névformáját (Mihir) és a régi magyaroknál is használatban volt Gula, Gyula név jelzést.

Mihiragula Indiában a külső szertartásba merült buddhizmusnak volt az ostora, úgyhogy harcai során közel másfélezer buddhista klastromot és kb. 1,000.000 embert pusztított el, míg nem maga is máglyára lépve, tűzhalállal vetett véget életének.

Feltűnő jelenség, hogy a fehér-hunok India

buddhistáival szemben türelmetlenek voltak. Amiképen a két vallás, a zarathustraizmus és buddhizmus már alapelveiket illetőleg is éles ellentétben állanak egymással, t. i. míg ez a reális élettől való visszavonulást, addig a zarathustraizmus az életben való odaadó hatványozott munkálkodást

Gudzsár hun-típusok Gandhi városából, Achmedabadból
Gandhi a hunfajta nép centrumában, Porpandárban született,
ma a hunfajta népek patronusa.

hirdet, — ugyanúgy kerülnek az Avasztát képviselő hunok a buddhizmus híveivel és az őket pártfogoló Yüe-tsi-hunokkal (Indoskythákkal) szembe. De az ellentét fokozott erősödése a Mihiragula hun királlyal dacosan szembehelyezkedő buddhista papok fellépésének volt inkább tulajdonítható. Viszont ha a kevésbé harcos szellemű buddhizmust nem váltja fel a hun-utód radzsputok

harcias készsége, úgy ez esetben India teljesen áldozatul esik már a legkorábbi mohamedán hódító törekvéseknek. Csitorgharhnál is az Angatsi hun vezér irányította egyesült hun seregek tartóztatták fel az Islam Indiába előnyomuló hadait.

Mihiragula uralkodásának fénykora a Kr. u.-i VI. század első negyedére esett. Ezt követőleg erős ellenmozgalom szerveződik ellene Indiában, amikor is 528-ban Yashodarman és Baladitia indiai fejedelmek egyesített hadserege legyőzi Mihiragulát.

Yashodarman, az ellenmozgalom vezetője a középindiai Malva állam Pramara származású Udayaditya nevű fejedelmének unokája volt.

Ez időtől fogva a fehér-hunok hatalma megterjed Indiában.

A jüe-tsi Kusán uralkodóház Kabul vidékén szigeteli el magát. A hunok területe lenyúlt ekkor az Indus mentén egészen a tengerpartig. Gudzarat vidékéig, ahová a mohamedán üldözések elől a Kr. u.-i VII—IX. században Perzsia és Baktria vidékéről a Zarathustra személyéhez és az Avesztához hű maradt parszi-nép költözött volt ki, akik az ugyancsak tüztiszteletet gyakorló fehér-hunok asszonynépeiből házasodtak, mivel általában asszonynép nélkül menekültek át régi hazáikból.

A fehér-hunok s velük rokon jüe-tsi népek (indo-skythák) és sákák testvérnépe, India területén lassan egymásba olvadtak. A 630-iki év körül az Indus vonalán még harcolnak Mohammed híveivel szemben, mialatt fenn Baktriában és Turán régi területén az északról ért tukiuturk támadásokkal szemben egyre gyengülnek a fehér-hunok. Ugyanis a régi Baktria szomszédságában a kozár (korozmiai) Aral-tó körül s az Oxus medencéjében ez időben erősödik meg több különféle uralaltáji törzs, — köztük az altáji tukiuturk nép, — továbbá az indiai és baktriai skytha jüe-

tsik és fehér-hunok még mindig jelentős tömegű népeleme egyes csoportjainak felszívásával a kozromiai-tótól nyugatfelé terjedő kazár (kazár) birodalom.

Kr. u. 567. táján arról kapunk értesülést, hogy az északi területekről aláözönlő turkok (tukiuturk) lettek az urak az Oxus medencéjében is, különösen amióta egyik fehér-hun vezér, Katalpusz bizonyos belviszály miatt átpártolt a turkokhoz és a turkoknak így sikerült hatalmuk alá hajtani a többi Indián-kivüli hunokat, az eftalitákat, azokat t. i., akik nem tértek ki a turk hódítás elől oly módon, hogy utat találtak a nyugati rokontörzsekhez pártolás, avagy az Indiában valamilyen szerepet még vivő rokontörzsekhez való csatlakozásra.

Ettől az időtől kezdve a régi sákák, skythák, a massa-géták, továbbá az eftaliták, vagy kidarítahunok Indián kívül élő csoportjai, akik Perzsia szomszédságában laktak, a turkoknak fölējük is kiterjedő hatalma miatt szintén turk néven szerepelnek a kor irodalmában.

A fehér-hunok és rokontörzsek népével jelentős módon megnövekedett kazár állam lassanként számottevő hatalommá fejlődött. Ibn Haukal adata szerint: „A Kazárok nem hasonlítanak a törökökhöz, feketehajúak; kétféle kazár van, a kazárok egyik fajtát karakazárnak nevezik, s ezek barnasága feketébe játszik, mintha az ind-ek népfajához tartoznának; a másik kazár faj fehér és szépsége által kitűnő“.

India szaktudósai részéről kimutattatott: hogy a Mihirák és gurjjarák, akik a nagy fehér-hun törzsekben vezető elemet képeztek, minden valószínűség szerint a (Bomb. Gaz. I. p. 502.) kazárok, illetve fehér-hunok voltak.

A kazár birodalom határa ekkor kiterjedt a

régi Baktria vidéktől a kaukázusi Georgia területéig.

Ugy a korábban, mint a Kazár kötelékből Indiába betelepedett hun-fajta népek utódai ma is ott élnek, főként a nagy Rádzsput állam belsejében, így főként Baroda, Kotah, Sirohi, Mevár, Marvár és Mervará-ban.

Területük a XVI. században a turk-mogul Akbar fejedelem (Akbar a skythák fejedelmének, Timur Lenknek hatodik unokája) és fia birodalmának középpontját képezte. Egy angol diplomata, Thomas Roe a XVII. század elején Indiába, Mervarába utazott, az akkori nagy-mogul udvarába. Thomas Roe Bethlen Gáborról több ízben igen elismerően nyilatkozott.

Ugyanez időben (1627) Bethlen Gábor is küldé Indiába udvari emberének Sövényfalvi Dánielnek a fiát és pedig az Indiába szakadt hun fajta népek tanulmányozására, másrészt Bethlen Gábor akkori keleti gyarmat-politikai törekvéseinek előkészítése céljából, — sajnos, visszatérően Konstantinápolyban megöletett.

Dr. Bhandarkar indiai szakíró „Idegen elemek a hindu népességben“ c. munkájában, de az indiai szakirodalom általán, az Indus deltáitól délre eső területeknek és pedig Gudzsaratnak régi lakóit Indián kívülről jött hun elemnek tartja s a skytha és turk fajtnak, — beleértve ezek közé az ősi skytha települőket, majd Buddha népét, az indoskythákat, a jüe-tsi és fehér-hunokat, továbbá a nagy mogulok népét, — indiai szereplésükről szólva, általában úgy emlékeznek meg róluk, mint akiknek hatásuk igen jelentős átalakulást okozott India életében. Így különösen Kaniska szerepe a Kr. u.-i II. században és a IX—XI. században a hunfajta népeknek Bhója fejedelem alatt történt jelentős szereplése. Bhója és népe hatalmasat alkotnak a művészetek, különösen az építészet te-

rén. Bhója népe, az egykori turkesztáni fehérhunok, létesítették az öntözés céljára szolgáló, a Balatonnál is nagyobb kiterjedésű mesterséges Bhója-tavat.

V. A. Smith igen értékes munkája*) szerint:

„A harminchat úgynevezett „királyi“ Rádzsput nemzetség egyikének ténylegesen a „Huna“ nevet

*) V. A. Smith: „The Early History of India“ c. munkájában azt mondja: „One of the thirty-six so called „royal“ Rajput clans actually was given the name of Huna . . . The opponents of Harsha may be regarded as having been outlying colonies of real Huns, who settled among the hills on the frontier . . . The early Gurjaras closely associated with, and possibly allied in blood to the White Huns. They founded a considerable kingdom in Rajputana, the capital of which was Bhinmál or Srimál . . . The minor Gurjara kingdom of Broach was an offshoot of this kingdom, which conquered Kanauj at the beginning of the ninth century . . . The Parihárs (Gujar- Parihar) and many other famous Rajput clans of the north were developed out of the barbarian hordes which poured into India, during the fifth and sixth centuries. The rank and file of the strangers became Gujars and other castes, a little lower than the Rájputs in the scale of precedence.“

„The prominent position occupied by Gurjara kingdoms in early mediaeval times, is a recent discovery. The existence of a small Gurjara principality at Baroch (Broach), and of a larger state in Rajputana, has been known to archeologists for many years, but the recognition of the fact that of *Bhoja*, and the other kings of the powerful Kanauj dynasty in the ninth, tenth and eleventh centuries were not yet general . . . It is now definitely proved that Bhoja (circa 840—90 A. D.), his predecessors and successors, belonged to the Pratihára (Parihár) clan of the Gurjara tribe or caste, and, consequently, that the well-known clan of Parihár Rajputs is a branch of the Guriara or Gujár stock . . . The Pawár head quarters were at Chandravati and Achelgarh, near Mount Abu, and in the seventh century the Parihárs ruled a large part of Rájputána from Bhinmál, about fifty miles to the north-west of Mount Abu. About 800 A. D. Nágabhata, king of the Gurjara country, conquered Kanauj, to which city he shifted his capital, and so founded the long line of Kanauj kings who ruled there until the capital was taken by Mahmud of Ghazni at the close of 1018 A. D.“

adták. Harsha ellenfelei úgy tekinthetők, mint az igazi hunoknak távoli *gyarmatai*, melyek a határon fekvő hegyek között telepedtek le... A korai Gudzsará-k szoros szövetségre léptek velük és talán vérközösségben is társultak a Fehér Hunokkal. Hatalmas királyságot alapítottak Radzsputáná-ban, melynek fővárosa Bhinmál vagy Srimál volt... A Broach-i kisebb Gurdzsara királyság ennek a királyságnak volt törzshajtása, mely a kilencedik század kezdetén meghódította Kanauj-t. A Parihár-ok (Gujar-Parihar) és sok más híres északi Rádzsput-nemzetség ezekből a barbár hordákból fejlődött ki, melyek az ötödik és hatodik század folyamán özönlöttek Indiába. Az idegenek közkatonái és legénységi vezetőiből lettek a Gudzsar-ok és más kasztok, elsőbbség tekintetében némileg a Rádzsputok mögött."

„A kimagasló helyzet, melyet a Gudzsara királyságok a középkor elején elfoglaltak, csak újabb felfedezés. Egy kis Gudzsara fejedelemség létezése Baroch (Broach)-ban, és egy nagyobb államé Radzsputáná-ban, sok év óta ez volt ismeretes az archeologusok előtt, — de Bhoaj és a hatalmas Kanauj dinasztia más királyainak a kilencedik, tizedik és tizenegyedik században való szerepének ténye még nem voltak általánosan ismertek. Ma már határozottan be van bizonyítva, hogy Bhoja (kb. 840—90 Kr. u.) elődei és utódai a Gurdzsara törzsből vagy kasztból származó Pratihára (Parihár) nemzetséghez tartoztak és így következtetésképen, hogy a jólismert Parihár Rádzsputok nemzetsége a Gurdzsara vagy Gudzsár nemzetségnek egy ága... A Pawár székhely Chandraváti és Achalgarh-ban*) volt az Ábu-hegy közelében és a hetedik században a Parihárok Rádzsputána nagy részét uralták Bhinmá-tól kezdve kb.

*) „Ahunlesvár.“

ötvn mértföldnyire Mount-Abu-tól Észak-nyugatnak. Kb. 800-ban Kr. u. Nágabatha a Gurdzsára ország királya meghódította a Kanauj-t, amely városba azután átette fővárosát és így megalapította a Kanauj királyok hosszú sorát, akik itt uralkodtak, amíg a fővárost Kr. u. 1018 végével Mahmud Ghazni el nem foglalta.“

A sors különös intézkedését kell látnunk abban, hogy India sokszor ellanyhult népeleme közé az ősi skythák, majd a sáka-skythák, azután a jü-

Indiai mesterséges folyók és tavak.

etsi-hunok, majd ismét a fehér-hunok, a turk fajták sorában Turán régi életerős népe vegyítettett közbe.

A sors kezemunkája az is, amikor az Aveszta egykori hányt-vetett, ma alig 100.000 lélekszámot kitevő töredék népe, a turánival testvér, iráni és perzsa elemből összetevődött tűztisztelő parszi nép, egykori nagy ellenségének, az Indiában települt turánok földjén talált oltalmat, menedéket. Csekély számuk viszont azt mutatja, hogy a nagy perzsa birodalom sohase volt igaz talaja az Aveszta mélyenjáró tanainak. Zarathustra vallása

ugyanis eredetiben a turán-iráni testvérnép vallásának volt a reformációja. Tőlük vették át a médek és a médektől a perzsák, — tehát nem is közvetlen átvétel volt a perzsák részéről. Mint egy nagy birodalom államvallása, fényes multra tekintett vissza Perzsiában, de mégis csak a nagy Turánságból és az egykori Iránból elszármazott odaadó híveinek szívében talált igazabb otthonra. — Zarathustra vallása mindvégig a szívek vallása maradt.

*

* *

India nyugati határszélén Turán egykori népe volt hosszú ideig Indiának, benne az Aveszta kis népének, de ugyancsak a pásztorból lett Krishna hinduizmusának is, ez esetben mint „tűz-szülte“ hun-nép, hatalmas védbástyája. Ők tartóztatják fel hosszú ideig a mohammedán betörést. Az indoskythék és fehér-hunok indiai birodalmának összeomlása s azok népeinek a ma is szereplő apró fejedelemségekbe való szétszakadása után és pedig a Kr. u.-i IX. századtól kezdve, újabb hun-turk fajú népek települnek Indiába, köztük a honfoglalásra indult magyar vezértörzsektől elszakadt és a régi indiai hazába visszaköltözött törzsrész, akik azután áttértek, legalább is javarésze, a hindu vallásra, de ugyanúgy a mohammedán vallásra is, — a reformáció idején pedig az úgynevezett „szikh“ vallásra. Ezek a népek, bezárólag a nagv-mogulokkal, egészen a Kr. u.-i XIX. század elejéig India igazi őrállói voltak, úgy, ahogyan *a nagy skythaság, majd Turán edzett népéből* juttatott a sors Európába és a Kárpátok aljába is egy maroknyi sereget, Magyarország népét, mely felfogta a hatalmas erejű mongol előretörést és megghiúsította Hunyadi János idején a töröknek Európa felé irányított előbbrejutását.

Csodálatos út, csodálatos történet e nép, — a hun-népek keretében a „magyar-fajta“ útja és története. De még csodálatosabb a lépteiket követő gondos tekintet, — a terelő szó, — az Isten őriző keze. Amiképpen regőseink dalolták régen:

„Skythiából kiindulának . . .
Hogy e földre kijüvének,
Istentől is kiszerttetének, —
Erdélységben letelepedének.“

Az ősi Turán terület egykori skytha-hun fajú népe, a Magyar, igenis választott nép volt az Isten kezében és amikor az Aveszta ősi, tisztult vallási gondolatvilága, majd Buddha fenkölt tanai s a napkeleti bölcsek hírvivésével a galilei Skythopolisba települt rokon skytha faj révén a kereszténység isteni kijelentése is eljutott hozzájuk, — ezzel örök szövetségre kötelezte a magyar fajta népet az Isten.

*

* *

Eddig fegyvert tartott Turán eme őrálló népe, a magyar, mind a két kezében.

De én hiszek a magyarság szellemi kulturfeladataiban is! Mert nem hiába termékenyült meg annyi ezer éven át és annyi veszélyek között ez a meggazdagodott lélek . . .

A Teremtőnek célja volt és célja van velünk ma is!

Én hiszek e nép, a magyar nép szent elhivatásában . . .

De hogy ezt méltóképpen tölthesse be, szükséges megtermékenyült lelkivilágának a maga tisztaságában való kifejtése és helyes megóvása.